

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞINA BAĞLI GENÇLİK MERKEZİ ÜYELERİNİN ÖZ YETERLİLİK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ; ANKARA İLİ ÖRNEĞİ

Hilal ULUTEPE

**SOSYAL HİZMET ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**DANIŞMAN
Prof. Dr. Ayşe Sezen SERPEN**

**ANKARA
2021**

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞINA BAĞLI GENÇLİK
MERKEZİ ÜYELERİNİN ÖZ YETERLİLİK DÜZEYLERİNİN
İNCELENMESİ; ANKARA İLİ ÖRNEĞİ**

Hilal ULUTEPE

**SOSYAL HİZMET ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**DANIŞMAN
Prof. Dr. Ayşe Sezen SERPEN**

**ANKARA
2021**

ETİK BEYAN

Ankara Üniversitesi

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne

Yüksek Lisans tezi olarak hazırlayıp sunduğum “Gençlik ve Spor Bakanlığına Bağlı Gençlik Merkezi Üyelerinin Öz Yeterlilik Düzeylerinin İncelenmesi; Ankara İli Örneği” başlıklı tez; bilimsel ahlak ve değerlere uygun olarak tarafımdan yazılmıştır. Tezimin fikri/hipotezi tümüyle tez danışmanım ve bana aittir. Tezde yer alan deneysel çalışma/araştırma tarafımdan yapılmış olup, tüm cümleler, yorumlar bana aittir.

Yukarıda belirtilen hususların doğruluğunu beyan ederim.

Öğrenci Adı Soyadı: Hilal ULUTEPE

Tarih:

İmza:

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Sosyal Hizmet Anabilim Dalında
Hilal ULUTEPE tarafından hazırlanan
“Gençlik ve Spor Bakanlığına Bağlı Gençlik Merkezi Üyelerinin Öz Yeterlilik
Düzeylerinin İncelenmesi; Ankara İli Örneği” adlı tez çalışması
aşağıdaki jüri tarafından YÜKSEK LİSANS/~~DOKTORA TEZİ~~ olarak OY BİRLİĞİ /
~~OY ÇOKLUĞU~~ ile kabul/~~ret~~-edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi:11.06.2021

İmza
Prof. Dr. Gülay Günay
Karabük Üniversitesi
Jüri Başkanı

İmza
Prof. Dr. Ayşe Sezen SERPEN
Ankara Üniversitesi
Üye

İmza
Prof. Dr. Elif GÖKÇEARSLAN ÇİFCİ
Ankara Üniversitesi
Üye

Tez hakkında alınan jüri kararı, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Yönetim Kurulu tarafından onaylanmıştır.

İmza
Prof. Dr. Fügen AKTAN
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

İÇİNDEKİLER

Etik Beyan	ii
Kabul ve Onay	iii
İçindekiler	iv
Önsöz	vi
Simgeler ve Kısaltmalar	vii
Çizelgeler	viii
1.GİRİŞ	1
1.1.Gençlik Dönemi Gelişimi	2
1.1.1. Bilişsel Gelişim Kuramı	4
1.1.2. Ahlaki Gelişim Kuramı	4
1.1.3. Sosyal Gelişim Kuramı	5
1.1.4. Sosyal Bilişsel Öğrenme Kuramı	5
1.2. Öz Yeterlilik	6
1.2.1. Öz Yeterlilik Kaynakları	11
1.2.2. Öz Yeterliliğin Etkileri	13
1.3. Serbest Zaman	16
1.4. Gençlerle Sosyal Hizmet	17
1.5. Gençlerin Öz Yeterliliğinin Artırılmasında Sosyal Hizmet Müdahalesi	20
1.6. Gençlerde Sosyal Hizmet Müdahaleleri ile Öz Yeterliliğin Geliştirilmesi	24
1.7. Öz Yeterliliğin Geliştirilmesinde Bir Uygulama Alanı Olarak Gençlik Merkezleri	28
2. GEREÇ VE YÖNTEM	33
2.1. Araştırmanın Problemi	33
2.2. Araştırmanın Amacı	34
2.3. Araştırmanın Önemi	34
2.4. Araştırmanın Tanımları	35
2.5. Araştırmanın Varsayımları	35
2.6. Araştırmanın Sınırlılıkları	35
2.7. Araştırmanın Modeli	36
2.8. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	36
2.9. Veri Toplama Araçları	38
2.9.1. Sosyo-Demografik Bilgi Formu	38
2.9.2. Genel Özyeterlilik Ölçeği	39
2.10. Veri Toplama Süreci	40
2.11. Verilerin Analizi ve Yorumlanması	40

3.BULGULAR	42
3.1. Gençlere İlişkin Bulgular	42
3.2. Gençlerin Ailelerine İlişkin Bulgular	45
3.3. Gençlerin Genel Öz Yeterliliklerine İlişkin Bulgular	48
3.4. Genel Özyeterlilik Ölçeğine İlişkin Bulgular	54
3.5. Hipotez Testlerine İlişkin Bulgular	56
3.5.1. Gençlerin Bazı Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Genel Öz Yeterliliklerinin İncelenmesi	56
3.5.2. Gençlerin Ailelerinin Bazı Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Genel Öz Yeterliliklerinin İncelenmesi	63
3.5.3. Gençlerin Gençlik Merkezleriyle Etkileşimlerine Göre Genel Öz Yeterliliklerinin İncelenmesi	71
4.TARTIŞMA	99
4.1. Gençlerin Genel Öz Yeterliliklerine İlişkin Tartışmalar	102
4.1.1. Gençlerin Sosyo-Demografik Bilgileri ile Genel Öz Yeterliliklerine İlişkin Tartışmalar	102
4.1.2. Ailelerin Sosyo-Demografik Bilgileri ile Genel Öz Yeterliliklerine İlişkin Tartışmalar	105
4.1.3. Gençlerin Gençlik Merkezleriyle Etkileşimleri ile Genel Öz Yeterliliklerine İlişkin Tartışmalar	107
5.SONUÇ VE ÖNERİLER	119
ÖZET	127
SUMMARY	128
KAYNAKLAR	129
EKLER	140
Ek-1. Etik Kurul İzni	140
Ek-2. Bilgilendirilmiş Onam Formu	141
Ek-3. Sosyo-Demografik Bilgi Formu	142
Ek-4. Genel Özyeterlilik Ölçeği	147
ÖZGEÇMİŞ	148

ÖNSÖZ

Bu araştırma, Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesindeki gençlik merkezlerinden yararlanan üyelerin genel öz yeterlilik düzeylerinin incelenmesi bu çerçevede çeşitli değişkenlerin öz yeterlilik düzeylerine etkisinin incelenmesi amacı ile planlanmıştır.

Araştırmamı yaparken tez konusunu belirlememde ve çalışmalarımı yürütmemde bana yol gösteren, her konuda ve her zaman destek olan çok değerli tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Ayşe Sezen SERPEN'e,

Çalışmamın gerçekleştirilmesinde katkıda bulunan Gençlik Merkezi personeline ve araştırmaya katılım sağlayan gençlere,

teşekkür ederim...

SİMGELER VE KISALTMALAR

GM	Gençlik Merkezi
GÖÖ	Genel Özyeterlilik Ölçeği
SPSS	Statistical Package for the Social Sciences
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu

ÇİZELGELER

Çizelge 3.1. Gençlerin yaş durumlarına ilişkin bulgular	42
Çizelge 3.2. Gençlerin cinsiyet durumlarına ilişkin bulgular	43
Çizelge 3.3. Gençlerin eğitim düzeylerine ilişkin bulgular	43
Çizelge 3.4. Gençlerin doğum yerlerine ilişkin bulgular	43
Çizelge 3.5. Gençlerin en uzun yaşadıkları yerlere ilişkin bulgular	44
Çizelge 3.6. Gençlerin çalışma durumlarına ilişkin bulgular	44
Çizelge 3.7. Gençlerin algıladıkları gelir durumlarına ilişkin bulgular	45
Çizelge 3.8. Ebeveynlerin birliktelik durumlarına ilişkin bulgular	45
Çizelge 3.9. Annelerin eğitim düzeylerine ilişkin bulgular	46
Çizelge 3.10. Annelerin çalışma durumlarına ilişkin bulgular	46
Çizelge 3.11. Babaların eğitim düzeylerine ilişkin bulgular	47
Çizelge 3.12. Babaların çalışma durumlarına ilişkin bulgular	47
Çizelge 3.13. Gençlerin sahip oldukları kardeş sayısına ilişkin bulgular	48
Çizelge 3.14. Gençlerin birlikte yaşadıkları kişilere ilişkin bulgular	48
Çizelge 3.15. Gençlerin üye oldukları gençlik merkezlerine ilişkin bulgular	49
Çizelge 3.16. Gençlerin üye oldukları gençlik merkezlerinde sıklıkla gerçekleştirilen faaliyetlere ilişkin bulgular	50
Çizelge 3.17. Gençlerin üye oldukları gençlik merkezi faaliyetlerine katılım düzeylerine ilişkin bulgular	51
Çizelge 3.18. Gençlerin üye oldukları gençlik merkezine gitme sıklıklarına ilişkin bulgular	51
Çizelge 3.19. Gençlerin gençlik merkezine üyelik sürelerine ilişkin bulgular	52
Çizelge 3.20. Gençlerin gençlik merkezlerine üye olmalarındaki nedene ilişkin bulgular	52
Çizelge 3.21. Gençlerin gençlik merkezinde gerçekleştirilen faaliyetlere katılmalarındaki nedene ilişkin bulgular	53
Çizelge 3.22. Gençlerin üye oldukları gençlik merkezi aracılığıyla en çok katılım gösterilen faaliyetlere ilişkin bulgular	53
Çizelge 3.23. Gençlerin üye oldukları gençlik merkezindeki faaliyetlere	

katılımları sonucunda elde ettikleri kazanımlarına ilişkin bulgular	54
Çizelge 3.24. Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden alınan puanlara ilişkin bulgular	55
Çizelge 3.25. Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden alınan puanlara göre öz yeterlilik düzeyleri	55
Çizelge 3.26. Genel Özyeterlilik Ölçeği'nin güvenilirliğine ilişkin Cronbach Alpha değerleri	56
Çizelge 3.27. Cinsiyete göre Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin T Testi sonuçları	57
Çizelge 3.28. Gençlerin eğitim düzeylerine göre Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Kruskal Wallis H Testi sonuçları	58
Çizelge 3.29. Gençlerin doğum yerlerine göre Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Kruskal Wallis H Testi sonuçları	59
Çizelge 3.30. Gençleri en uzun süre yaşadıkları yerlere göre Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Kruskal Wallis H Testi sonuçları	60
Çizelge 3.31. Gençlerin çalışma durumlarına göre Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Tek Yönlü ANOVA Testi sonuçları	61
Çizelge 3.32. Gençlerin algıladıkları gelire göre Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Kruskal Wallis H Testi sonuçları	62
Çizelge 3.33. Ebeveyn birliktelik durumuna göre Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Kruskal Wallis H Testi sonuçları	63
Çizelge 3.34. Annenin eğitim düzeyine göre Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Tek Yönlü ANOVA Testi sonuçları	64
Çizelge 3.35. Annenin çalışma durumuna göre Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Kruskal Wallis H Testi sonuçları	65
Çizelge 3.36. Babanın eğitim düzeyine göre Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Kruskal Wallis H Testi sonuçları	66
Çizelge 3.37. Babanın çalışma durumuna göre Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden	

ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Kruskal Wallis H Testi sonuçları	68
Çizelge 3.38. Gençlerin sahip oldukları kardeş sayısına göre Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Kruskal Wallis H Testi sonuçları	69
Çizelge 3.39. Gençlerin birlikte yaşadıkları kişilere göre Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Tek Yönlü ANOVA Testi sonuçları	70
Çizelge 3.40. Gençlerin üye oldukları gençlik merkezlerine göre Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Tek Yönlü ANOVA Testi sonuçları	72
Çizelge 3.41. Gençlerin üye oldukları gençlik merkezi faaliyetlerine katılım düzeylerine göre Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Kruskal Wallis H Testi sonuçları	77
Çizelge 3.42. Gençlerin üye oldukları gençlik merkezine gitme sıklıklarına göre Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Kruskal Wallis H Testi sonuçları	79
Çizelge 3.43. Gençlerin gençlik merkezi üyelik sürelerine göre Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Kruskal Wallis H Testi sonuçları	82
Çizelge 3.44. Gençlerin gençlik merkezlerine üye olmalarındaki nedene göre Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Kruskal Wallis H Testi sonuçları	86
Çizelge 3.45. Gençlerin gençlik merkezinde gerçekleştirilen faaliyetlere katılmalarındaki nedene göre Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Kruskal Wallis H Testi sonuçları	90
Çizelge 3.46. Gençlerin üye oldukları gençlik merkezi aracılığıyla en çok katılım gösterdiği faaliyet türüne göre Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Kruskal Wallis H Testi sonuçları	92
Çizelge 3.47. Gençlerin üye oldukları gençlik merkezindeki faaliyetler sonucunda kazanımlarına göre Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Kruskal Wallis H Testi sonuçları	93

1.GİRİŞ

Gençlik dönemi çocukluktan yetişkin olmaya doğru ilerlenen yolda ara bir dönem olarak karşımıza çıkmaktadır. Çocukluk döneminin ne kadar olumlu şekilde atlatıldığı gençlik döneminin ne şekilde ilerleyeceği hakkında uzmanlara bilgi sunmaktadır. Bu aşamada dikkat edilmesi gereken konu bugüne ve şimdiye odaklanıp gencin bulunduğu yerden başlayarak gelişimi için destek olmaktır. Gençlik dönemi fırsat olarak görülüp değerlendirilebilirse bireyin desteklenmeye açık yönlerinin güçlendirilmesi ile güçlü bir şekilde yetişkinlik dönemine geçiş yapabilmesi sağlanır.

Sosyal hizmetin temel amaçlarından biri olan sosyal işlevselliğin sağlanması, kendi kaderini tahin etme hakkını kullanabilmesi, iyilik halinin artması için bireyin güçlenmesi gereken konulardan biri de öz yeterlilik düzeyinin gelişmesidir.

Gençlik dönemi, ebeveynlerine bağlı-bağımlı bir çocuğun kendine yeten bağımsız bir birey haline gelmesinin ilk aşamasıdır. Bu dönemde bireyin gelişimini teşvik etmek amacıyla güçlenmesi için fırsatlar yaratmak, gereksinim duyduğu kaynaklar ile buluşturmak, kendini birey olarak değerli ve önemli görmesini bu farkındalığı geliştirmesini sağlamak, düşünce, duygu ve davranışlarını yönlendirirken kendine güvenen, öz yeterliliği gelişmiş bir birey olmasını sağlamak gerekmektedir.

Araştırmaları ve uygulamaları ile doğrudan veya dolaylı yollarla gençlerin öz yeterliliğini geliştirmeyi amaçlayan sosyal hizmetin bu alandaki rolü önemlidir. Bu çalışma Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı gençlik merkezleri üyesi olan gençlerin genel öz yeterlilik düzeylerinin incelenmesi ve gençlik merkezlerinden hizmet alan gençlerin öz yeterlilik düzeylerine çeşitli değişkenlerin etkisinin belirlenmesi amacıyla planlanmıştır. Bu bağlamda araştırma kapsamında gençlik dönemine, öz yeterlilik kavramının gençler özelinde önemine, gençlerin gelişiminde serbest zamanın yerine, gençlerle sosyal hizmet uygulamasına, gençlerin öz yeterlilik düzeyleri üzerinde sosyal hizmet müdahalelerinin rolüne, öz yeterliliğin

geliştirilmesinde bir uygulama alanı olarak gençlik merkezlerine değinilecektir. Daha sonra gençlik merkezlerine üye olan gençlerin öz yeterliliği sosyo-demografik bilgiler dikkate alınarak analiz edilecektir.

1.1.Gençlik Dönemi Gelişimi

1985 yılında Birleşmiş Milletlerin “Uluslararası Gençlik Yılı” çalışmalarında yaptığı genç tanımında 15-24 yaş arasındaki bireyler genç olarak kabul görmüştür. Birleşmiş Milletler tarafından gençlere yönelik sunulan hizmetler bu tanım temel alınarak gerçekleştirilmektedir. Ülkelerin kabul ettiği gençlik yaş aralıkları 0-35 yaşları arasında değişiklik göstermektedir. Ülkelerin kabul ettiği yaş aralıklarının ortalamasının ise 12-27 olduğu görülmektedir (Atasoy ve ark., 2013).

Gençlik ve Spor Bakanlığı gençleri ve sporu doğrudan veya dolaylı etkileyen politika ve faaliyetleri gerçekleştiren kamu kurum ve kuruluşları arasındaki eş güdüm ve iş birliğine ilişkin Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesini 2013 yılında yayımlamıştır. Bu belgeye göre hedef grup olan gençlik; içinde bulunulan çağ, toplumun sosyoekonomik gelişmişlik düzeyi, kültürel ve geleneksel özellikler dikkate alınarak ergenlerinde içinde bulunduğu 14-29 yaş aralığındaki bireyler olarak belirlenmiştir (Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi, 2013).

Ergen kavramı, Latince “adolescere” kelimesinden gelmekte ve “büyümek” ya da “olgunlaşmak” anlamlarında kullanılmaktadır (Coşkun, 2018). Ergen kelimesi aynı zamanda genç kelimesinin yerine de kullanılmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü “Ergen” tanımında 10-19 yaş, “Genç” tanımında 15-24 yaş aralığını kabul etmekte, her iki yaş grubunun tamamını oluşturan 10-24 yaş grubunu ise “Genç İnsanlar” olarak tanımlamaktaydı (WHO, 2003). Bununla birlikte Dünya Sağlık Örgütü 2015 yılında yayınladığı bir raporda kronolojik sınıflama yaparak 0-18 yaş arasını ergen, 18-65 yaş arasını genç olarak belirtmektedir (WHO, 2015).

Bu gelişim aşamasının kendi özelliklerine, kültür ve geleneklerine, toplumların sosyo-ekonomik gelişimlerine göre değişiklik gösteren ergenliği ya da gençliği tanımlarken belirli sınıflamalar yapmak kolay olmamaktadır. Çocukluk ve yetişkinlik arasında kalan bu döneme geçmek ve bu dönemden çıkmak biyolojik, psikolojik ve sosyal değişkenlere göre değişiklik göstermektedir. Bu açıdan bakıldığında bu dönemi çocukluk ve yetişkinlik dönemi arasında kalan geçiş dönemi olarak kabul etmek uygun olacaktır. Bu dönemdeki bireyler yeni deneyimler yaşamakta, bireysel gelişimleri devam etmektedir.

Ergenlik döneminde sağlıklı benlik gelişimi bireyin içinde bulunduğu çeşitli çevrelere (aile, okul, arkadaş ve sosyal) göre gelişmektedir (Divan ve ark., 2006). Ergenlerin davranışları öznel olarak sağlık durumlarına, zekâ düzeylerine, cinsiyetlerine, okul başarılarına ve sosyal kabul düzeylerine göre şekil almakla birlikte bu dönem içinde düşünme yeteneğinde gelişme, kendini ve başkalarını gözlemleme, ilgi alanlarında genişleme, soyut kavramları daha iyi anlama, başarılı olma ve kendini kanıtlama gibi özellikler gelişmeye devam eder (Avcı, 2006).

Ergenlik dönemi içindeki bireylerin; güçlü ilişkiler kurabilmesi, ahlaki kimliğini oluşturabilmesi, meslek seçimini gerçekleştirmesi ve kendi ailesini inşa etmeye hazırlanması, olumlu beden algısını oluşturabilmeleri beklenir (Arslan, 2012).

Bu dönemdeki bireyler yeni deneyimler yaşamakta, bireysel gelişimleri devam etmektedir. Yaşadıkları bu deneyimler gelişimlerine olumlu ya da olumsuz etkilerde bulunabilmektedir. Gençlerin gelişimsel özelliklerini bilmek, bu doğrultuda ihtiyaçları konusunda öngörü geliştirebilmek amacıyla gençlik döneminde gelişim kuramları hakkında bilgi sahibi olmak gerekmektedir. Gençlik dönemi sıklıkla bilişsel gelişim, ahlaki gelişim, sosyal gelişim, sosyal bilişsel öğrenme kuramları ile açıklanmaya çalışılmaktadır.

1.1.1. Bilişsel Gelişim Kuramı

Piaget'nin bilişsel gelişim kuramına göre soyut işlemlerin gelişmeye başladığı 11-12 yaş gençlik döneminde bilişsel gelişim, gençlerin kendilerini, çevrelerini, ilişkilerini, dünyayı anlamlandırma biçimleri üzerinde etkiler bırakır. Gençlerin düşünme süreçlerinde değişiklikler olur ve soyut düşünme konusunda ilerleme görülmesi beklenir. Değer sistemleri kendilerine has şekilde değişiklik gösterir (Certel, 2010).

Genç olaylar arasında bağlantı kurabilecek, varsayımlar üretebilecek, olaylar hakkında mantıklı sorgulamalar yapabilecek, karşılaştığı zorlukları sistematik şekilde çözebilecek yeterliliktedir. Bu evrede gencin bir durum hakkında çok boyutlu değerlendirme yapabilmesi ve kendisine özgün bilgi üretebilmesi beklenmektedir (Kirst-Ashman ve Zastrow, 2013).

1.1.2. Ahlaki Gelişim Kuramı

Kohlberg'in ahlaki gelişim kuramına göre birey bilişsel anlamda geliştikçe, ahlaki tutumlar konusunda soyut düşünme geliştirmekte ve daha az benmerkezci davranmaktadır. Birey, karar, tutum, davranışlarında haklı ve doğru olanı aramaktadır (Certel, 2010).

Bireyler bu dönemde bireysel olarak bir ahlak sistemlerinin varlığını fark ederler. Ergenlik dönemi içinde soyut işlemlerin önem kazanması ile ahlak yapısının, değer sisteminin de olgunlaşmaya başlamasından söz edilebilir. Ahlaki kabullerin bilişsel açıdan soyut işlemler ile ilgili olduğu düşünüldüğünde yeterli düzeyde bilişsel gelişim önem taşımaktadır. Bu dönemde ahlaki yeterliliğe doğru yönelme, doğruyu bulma, iç kontrol gücünü geliştirme konularına odaklanılır. Kendini yönetme, yönlendirme yeterliliğini kendisinde gören genç yüksek bir ahlaki gelişim geliştirme potansiyeline sahiptir. Kişisel gelişim içinde ahlaki gelişimin

desteklenmesi bireyin kendini değerlendirmesi ve bir yargıya varma konusunda önemlidir (Koç, 2004).

1.1.3. Sosyal Gelişim Kuramı

Erikson'ın sosyal gelişim kuramına göre, kişilik gelişimi ve uyumu bireyin daha önceki gelişim evrelerini nasıl geçirdiğine göre şekillenir. Bu kurama göre gençler kimliklerini keşfetme, yeteneklerini ortaya koyma ve ilgi alanlarının farkına varma içindedir. Bağımlı bir durumdan tam bağımsız bir duruma geçme konusundaki ilerlemlerle temel olarak bu dönemde kendini gösterir. Bireyler başkalarıyla karşılıklı ilişki içinde olduğunda iyi oluşlarında gelişme olduğunu fark ederler (Kirst-Ashman ve Zastrow, 2013).

Geleceğini şekillendirme çabası içinde olan aynı zamanda benliğini oluşturmaya çabalamaktadır. Bu çalışmaların başarılı şekilde tamamlanması, gencin uyumlu davranışlar geliştirebilmesi imkânı tanır (Ball ve Meck, 1985). Genç benliğini oluştururken, değer sistemini yapılandırırken karşılaştığı çatışmalar ile olumlu baş etme şekilleri geliştirebilmesi daha sonraki yaşam evreleri için güçlendirme sağlayacaktır (Adıgüzel, 2013).

1.1.4. Sosyal Bilişsel Öğrenme Kuramı

Sosyal bilişsel öğrenme kuramı, psikososyal işlevselliği açıklarken üçlü karşılıklı nedensellik kavramını kullanır. Bu nedensellik, davranış, bilişsel, kişisel faktörler ve çevresel olayların tümünün, birbirini çift yönlü olarak etkilediğini belirtir. Sosyal bilişsel öğrenme kuramı özellikle modelleme yoluyla yetkinliklerin geliştirilmesi, yeteneklerinden daha iyi yararlanmaları için insanların yeteneklerine olan inançlarının güçlendirilmesi ve harekete geçme motivasyonun artırılması konuları üzerinde durur (Bandura, 2001).

Sosyal bilişsel öğrenme kuramında bireylerin deneyim ya da modelleme şekilleriyle edindikleri yetenekleri davranışa dönüştürmelerinde ve alışkanlık haline getirebilmelerinde en önemli etken öz yeterlilik düzeyleridir (Bozkurt Karalı, 2019).

Bireylerin inançlarının, algılarının değişmesi konusunda kişisel ve çevresel faktörlerin etkileşimine vurgu yapılırken aynı zamanda bilişsel süreçlerin önemine de dikkat çekilmektedir. Çevresel faktörler bireyin davranışlarında hem neden hem de sonuç olabilmektedir (Bandura, 1989a).

Sosyal bilişsel öğrenme kuramı bireyleri, proaktif, kendi kaderine karar veren, öz denetim yapabilen sistemler olduğunu ve bireylerin bu inancı, bu gücü sahip oldukları öz yeterlilik düzeylerinden sağladıklarını belirtmektedir (Işık, 2001). Öz yeterlilik bireyin azmini ve kararlılığını artırarak daha etkili sonuçlara ulaşmasını sağlamaktadır (Arseven, 2016). Öz yeterlilik özelliği gelişmiş olan bireyler davranışlarında daha güvenli, daha istekli hareket ederler.

1.2. Öz Yeterlilik

Self kavramı, “Türk Dil Kurumu Ruhsal Terimleri Sözlüğü”nde bireyleri oluşturan bütün özelliklerin karmaşık örgütü şeklinde ifade edilmiştir ve Türkçede bu kavrama öz ve nefis kelimeleri karşılık gelmiştir daha fazla şekilde ise benlik kavramı ile ifade edildiği görülmektedir (Türkmen, 2009).

Benlik, kişilik ve kimlik kavramlarının da kapsayan, bireylere ait tüm ayırıcı özellikleri içine alır. Benlik kavramının, bireylerin algıladığı benliği, başkalarının onları ne şekilde algıladığıyla ilgili inançlarını kapsayan başkalarının gözünde canlanan benliği ve ilerideki olmak istediği ideal benliği şeklinde üç ayrı şekilde düşünülmektedir (Özger, 2019)

Öz yeterlilik kavramını ortaya atan ve ünlü bir psikolog olan Albert Bandura'nın 1977'de, "Bilişsel Davranış Değişimi" çerçevesinde kullandığı görülmektedir (Yetkin ve Yiğitbaş, 2003).

Öz yeterlilik, bireyin yaşadığı olaylarda başarılı olabileceğine bu durumu atlatabileceğine olan inancının var olmasıdır (Borenstein ve ark., 2015). Algılanan öz yeterlilik, kişinin başarıma isteği, başarıma yeteneği ve duygusal iyilik halinin temelini oluşturur (Bandura, 2006).

Öz yeterlilik, bireyin kendi hakkındaki yetkinlik algısı ve bu konudaki inancı ile ilgilidir. Bireyin yetkin hissetmesini sağlayacak değişkenler arasında sorumluluklarını yerine getirebilme, kendi ayakları üzerinde durabilme, toplumsal anlamda kabul edilmiş hissetme bulunmaktadır (Sherer, 1982). Bireyin kendine olan güveni arttıkça öz yeterlilik ve yetkinlik duygusu gelişir (Evans, 1992).

Özelden genele doğru sıralayacak olursak göreve göre öz yeterlilik, alana göre öz yeterlilik ve genel öz yeterlilik olmak üzere üç farklı alanda çalışmaların yapıldığını söyleyebiliriz. Genel öz yeterlilik düzeyi bireyi daha bütünsel değerlendirebilmemizi, birey hakkında genel bir yargıya ulaşabilmemizi sağlarken aynı zamanda üstleneceği bir görevde ya da sorumluluk alanında da nasıl hareket edeceğini tahmin etmemize olanak sağlar (Işık, 2001).

Gençlik dönemi de gelişim dönemlerinin her biri gibi başa çıkmayı gerektiren yeni güçlükler getirmektedir. Gençler yeni sorumluluklarını yerine getirmeye çalışırlar. Bu ve benzer durumlar için birçok yeni ve farklı beceriye sahip olunmalıdır. Gençler daha önce karşılaşmadıkları durumlarla başa çıkabilmek için öz yeterliliklerini güçlendirirler. Esnek bir öz yeterlilik geliştirmek kimi zaman zorlu tecrübeleri ve sabırlı çabaları beraberinde getirir. Zorlukların üstesinden gelen kişi zorlukların üstesinden geldiğinde güçlü bir inanç oluşturur. Çevresindeki riskli davranışlara karşı sosyal olarak desteklendiğinde öz yeterliliklerini güçlenir (Bandura, 1989b).

Güçlü bir yeterlilik duygusu, birçok yönden insanın başarılarını ve kişisel refahını destekler. Kapasiteleri hakkında daha fazla güvene sahip bireyler, zor görevlere çekinilmesi gereken riskler olarak değil, mücadele edilmesi gereken zorluklar olarak yaklaşırlar. Böylesine vurucu bir bakış açısı, yapılması gerekene güçlü bir ilgiyi teşvik eder. Güçlü bir yeterlilik duygusuna sahip bireyler kendilerine zorlayıcı hedefler koyarlar ve onlara güçlü bir bağlılık duyarlar. Başarısızlıkla karşılaştıklarında daha fazla çaba gösterir ve bu çabalarını sürdürürler. Başarısızlıklardan veya aksiliklerden sonra yeterlilikleri hakkındaki düşüncelerini hızla geri kazanırlar. Başarısızlığı, yetersiz çaba veya edinilebilir bilgi ve becerilerin yetersizliğine bağlarlar. Tehdit edici durumlara, onları kontrol edebileceklerine dair güven ile ilerlerler. Böyle güçlü bir bakış açısı kişisel başarı sağlarken strese ve depresyona karşı etkilidir (Bandura, 1994).

Öz yeterlilik benliğin pasif bir özelliği değildir, bireylerin başarıları, güdüler, kapasiteleri gibi bireyin benlik sistemini şekillendiren diğer kavramlarla beraber dinamik bir oluşumdur (Güneş, 2018).

Öz yeterlilik düzeyinin belirlenmesinde ayırt edici olan en önemli nokta, öz yeterlilik düzeyi yüksek olan bireylerin başarısızlık karşısında yılmadan başarılı olmaya çalışmalarıdır (İlhan ve Yıldırım, 2010).

Birey mevcut yetkinliklerini değerlendirip kendisinin yapması gereken işi başarıp başaramayacağı hakkındaki görüşü öz yeterlilik düzeyi ile doğrudan ilişkilidir. Bu durum bireyin gelecekteki performansı hakkında güçlü bir öngöründe bulunma olanağı sunar. Diğer yandan öz yeterliliğin yükselmesi performansında iyileşmesini sağlar. Araştırmalar göstermektedir ki birey başarabileceğini düşündüğünde daha fazla mücadele etmekte, kendisini zorlamakta, olası bir başarısızlık sonrasında kendisini daha çabuk bir şekilde toparlayabilmektedir (Işık, 2001).

Bir yeteneğe sahip olmak ve bu beceriyi değişik koşullar altında kullanabilmek farklılıklar içerir. Bireyin bir beceriye sahip olması ve bu beceriyi kullanırken kendisi hakkındaki yeterlilik inancı, motivasyonu, baş etme biçimleri başarısı üzerinde önemli değişkenlerdir (Bandura, 1988).

Öz yeterlilik bireyin yeteneklerinin toplamı değil, bireyin kendisinin eylemlerini düzenleyerek, sorumluluk alarak ve sahip olduğu güçleri kullanarak sonuca ulaşabildikleri hakkındaki yargılarıdır (Güneş, 2018).

Kapasiteleri hakkında şüphe içeren yargılara sahip bireyler, tehdit olarak gördükleri zor görevlere karşı uzak dururlar. Hedefleri düşüktür ve hedefleri hakkındaki inançları zayıftır. Zor görevler karşısında, başarılı olmak için performanslarına odaklanmaktan ziyade bireysel eksiklikleri, karşılarına çıkacak engeller ve her türlü negatif sonuç ile ilgilenirler. Çabalarını yavaşlatırlar ve günlükler karşısında çabucak vazgeçerler. Başarısızlık ya da aksiliklerin ardından yeterlilikleri hakkındaki düşüncelerini geri kazanmakta yavaştırlar. Başarısızlığı yetersiz kapasite olarak gördüklerinden, yeterliliklerine olan inançlarını kaybetmeleri için bir kez başarısız olmaları yeterlidir. Stres ve depresyona karşı daha savunmasız olurlar (Bandura, 1994).

Öz yeterliliğin aktifleşmesinde rol alan üç ana etmen bilişsel süreç, motivasyonel süreç ve duygusal süreçtir (Bandura, 2001). Bilişler kişinin kendini ve çevreyi anlamlandırmasında önemli yapılardır. Bireyler oluşturdukları bilişsel yapılar doğrultusunda bilgileri işlemekte ve duygusal tepkiler vermektedir. Kişinin kendini anlaması ve tanınması sürecinde oluşturduğu bilişsel yapılar öz yeterliliğin oluşumunda etkili role sahiptir, kişinin istenen davranış için gerekli motivasyonel gücünün bulunması gerekmektedir. Motivasyon davranış ve eylemlerde içsel bir güç kaynağı olarak karşımıza çıkmaktadır. Kişinin davranışlarına ve eylemlerine yön veren motivasyon öz yeterlilik için de önemli bir kavramdır (Alpay, 2010). Olumsuz duyguların bireylerin başta bilişsel durumu olmak üzere davranışları üzerinde de olumsuz etkileri bulunmaktadır. Olumsuz duygular öz yeterliliği düşürmekte ve

eyleme geçme potansiyeli olumsuz etkilemektedir. Olumlu duyguların bireyi eyleme geçiren ve motivasyonel g veren bir özelliği bulunmaktadır. Bu açıdan öz yeterliliğin aktifleşmesi için duygular da dikkate alınması gereken yapılardır (Kurbanoglu, 2004).

z sayęı ve öz yeterlilik kavramları birbiriyle ilişkili fakat farklı kavramlardır. z yeterlilik kavramı bir davranış veya eylemi gerçekleştirme sürecinde etkili olduğu, öz sayęının ise bireyin bir değişkene bağlı olmaksızın kendisi hakkındaki düşünceleri, algıları ile ilgilidir (Chen ve ark., 2004). z sayęı bireylerin kendilerini hakkındaki değer yargıları ile yakından ilişkilidir.

z yeterlilik ile yakından ilişkili olan diğer bir kavram ise öz güvendir. Bandura z güven ve öz yeterlilik arasındaki ayrımı şöyle ifade etmiştir. z yeterlilik hedeflenen bir davranış hakkında algılanan inancı ifade ederken, güven kavramının ise belirli bir davranıştan ziyade daha genel bir anlayış için kullanıldığını belirtmiştir. z güven bireyin kendisi hakkındaki genel algısıdır ve davranışlardan daha fazlasını ifade eder (Bozkurt Kayalı, 2019).

z yeterliliğin gelişimiyle ilgili olan bir kavram da psikolojik dayanıklılıktır. Psikolojik dayanıklılık da öz yeterlilik gibi bireyin güçlenme sürecinde ve gelişimde önemli bir yere sahip olan bir kavramdır. Hayatın her alanında psikolojik dayanıklılığı güçlendirmek, zorluklar karşısında etkin baş etme ile bireylere destek olur (Buz ve Genç, 2019).

Sosyal hizmet bakış açısı ile psikolojik dayanıklılık, genel olarak “sıkıntı karşısında beklenenden daha iyisini yapmak” olarak anlaşılabilir. Birçok anlamlı kavram gibi psikolojik dayanıklılık da kolayca tanımlanamaz. Psikolojik dayanıklılık teriminin popülerliği ve yardım hizmetlerindeki kullanımı yaygınlaşırken hala yaygın olarak kabul gören ve kesin bir tanımı yoktur. Kavram yardımın doğasına ve sosyal hizmet uygulamalarına yeni ve önemli bir ışık tutmaktadır (Gilligan, 2017).

Psikolojik dayanıklılığı yüksek olan bireylerin özellikleri arasında öz yeterlilik, öz saygı, güçlü bir kimlik duygusu da yer alır (Buz ve Genç, 2019). Birey karşılaşılan zorlu ve stres verici bir olayın üstesinden gelmeye çalışırken baş etme becerilerini geliştirir, yaşanan olay karşısında verdiği tepkilere göre öz yeterlilik inancı hakkında fikir sahibi olabilir. Psikolojik dayanıklılık bireyin koşullarıyla nasıl başa çıkabileceğini veya koşulları nasıl algıladığını etkileyebilir. Bu durumda öz yeterlilik algısı ile doğrudan ilişkilidir.

1.2.1. Öz Yeterlilik Kaynakları

Bireylerin yeterlilikleri hakkındaki inançları dört ana kaynak tarafından iyileştirilebilir. Güçlü bir yeterlilik algısı oluşturma en etkili yolu deneyimlerdir. Başarılar, bireyin bireysel yeterliliğine güçlü bir katkı sağlar. Başarısızlık deneyimleri, özellikle güçlü yeterlilik algısı oluşmadan önce yaşanır, zayıflatıcı etki gösterir. Bu başarısızlık hali devamlı deneyimlendiğinde öğrenilmiş çaresizlik oluşur. Bireyler kendilerinde başarmak için gerekli özelliklerin varlığına inandıktan sonra, güçlüklerle direnirler ve başarısızlıklarının ardından hızlıca toparlanırlar ve zorluklardan daha güçlü şekilde çıkarlar (Bandura, 1994). Bireylerin deneyimlerinden elde ettikleri kazanımları pekiştirmek, öz yeterliliklerini geliştirmek için bireylere başarabileceği yeni zorluklar oluşturmak, yeni hedefler belirlemek yararlı olacaktır.

Yeterlilik inancını yaratmanın ve güçlendirmenin ikinci yolu, toplumsal örneklerin sağladığı dolaylı deneyimlerdir. Kendilerine benzeyen insanların çaba göstererek başarılı olduğunu görmek bireyinde benzer faaliyetlerde başarılı olmak için gerekli yeterliliğe sahip olduklarına dair inançlarını yükseltir. Aynı şekilde, insanların çaba göstererek başarısız olduğunu görmek bireyinde yeterlilikleri hakkında yargılarını olumsuz etkiler. Modellemenin öz yeterlilik algısına etkisi, model olan kişi ile kurulan benzerlikten büyük ölçüde etkilenir. Modelleme, bireyin yeterliliği hakkında fikir sunmaktan daha fazlasıdır. İnsanlar arzuladıkları yeterliliklere sahip modeller ararlar. Bu modeller davranışlar ve düşünceler ile

bireylere bilgi sunar, etkili beceriler ve teknikler öğretir. Bireyin yeni araçlar kazanması, öz yeterlilik algısını iyileştirir (Britner ve Pajares, 2006). Gencin, model alması veya sosyal karşılaştırmalar yapması bireysel öz yeterlilik algısı üzerinde etkilidir. Dolaylı deneyimlerin gencin öz yeterlilik düzeyine, model alınan kişinin özelliklerine ve başarı düzeyine göre etkisi değişmektedir (Sakız, 2013).

Sözel ikna, bireylerin başarmak için yeterliliğe sahip olduklarına dair algılarını güçlendirmenin diğer bir yoludur. Başarılı olmak için gerekli yeterliliğe sahip olduklarına sözlü olarak inandırılan kişiler, sorunlar yaşandığında kişisel eksikliklere odaklanma yerine çaba harcamayı seçerler. Sözel ikna ile öz yeterlilik algısının artışı, bireyleri başarmak için teşvik ettiği kadar, yeteneklerin gelişmesini de destekler. Bireyi destekleyecek sözel bir ikna, bireyin öz yeterlilik inancına olumlu bir etki yaparken gerçekçi olmayan ifadeler ise bireyin başarısız olmasına ve hayal kırıklığına uğramasına neden olabileceği için öz yeterlilik inancının azalmasına neden olur. Aynı zamanda bireye teşvik edici olmayan sözel ifadelerde bulunmak kişinin kendisi hakkında olumsuz yargılara varmasına ve cesaretinin kırılmasına neden olur (Korkmaz, 2009). Bireye yönelik, yapmak istediklerine yönelik olumsuz geri bildirimler, olumsuz yaşam deneyimlerinin aktarılması bireyde öğretilmiş çaresizlik yaratarak harekete geçme konusunda isteğini ortadan kaldırabilir.

Son olarak bireyler yeterliliklerini değerlendirirken somatik ve duygusal durumlarına güvenirlir. Stres tepkilerini, gerginliklerini bir işaretler olarak yorumlarlar. Ruh hali bireylerin öz yeterlilikleri hakkındaki düşüncelerine etki eder. Olumlu ruh hali, algılanan öz yeterliliği artırır, umutsuz ruh hali onu azaltır (Çapa Aydın ve ark., 2013). Öz yeterlilik inançlarını geliştirmek için insanların olumsuz duygusal yönelimlerine müdahale etmek, stres tepkilerini azaltmak ve fiziksel durumları hakkındaki düşüncelerini değiştirmek etkili bir yoldur (Bandura, 1994).

1.2.2. Öz Yeterliliğin Etkileri

Öz yeterlilik düzeyi bireyi “bilişsel süreçler, duyuşsal süreçler, motivasyona dair süreçler, seçim süreçleri” olmak üzere dört ana alanda etkilemektedir. Öz yeterlilik bireylerin bilişsel süreçlerine etki eder. Amaçlı olan çoğu insan davranışı önseziler tarafından şekillendirilir. Öz yeterlilik algısı ne kadar kuvvetliyse, bireylerin kendileri hakkında oluşturdıkları hedeflerde o kadar yüksek ve hedeflere olan bağlılıkları da o ölçüde sağlam olur. Çoğu davranış başlangıçta düşünceyle düzenlenir. Düşüncenin önemli bir işlevi, insanların olayları tahmin etmesini sağlamak ve yaşamlarını kontrol etmenin yollarını geliştirmektir. Öz yeterlilik inançları yüksek olan bireyler zorlu görevler, hedefler karşısında analitik düşünerek kendilerini değerlendirebilirler (Bandura, 1994 ve Çubukçu ve Girmen, 2007).

Öz yeterlilik bireyin kendi motivasyonunu oluşturmaya ve sürdürmesine etki eder. Bireyler kendilerini motive ederler, neler yapabileceklerine dair inançlar oluştururlar, kendileri için hedefler belirlerler. Öz yeterliliği yüksek olan bireyler başarısızlıkları arkasındaki nedeni yetersiz çabalarına, kendilerini yetersiz gören bireyler ise kapasitelerine, yeteneklerine bağlarlar. Ancak insanlar, yapabilecekleri konusundaki inançlarının yanı sıra performansın olası sonuçları hakkındaki inançlarına göre hareket ederler. Öz yeterlilik algısı yüksek olan bireylerde sonuç beklentisinin motive edici etkisi yüksek olacaktır. Hedef belirleme ise doğrudan motivasyon kaynağı olabilir. Bireyin kendini zorlayacak, ileriye taşıyacak hedefler koyması ise öz yeterlilik düzeyi ile yakından ilişkilidir. Öz yeterlilik inançları bireylerin kendilerine ilişkin belirlediği hedeflerini, ne kadar çaba gösterdiklerini, zorluklar karşısında ne kadar direndiklerini ve olumsuzluklara karşı dirençlerini etkileyerek bireyin motivasyonuna katkıda bulunur. Öz yeterlilik inançları motivasyon düzeyini etkileyen bir öneme sahiptir (Bandura, 1994 ve İlhan ve Yıldırım, 2010).

Tehditleri kontrol edebileceğine inanan bireyler olumsuz düşünce kalıpları üretmezler. Ancak tehditleri yönlendiremeyeceklerine inananlar kaygılanırlar. Bilişsel süreçleri yönetebilmek için öz yeterlilik düzeyi anahtar bir etkidir. Stresin

kaynağı tedirgin edici düşüncelerin tekrarı değil onları algılama ve onlarla baş etme biçimlerimizdir. İnsanlar güçlü bir öz yeterlilik geliştirdiklerinde, rahatsız edici düşünceler altında bile zorluklara ve olumsuzluklara dayanabilirler. Kendilerinin sosyal açıdan yeterli olduğuna karar veren insanlar zor durumların nasıl yönetileceğine, kronik stresörlerin olumsuz etkilerinin nasıl hafifletileceğine yönelik modeller sunan sosyal ilişkiler araştırır ve geliştirirler. Algılanan sosyal yetersizlik, sosyal izolasyon yoluyla depresyona karşı savunmasızlığı artırır (Tschannen Moran ve Woolfol Hoy, 2001). Bireylerin yaşadıkları stres veya kaygı miktarı öz yeterlilik inançlarına göre değişiklik göstermektedir. Bireyin öz yeterlilik inancı kaygı ve stres ile başa çıkma kaynaklarını artırabileceği gibi onun çözüm yolları bulma konusundaki bakış açısını da daraltabilir (Pajares ve Shunk, 2001).

İnsanlar kısmen çevrelerinin ürünüdür ve insanların yararlı ortamlar yaratabilmeleri öz yeterlilik düzeylerine de bağlıdır. Bu nedenle, öz yeterlilik inançları, seçilen faaliyete ve ortamın türüne etki ederek bireylerin hayatına yön verebilir. İnsanlar yeterli olmadıklarını düşündükleri durumlardan uzaklaşır, kolay bir şekilde tamamlayabileceklerine inandıkları durumları tercih ederler. Bireyler seçimleri sonucunda farklı ilgi alanları, yeterlilikler ve sosyal ağlar geliştirirler. Seçimler kişisel gelişimin yönünü derinden etkileyebilir (Çetin, 2008).

Pozitif bir öz yeterlilik değerlendirmesi bireyin kendine olan inancını destekleyerek zorlu eylemler için harekete geçmeyi kolaylaştırır ve engellere ve aksiliklere dayanma gücünü oluşturur. İnsanlar kendilerini daha az yeterli gördüklerinde kendilerini zorlamayacak ve gelişimlerini engelleyecektir. Bu nedenle bireyin kendisi hakkında olumlu değerlendirmelerde bulunması ve kendini olduğundan biraz daha yeterli görmesi gelişimi için yapıcı bir düşünce kalıbı olacaktır.

Başarılar yüksek öz yeterlilik inancını gerektirir. Başarı elde etmek için, sonucu belirsiz olan uzun bir süre boyunca yoğun çaba göstermek gerektirir. Mevcut tercihler ve uygulamalarla çatışan değişimler olumsuz sosyal tepkilerle

karşılanmaktadır. Çoğu sanatçı eserlerini, bilim insanları ise buluşlarını topluma kabul ettirmeye çalışırken çoğunlukla olumsuz söylemler ve davranışlarla karşılaşır fakat devam eden çabalarının sonucunda başarıya ulaşabilirler. Bu nedenle, değişim ve başarı için zorluklar karşısında mücadele edebilecek öz yeterliliğe sahip olmak gerekmektedir (Bandura, 1994 ve Bozkurt, 2020). Başarılı olmak, kendini gerçekleştirmek, kişisel gelişimi hayat boyu devam ettirmek için ısrarlı bir çabayı sürdürmek sağlam bir öz yeterlilik inancına sahip olmayı gerektirir.

Bireylerin öz yeterlilik deneyimleri, daha geniş bir topluluğa girdikçe önemli ölçüde değişir. Akran ilişkileri birkaç önemli yetkinlik fonksiyonuna hizmet eder. Bireyin çevresindeki en deneyimli ve yetkin olan kişiler etkili düşünme ve davranış tarzları için model oluşturur. Akranlar arasında etkili sosyal öğrenme gerçekleşir. Akranlar, bireyin öz yeterliliğini değerlendirmek ve doğrulamak için karşılaştırma fırsatı sağlar. Bireyler benzer ilgi ve değerleri paylaşan akranlarını seçme eğilimindedir. Akranlar, öz yeterliliğin geliştirilmesi ve onaylanmasında etkili oldukları için akran ilişkileri öz yeterliliğin gelişmesini olumsuz etkileyebilir. Aynı zamanda düşük yeterlilik duygusu olumlu akran ilişkileri için engel yaratabilir (Sakız, 2013).

Gençlerin içinde bulunduğu ergenlik dönemi diğer gelişim dönemlerine benzer şekilde birtakım yeni zorluklar ve hedefler içerir. Bireyin bu dönemi verimli bir şekilde geçirmesi konusunda gelişmiş bir öz yeterlilik algısı yardımcı olacaktır.

Öz yeterlilik algısı, gençlerin akran ilişkilerinde baskıya karşı koymasını, akademik başarısını iyileştirmesini, bağımlılık gibi olumsuz davranışlara karşı destekleyici etkiler sağlamaktadır (Bandura ve ark., 1999).

Gençlerin öz yeterliliğini geliştirebilmesi, kendini sınavabilmesi, yeni görevleri başarılı bir şekilde atlatıp olumlu deneyimler kazanabilmesi için uygun ortamlar yaratılmalıdır. Gençlerin sorumlulukları dışında geçirdikleri serbest zamanları bu ortamların oluşturulması amacıyla planlamak uygun olacaktır.

1.3. Serbest Zaman

Serbest zaman genel bir tanımlamayla bireylerin sorumluluklarını tamamladıktan sonra kendi istek ve iradeleri dâhilinde geçirebilecekleri zaman dilimleridir (Yıldız, 2017). Bireylerin gelişimlerinde serbest zamanlarını nasıl değerlendirdikleri önemlidir. Bireyler zamanlarını; yaşamlarını daha iyi şartlarda sürdürebilmek için çalışarak, temel yaşam ihtiyaçlarını karşılayarak ve bu zamanların dışında kalan zaman dilimlerinde dinlenerek, eğlenerek, çevrelerindeki insanlarla vakit geçirerek, kişisel gelişimlerine katkı sağlayacak eğitim sanat spor gibi programlara katılarak geçirmektedirler. Zamanını verimli kullanan gençler kapasitelerini geliştirerek kendilerine ve çevrelerine önemli katkılar sağlayabilir. Fiziksel, psikolojik, bilişsel, sosyal gelişimlerini için etkili adımlar atabilir.

Bireyler tek başına serbest zamanlarını geçirebileceği gibi grup olarak da zamanlarını değerlendirebilirler. Gençler çoğunlukla maddi imkânsızlıklar nedeniyle pasif serbest zaman etkinlikleri ile zamanlarını geçirmektedir. İnsanlar çeşitli etkinlikleri gerçekleştirmek için fiziksel ve sosyal kaynaklara ihtiyaç duyabilmektedirler. Gençler için bu kaynakları ve imkânları sağlayan yapılardan biri de gençlik merkezleridir. Bu merkezler gençlerin zamanlarını daha verimli geçirmelerini, sosyal ilişkilerini geliştirmelerini, kendilerini gerçekleştirme şansı bulmalarını sağlar.

Bu merkezlerde sunulan sportif sanatsal gönüllülük gibi faaliyetler gençlerin gelişimini destekler, kendilerini ifade etme fırsatı sunar, arkadaşlık ilişkilerini güçlendirir, yeni deneyimler yaşamalarını sağlayarak öz yeterliliklerini de desteklemeye yardımcı olur.

Serbest zaman uygun şekillerde geçirilmezse bir risk faktörü de oluşturabilir. Genç doğru olmayan alışkanlıklar edinebilir, uygun olmayan arkadaş çevreleri edinebilir. Bu nedenle serbest zamanın verimli geçmesi için fırsatlar yaratmak genci destekleyerek koruyucu bir işlev de görmektedir (Yıldız, 2017). Bu riski azaltmak için Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan bir çalışmada okul sonrası serbest

zaman etkinliklerine katılan gençlerin suça itilme oranının %8 olduğu, etkinliklere katılmayan gençlerde ise bu oranın %50' yi bulduğu tespit edilmiştir. Aynı zamanda etkinliklere katılan gençlerin bağımlılıklarının azaldığı, okul başarılarının arttığı sonucuna ulaşılmıştır (Conway ve ark., 2000).

Yurtdışında yapılan bir araştırmanın sonuçlarına göre bireylerin belli zaman dilimlerinde gelişimlerini desteklemek ve becerilerini iyileştirmek gibi amaçlar için katıldıkları boşluk yıl (gap year) faaliyetlerine düşük öz yeterlilik inancına sahip bireylerin daha az katılım sağladığı görülmüştür. Düşük öz yeterlilik bireylerin karşılarına çıkan fırsatları iyi değerlendirememesine sebep olurken eğer bu bireylerin faaliyetlere katılımları sağlanabilirse öz yeterlilik algılarının iyileşmesini desteklediği düşünülmektedir (Crawford ve Cribb, 2012).

1.4. Gençlerle Sosyal Hizmet

Sosyal hizmet çocuklardan yetişkinlere, kadınlardan yoksul kesimlere, temelde tüm insanlara daha dar anlamda özel nüfus gruplarına bireylerin ihtiyaçları doğrultusunda hizmet veren bir disiplin ve meslektir. Sosyal hizmet bireylerin potansiyellerini ve sosyal işlevselliklerini geliştirmeye yardımcı olur. Bağımsız bir şekilde hayatları hakkında karar almalarında katkı verir (Duyan, 2012).

Sosyal işlevselliği amaçlayan sosyal hizmet müdahalesi müracaatçıyı gelecekteki zorluklarla başa çıkabilmeye hazırlamalı ve bir sorunla yüzleştğinde kendi sorun çözme becerilerini kullanmaya teşvik etmelidir (Horejsi ve Shefor, 2012).

Sosyal hizmetin kapsamı içinde yer alan kesimlerden biri de genç bireylerdir ve gençlerin gelişim süreçlerini başarılı bir şekilde geçirmeleri sosyal hizmetin ilgi ve sorumluluk alanlarından biridir. Sosyal hizmetin sunduğu hizmetlerin tümü

doğrudan veya dolaylı olarak bireylerin ve tabi ki gençlerin güçlenmesini, refah seviyelerinin artmasını hedefler.

Olumlu gençlik gelişimi için uygulamalar daha çok güçlendirme teorisi, sosyal öğrenme ve bilişsel teoriler çerçevesinde gerçekleştirilir (Morton ve Montgomery, 2013).

Güçlendirme çeşitli anlamlara gelebilmektedir. Bir müdahale şekli ve onun sonucunda ortaya çıkan ürün, bir beceri çeşiti veya bir süreci ifade etmek amacıyla güçlendirme kavramını kullanabiliriz (Browne, 1995). Güçlendirme yaklaşımı temelinde bir uygulama ile kişisel gelişim, seçimler üzerinde kontrol sağlama, yapısal bir fark yaratma, yaygın söylem ve uygulamaların zararlarına karşı direnme, bireye sunulan hizmetler üzerinde aktif bir etki, eşitsizlikleri azaltma gibi değişimlerin ve gelişimlerin gerçekleşmesi amaçlanır (Erbay, 2019).

Güçlendirme felsefesi insanların zaten yeterli olduğu veya yeterli olacak kapasiteye sahip olduğunu, bu yeterliliği göstermedeki başarısızlığın kişinin hatasından değil bu yeterliliğin ortaya çıkarılmasında fırsatlar yaratma sorumluluğu olan sosyal sistemlerin aksamasından kaynaklandığını ve değişimin sadece müracaatçıda değil çevresindeki toplumsal koşullarda da olması gerektiğini vurgular (Erbay ve Tuncay, 2006).

Bireyler ya da herhangi bir alanda çalışırken sosyal hizmet, sorunlardan çok güçlere odaklanmayı tercih eder. Bireyin güçlü yanlarından faydalanarak sorunları çözebileceğine, bireyin sorunla baş etme sürecinde ilerleme sağlanacağı düşünülür (Şahin, 2001).

Güçlendirme yaklaşımının müdahale yöntemleri iş birliği, güvene dayalı bir destek ilişkisi, grup çalışmasını kullanma, müracaatçının güçlerini belirleme ve güç temelli çalışma, bilinç artırma, müracaatçının sürece aktif katılımını sağlama,

kaynakları harekete geçirme, özel beceriler kazandırma ve savunuculuktur (Busch ve Valentine, 2000).

Gençlik gelişimi ve güçlendirme literatüründe psikososyal değişimin hedefleri olarak özellikle öz yeterlilik ve benlik saygısı vurgulanmaktadır (Anderson ve Sandmann, 2009).

Sosyal hizmet uygulamaları içinde önemli bir yere sahip olan güçlendirme yaklaşımı öz yeterliliğin geliştirilmesi açısından da uzmanlara son derece yararlı bir bilgi temeli sunar. Güçlendirme yaklaşımının kullanılması hem bireyin mevcut yeteneklerini kullanabilmesi için mracaatyı desteklerken hem de potansiyel gücünün ortaya çıkarılması ve kişinin daha güçlü hissetmesi için etkilidir. Bu sayede bireyin öz yeterlilik düzeyinde artış meydana gelmesi beklenir (Teater, 2014).

Gençleri güçlendirmeyi amaçlayan programlar, gençlerin eitli yaşam alanlarında işlevselliklerini geliştiren olumlu tutumları, becerileri ve davranışları güçlendirmelerine yardımcı olmak için katılımcı, gençliğe dayalı süreçler kullanmayı amaçlamaktadır (Jennings ve ark., 2006 ve Wong ve ark., 2010).

Ergenlerin tutumları, becerileri ve ilişkilerindeki olumlu faktörleri güçlendiren müdahaleler, gençlerin sorunlarını aşma ve yetişkinliğe başarılı geçişler yapma yeteneği üzerinde geniş kapsamlı etkilere sahip olabilir (Morton ve Montgomery, 2013).

Bu sayede uygulama sonunda artan bilgi düzeyi, gelişen beceriler, kişisel verimlilik hissinin artması, kişisel kontrol ve benlik saygısında ilerlemeden bahsedebiliriz (Zimmerman, 1990).

1.5. Gençlerin Öz Yeterliliğinin Artırılmasında Sosyal Hizmet Müdahalesi

Öz yeterlilik hem kişinin durumu hakkında fikir sahibi olma hem de zorluklarla başa çıkamadığında yardım kaynaklarının kullanılabilirliğini gerektirir (Buster ve ark., 2014).

Öz yeterlilik bireyin sosyal sermayesi olarak da bilinen yardım kaynaklarının mevcudiyeti ile ilgilidir. Sosyal sermaye, sosyal ağlarda kişilerarası güven, karşılıklılık, bilgi ve iş birliğine dayanan genelleştirilmiş sosyal desteğin ürünüdür (Engbersen ve ark., 2018). Gençin sosyal sermayesinin gelişmesi öz yeterliliğinin gelişmesi için olanak sağlayacaktır.

Gençlerin en iyi şekilde gelişmeleri için ihtiyaç duydukları koşullar, gençleri daha esnek, stresli koşullara karşı daha dirençli hale getiren ve sağlıklı yetişkinlere dönüşme olasılığını artıran faktörleri içerir. Kişinin durumuyla ilgili olumlu algılamalar (örneğin, iyimserlik, kontrol, sorumluluk) gençleri problemleri çözmeleri için güçlendirdiklerinden bireysel koruyucu faktörlerdir (Rotter, 1966 ve Rutter, 1987).

Araştırmada, yüksek genel öz yeterlilik inançları çoğunlukla etkili başa çıkma stratejilerinin seçimi ile ilişkilendirilirken (planlama, bilgi arama, soruna karşı olumlu bir tutum sergileme vb) düşük genel öz yeterlilik inançları çoğunlukla pasif baş etme davranışlarıyla (kendini kınama, davranışsal hiçbir şey yapmamak vb) ilişkilendirilmiştir (Luszczynska ve ark., 2005). Bu araştırmada göstermektedir ki öz yeterlilik düzeyi yüksek olan gençlerin baş etme becerileri gelişmektedir.

Duygusal ve sosyal yeterliliklerin (iş birliği, iletişim, empati, kendini önemseme ve öz yeterlilik) yıkıcı davranışlar üzerinde önemli bir etkisi bulunmaktadır. Yetkinlik düzeyleri daha yüksek seviyeye sahip ergenlerin daha düşük seviyelerde yıkıcı davranış sergilediği görülmektedir (Matos, 2012).

Yıkıcı davranışlar farklı saldırganlık ve şiddet biçimlerini içerir. Bu davranışlar, uyuşturucu kullanımı ve çeşitli şiddet türleri (Matos, 2012), anksiyete ve duygudurum bozuklukları ve diğer davranış bozuklukları ile ilişkilidir (Hill, 2002 ve Abram ve ark., 2002). Bu riskli davranışlar, sosyal uyum ve ekonomik bağımsızlık ile ilgili dezavantajlar (Caspi ve ark., 2002) ve toplum için maliyetler gibi çeşitli sosyal olumsuz sonuçlara da sahiptir.

Son yıllarda, öz yeterliliğin rolü üzerine yapılan araştırmalar sigara içme, alkol kullanımı, uyuşturucu bağımlılığı ve internet kullanımı gibi davranışlarda da çok umut verici sonuçlar vermiştir (Connor, 2011; Deale, 2008; Dijk, 2011 ve Tsai, 2010).

Gençlerin gelirlerinin az bir miktarını kültürel gereksinimlere ayırdıklarını, gençlerin sorunları arasında psikolojik ve sosyal sorunların önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir (Bayhan, 2002). Gençlerin, %5'i olumsuz duygulara kapılmadığını belirtirken; %75'i nadiren de olsa olumsuz duygulara kapıldığını, %17'si genellikle ve %4'ü her zaman olumsuz duygulara kapıldığını ifade etmektedir (Türkiye'nin Gençlik Raporu, 2016).

Gençlerin ruh sağlığı ve gelişimleri açısından yaşadıklarını kontrol edebilme ve yönetebilme becerisine sahip olduklarını, kendi hayatları üzerinde kontrol güçlerinin olduğunu hissetmeleri önemli bir konudur.

Düşük benlik saygısı, umutsuzluk, travmaya maruz kalma ve negatif akran gruplarıyla ilişkiler gibi birden fazla psikososyal risk faktörüne sahip ergenlerin, uyuşturucu kullanımı, şiddet, suçluluk ve erken cinsel aktivite de dâhil olmak üzere antisosyal davranışlara katılma olasılığı daha yüksektir (Jessor ve ark., 1995).

Bu açıdan değerlendirildiğinde gençlerde öz yeterlilik seviyesinin geliştirilmesi için yapılan çalışmalar gençler için olumsuz sonuçlar doğuracak davranış kalıplarının

engellenmesi anlamına da gelir. Bu gençlerin iyilik halinin artmasına, koruyucu-önleyici çalışmalar ile gençlere hizmet verilen çalışmalara katkı sağlar.

Olumsuz davranış kalıplarının engellenmesinin en etkili yollarından biri davranış değişiminin sağlanmasıdır. Bu konuda davranışçı yaklaşım, davranışın genellikle insanların içsel, yaşanmış deneyimlerinden ziyade yalnızca görünür eylemlerine odaklanıldığı yorumuna katılmaz. Davranışın görünür eylemlerin ve içsel deneyimlerin (tutumlar, duygular, fikirler vb) birbirini etkilemesinden ziyade ikisinin de kişinin öğrenme geçmişinden etkilenecek şekilde şekillendiği hipotezini savunur. Sosyal hizmet bakış açısı ile ve Sosyal Hizmet Sözlüğü'nde yer alan şekliyle davranışın tanımı da bu bakış açısı ile “Gözlenebilir aktivite, ölçülebilir fizyolojik değişiklikler, bilişsel şemalar, imgeler ve duyguları içeren bir bireyin herhangi bir eylemi veya tepkisi” olarak yapılabilir. Geçmiş deneyimlerin güçlendirme ve cezalandırma şekilleri hem gelecekteki eylemleri hem de bu eylemlerle ilgili içsel deneyimleri şekillendirme konusunda etkilidir. Bu nedenle, tutum ve davranışları değiştirmek için, kişinin güçlenmesini sağlayacak pekiştiricilerde ve cezalandırıcılarda değişiklikler yapmak gerekecektir. Davranış değişikliklerinde diğer önemli bir etmen de çevrenin gücüdür. Çevrenin davranıştan sürekli etkilendiği kabul edilirken aynı zamanda davranışın da sürekli çevreden etkilendiği, etkileşimin karşılıklı olarak birbirini desteklediği düşünülür. Sosyal hizmet disiplini ekosistem perspektifi ile müracaatçılar için çevresel destek yoluyla daha destekleyici, faydalı ve besleyici ortamlar oluşturarak ve temel yaşam becerileri kazandırarak çevreyle başa çıkma konusundaki yetkinliklerini artırır (Thyer, 2017).

Gençlerin davranış değişikliği sağlayabilmeleri için serbest zamanlarını nasıl geçirdiği, neler yaptığı ve bu faaliyetlerin etkisi önemlidir. Serbest zaman geçirme şekilleri, gençlerin sosyal gelişiminde olumlu katkıya sahiptir. Bu açıdan, gençlerin katılımını içeren devamlı ve planlanmış serbest zaman faaliyetleri sosyal gelişim üzerinde olumlu bir etki yapmaktadır (Rankin ve Quane, 2006).

Gençler ile ilgili koruyucu-önleyici çalışmalar, müdahale çalışmaları, danışmanlık-destek sunma hizmetleri, aile ile çalışma, toplum ile çalışma bir şekilde gence dokunur. Bu kapsamda gençlik merkezlerinde yürütülen çalışmaları daha çok koruyucu-önleyici faaliyetler içerisine dâhil edebiliriz. Merkezlerde yürütülen çalışmalar gençlerin çok çeşitli alanlarda gelişimlerini desteklemek, potansiyellerini ortaya çıkarmalarını sağlamak ve yeni beceriler kazanmaları için fırsatlar yaratmak üzerine kuruludur. Dezavantajlı gençlere öncelik tanıyarak kaynaklara eşit erişim hakkını uygulama alanına taşır. Gençlerin katılım sağladığı çalışmalar sonucunda öz yeterlilik düzeylerinin gelişmesi, sorun çözme ve baş etme becerilerinin iyileşmesi, psikolojik dayanıklılık gibi gelişim üzerinde etkili olan faktörlerde ilerleme beklenir.

Gençler gündelik yaşantıları içinde büyük ölçüde sosyal hayata katıldıklarını düşünmektedirler. Kendilerini ifade etme konusunda oldukça özgür hissetmektedirler. Gençler; yardım ve destek hizmetlerinin artırılmasını, kendilerine ve ailelerine psikolojik destek sağlanmasını, spora-kültürel faaliyetlere yönlendirilme yapılmasını, bilinçlendirme ve sosyalleştirme faaliyetlerinin artırılmasını, topluma faydalı projeler üretmesini istemektedirler (Türkiye'nin Gençleri Araştırması, 2018).

Yapılan bir araştırmada gençlerin öz yeterlilik gibi kaynaklarını kullanması, küçük streslerden kurtulmak, psikolojik iyi oluş ve sosyal desteğin geliştirilmesi gibi konularda onlara yardımcı olduğu bulunmuştur (Cicognani, 2011).

1998 yılında, Richard Catalano ve Washington Üniversitesindeki meslektaşları, 25 etkili pozitif gençlik geliştirme programını gözden geçirmiş ve bu programların her birinin öz yeterliliği teşvik eden bir bileşen içerdiğini bulmuşlardır. Popüler temalar beceri, sorumluluk, destekleyici ilişkiler ve aidiyetin geliştirilmesini içeriyordu. Öz yeterliliği teşvik etmek konusunda en iyi sonuçları sağlayan stratejilerinin yaşa, cinsiyete, göreve ve kültüre özgü olması gerektiğine dair artan göstergeler vardır (Berglund, 2002 ve Klassen ve ark., 2010, s:1-33).

1.6. Gençlerde Sosyal Hizmet Müdahaleleri ile Öz Yeterliliğin Geliştirilmesi

Sosyal hizmet müdahalelerini içeren gençlere yönelik, koruyucu/önleyici, tedavi edici ve geliştirici/değiştirici amaçlı gençlik çalışmaları gerçekleştirilmektedir (Certel, 2010).

Lauritzen (2006) gençlik çalışmalarından bahsederken çalışmaların temel hedefinin gençlerin kendi geleceklerini şekillendirmeleri için gençlere olanaklar sağlamak olduğunu belirtir. Gençlik çalışması, gençler için ve gençlerle yapılan sosyal, kültürel, eğitsel vb içerikli etkinliklerin kısa bir özeti biçimde de tanımlanabilir. Gençlik çalışmaları daha çok okul-dışı eğitsel çalışmalar başlığı altında tanımlanarak eğitimin bir parçası olarak görülür. Gençlik çalışmalarının genel amacı; gençlerin topluma entegrasyonunu sağlamak, gençleri bağımlılıktan kurtararak yaşamlarını kontrol etme becerisi kazandırmak, kişisel ve sosyal alanda kendilerini gerçekleştirmelerini sağlamaktır. Gençlik çalışmaları eğitim, istihdam, yardım ve rehberlik, barınma, hareketlilik, adalet ve sağlık gibi unsurların yanı sıra daha geleneksel katılım alanları, gençlik politikaları, kültürel faaliyetler, kariyer rehberliği, serbest zaman ve spor konularındaki çalışmaları içerir.

Gençlik çalışması grup çalışması, serbest zaman etkinlikleri, öğrenmeye dayanan çalışmalar, kurum çalışmaları gibi alanlardan oluşur. Gençlik çalışması her zaman iki uç arasında (gençlerin özel istekleri ile toplum beklentileri) dengeyi bulmaya çalışan bir sosyal hizmet uygulaması olarak tanımlanabilir. Gençlik çalışmaları sosyal öğrenme yoluyla gerçekleşen sosyal eğitim biçimi olarak düşünülebilir. Bu sayede gençlerin topluma entegrasyonu ile sosyal içirme sağlanır (Youth partnership, 2020).

Genç grubu ile çalışırken dikkat edilmesi ve unutulmaması gereken bazı bilgiler vardır. Gençler genel olarak idealist, sıkılgan, otorite ile mücadele içinde, yaşlılarıyla iletişim halinde, popülerite ve uyum peşinde, kimlik geliştirme dönemi

içinde olan kişilerdir. Onları yetişkinliğe hazırlayacak olumlu rol modellerine ihtiyaç duyarlar. Başarı ve yeterlilik duygusu verecek becerileri (atletik, akademik, müzik veya mesleki vb) öğrenme fırsatlarına ihtiyaç duyarlar. Bu dönemde akran grubu ve etkisi çok önemlidir. Grup yaklaşımları özellikle yararlı olabilir. Akran desteği sağlamak ve akranları ile gence ulaşmak ve iletişim içinde olmak etkili olacaktır. İletişim kurarken geçek ve samimi olmak genç ile kurulan iletişimi güçlendirecek ve güven oluşumunu hızlandıracaktır. Buraya ve şimdiye odaklanma bu dönemde yaygındır. Karar alırken tepkisel olabilir ve tercihlerinin sonuçlarını tahmin edemeyebilirler. Bu noktada danışmanlık yapmak ve gence destek olmak olası olumsuz durumlara karşı genci korur ya da gencin bu duruma hazırlıklı olmasını sağlar. Diğerlerinin kendilerini önemsediklerini ve onları ciddiye almasını isterler. Perspektiflerini, değerlerini, problemlerini önemsediginizi göstermek etkili olacaktır (Horejsi ve Shefor, 2012).

Gençler, hayat döngüleri içinde ilerlerken kendilerine yeten bireyler olabilmek için bedensel, duygusal, bilişsel ve sosyal yönleri kapsayan gelişim özellikleri edinmelidir (Allen ve ark., 1998).

Eğitim ve gelişim odaklı son zamanlarda yapılan araştırmaların çoğu, yüksek gelişimin sağlanması için yüksek eğitim seviyesinin gerekliliğini göstermiştir (Yolcuoğlu, 2012). Bu açıdan bakıldığında gençlerin gelişimleri daha özelden öz yeterliliklerini desteklemek için eğitim içerikli programlara ihtiyaç duyulmaktadır.

Gençlere yönelik programlarda gençlerin karar verme süreçlerine yüksek düzeyde katılımını sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda faaliyet ve projelerin başlatılması ve planlanmasına da yardımcı olmalarını sağlamak gerekmektedir.

Yurtdışında yürütülen bazı programlar kapsamında gençler uygulama sürecinde destekleyici ve rehberlik görevindeki yetişkinlerle birlikte araştırma projelerinin, faaliyetlerin ve toplantıların tasarlanması ve uygulanmasından sorumlulardır (Morton ve Montgomery, 2013).

Bu tarz programlarda görevli olacak uzmanların gençlerin katılımını ve katkısını kolaylaştırıcı rolünde olması, özel beceri ve yeterliliklere sahip olması sürece olumlu katkı sağlayacaktır. Gençlerin ihmal, istismar veya aile içi sorunlara maruz kalma gibi olumsuz, travmatik deneyimler yaşadığı ve gençlerin sosyal-duygusal işlevlerinin önemli ölçüde bozulduğu durumlarda daha kapsamlı planlanmış temel işlevlerini iyileştirmek için daha yoğun müdahalelere ihtiyaç duyulabilir (Silverman ve ark., 2008). Uzmanın bu özelleşmiş müdahaleleri planlaması ve uygulaması özellikle dezavantajlı gençlerin topluma katılması açısından önemlidir.

Sosyal faaliyetler ve güçlendirme temelli metodolojiler yoluyla sosyal becerilerin gelişimi önemlidir. Program içeriğine ve gençlik tercihlerine göre değişen kültürel, mesleki veya eğlence amaçlı faaliyetler ve eğitim oyunları sosyal becerilerin gelişimi için kullanılabilir (Morton ve Montgomery, 2013).

Gençlerin gelişimlerine odaklanan programlar sıklıkla davranışsal, sosyal ve tutumlarla ilgili sonuçlar üzerinde değişiklikler yapmayı amaçlar. Bu programlar sonucunda öz yeterlilik düzeylerinin gelişmesi, sorun çözme ve baş etme becerilerinin iyileşmesi, psikolojik dayanıklılık gibi gelişim üzerinde etkili olan faktörlerde ilerleme beklenir. Bu programların oluşumunda teorik olarak katkı sunan yaklaşımlardan biri olumlu gençlik gelişimidir. Sorunlu davranışların önlenmesi, gençlerin sosyal ve duygusal gelişiminin desteklenmesi bütüncül yaklaşımlar ve olumlu gençlik gelişimi programları ile sağlanabilir (Arthur, 2002).

Bu programlar risk azaltma programlarından farklı olarak gençleri belirli bir davranıştan uzak tutmaya değil bireyin dayanıklılığını artırmaya ve daha güçlü bir birey haline gelmesi ile ilgilenir (Blum, 1998).

Gençlik döneminin çözülmesi gereken bir problem olarak değil, gelişme potansiyeli yüksek bir değer olarak görüldüğü olumlu gençlik gelişimi yaklaşımı gençlerin yaşam boyunca büyüme ve gelişmelerini sağlayacak olan kaynakların

kazandırılması ve güçlendirilmesini amaçlayan bir bakış açısidir (Damon, 2004 ve Park, 2004).

Akademik yaklaşım olarak giderek önem kazanan “Olumlu Gençlik Gelişimi” (“Positive Youth Development”) gençlerin gelişimlerini, kapasitelerinde pozitif noktalara odaklanmanın önemini vurgulamaktadır. Bu yaklaşım dayanıklılık, katılım, yeterlilik gibi alanların ve genel çerçevede olumlu bir düşünce şeklinin gelişmesine olanak sağlamaktadır (Çok ve ark., 2013).

Bu sebeple bireyin kendine özgü ve biricik olan iç dünyasında ve dış çevresinde güçlerini keşfetme sürecinde uzmanın çok yönlü müdahalelerde bulunması gerekir aksi taktirde uygulama onarıcı bir nitelikte sınırlı kalır (Erbay ve Tuncay, 2006).

Gençlik doğası itibariyle büyük bir enerjiye sahiptir bu enerjisinin sağlıklı ifade edilmesi için güvenli ve uygun yollar bulmak gerekir. Düzenli programlar ve amaca yönelik çalışmalar kullanılabilir. İdealist olan genç grubu hedefleri doğrultusunda çalışmaya isteklidir, onların harekete geçmesi için sadece bu ortamı onlara sunmak yeterli olacaktır. Gençlere gelişimlerine izin verecek güvenli ortamlar uzmanlar tarafından yaratılabilir. Bunu gençlerin saygınlığını, öz saygısını besleyecek, ona daha sosyal bir yetişkin olmak yönünde yol gösterecek şekilde yapmak gerekir (Satır, 1988).

Gençlerin akranları ile kurdukları ilişkiler bu dönemde önemlidir. Kişilerarası davranış, ikili, grup, topluluk ilişkileri baş etme becerilerinin kazanılmasında etkin olarak kullanılır. Beceri, eğlence, görev, eğitim, sosyalizasyon gibi grup çalışmaları yoluyla gençlerin gelişimleri desteklenir olumlu beceriler kazanmaları sağlanır. Çocukluk döneminde oyunun gelişim üzerine etkisi ortadadır. Gençlik döneminde oyunun etkisinin azalması ile sosyal etkinlikler, spor faaliyetleri, sanatsal çalışmalar gibi etkinliklerin gençlerin ilgisini daha çok çektiğini söyleyebiliriz. Grup çalışmaları planlarken ve uygularken bu gibi etkinliklerden faydalanmak gençlerin sürece

katılımını artıracaktır. Bu çalışmalara örnek olarak sosyal grup çalışmaları verilebilir. Sosyal grup çalışmaları gençlerin sosyal ve psikolojik gereksinimlerini karşılayarak yaşamlarındaki kişisel, ailevi ve toplumsal sorunlar ile daha etkin bir şekilde baş etmelerini sağlar (Bulut, 1999). Bu sayede öncekine göre kendilerini daha güçlü ve yeterli hissetmeleri sağlanmış olur.

Uzmanın gençlerin gelişimlerini artıracak kaynaklara ulaşmasını sağlamak konusunda kaynak sağlayıcı, program oluşturucu, programların gerçekleşmesi sürecinde başlatıcı, kolaylaştırıcı, eğitimci, destek sağlayıcı gibi rolleri üstlenmesi gerekir.

Satir (1988) bireyin yüksek öz saygı duygusuna sahip olduğunda, yakın ilişkiler kurabildiğinde, doğru iletişim kurabildiğinde, sorumluluk alabildiğinde ve risklere girebildiğinde gençlik döneminin amacına ulaştığını belirtiyor. Gençlerin bu ve benzeri davranışları hayata geçirmesi için öz yeterliliğinin de gelişmiş olması gerekmektedir. Bireyin öz saygısı ve öz yeterliliği gelişmiş olduğunda genç içinde bulunduğu dönemi olumlu şekilde tamamlamış olur.

1.7. Öz Yeterliliğin Geliştirilmesinde Bir Uygulama Alanı Olarak Gençlik Merkezleri

Türkiye İstatistik Kurumunun (TÜİK) "İstatistiklerle Gençlik 2018" araştırmasında, Türkiye nüfusunun %15,8'ini 15-24 yaşındaki genç nüfus oluşturmaktadır. Toplam ülke nüfusu içinde 12 milyon 971 bin 396 kişilik genç nüfusun %51,2'sini genç erkekten, %48,8'ini ise genç kadından oluşmaktadır (TÜİK İstatistiklerle Gençlik Raporu, 2018).

Türkiye, sahip olduğu genç nüfus ile dünyada ayrıcalıklı bir yere sahiptir. Bu nüfus grubu ekonomik ve toplumsal kaynakların dönüşümü üzerinde etkilidir ve Türkiye'nin geleceğini oluşturacak genç nüfus toplumsal problemlerin ve

anlaşmazlıkların yaşanmasına da neden olabilir. Bu nedenlerden dolayı Türkiye gençlikle ilgili ciddi programlara, çok boyutlu, sistematik bir gençlik politikasına gereksinim duymaktadır (Acar, 2008).

Gençlik dönemi ile birlikte birey daha fazla toplumsallaşmaya başlar, sosyal gelişimi artırma amacıyla politika belirlemek devletin ve bu politikalara uygun programlar ile bütün gençlere hizmet sağlamak başta devletin daha sonra gençlik alanında faaliyet gösteren sivil toplumun önem vermesi gereken konulardan biridir (Certel, 2010).

Türkiye’de gençlik politikaları konusunda söz sahibi olan başlıca kurumlardan biri Gençlik ve Spor Bakanlığıdır. Bakanlık 2013 yılında yayımlanan “Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi”nde belirtildiği gibi gençlik politikaları gençler ile birlikte aileyi, kurumları ve toplumundaki bütün bireyleri ilgilendiren bir konudur. Toplumun şu anki ve gelecekteki durumunu etkileyen önemli bir değişkendir. Ulusların gençlik politikaları, gençlerin toplumsal hayatın tüm alanlarında aktif bireyler olarak yer alması ve var olan becerilerini geliştirilmesi ve yeni özellikler kazanarak güçlenmeleri için önemli bir alan olarak karşımıza çıkar. Tüm bunlar ile birlikte gençlik politikaları gençleri istismar ve ihmal gibi olumsuz durumlara karşı korumak amacıyla da kullanılır (Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi, 2013). Gençleri hedefleyen politikaların oluşturulması ve bu politikaların hayata geçirilmesi sürecinde birçok disiplin olduğu gibi sosyal hizmet disiplini ve mesleği de arasında yer almaktadır.

2011 yılından beri bugünkü teşkilatlanmasına sahip olan Gençlik ve Spor Bakanlığı, “gençliğin kişisel ve sosyal gelişimini destekleyici politikaların tespiti amacıyla gerekli çalışmaları yapmak, farklı genç grupların ihtiyaçlarını da dikkate alarak gençlerin kendi potansiyellerini gerçekleştirebilmelerine imkân sağlamak, spor faaliyetlerinin plan ve program dâhilinde ve mevzuata uygun bir şekilde yürütülmesini gözetmek, gelişmesini ve yaygınlaşmasını teşvik edici tedbirler almak, yurt yapmak, yaptırmak, işletmek, işlettirmek, desteklemek ve yurt hizmetlerine

ilişkin usul ve esasları belirlemek, öğrencilere verilecek öğrenim kredisi, burs ve diğer yardımlara ilişkin hizmetleri yürütmek” gibi başlıklardaki hizmetleri yürütür (Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 10/7/2018 – 30474)

Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü ise bu genel amaçlarla ilgili “gençlere yönelik istismarın ve şiddetin engellenmesi ile gençler arasında her türlü ayrımcılığın giderilmesi amacıyla gerekli tedbirleri almak ve bu hususlarda öneriler geliştirmek, yurtiçi veya yurtdışında gençlikle ilgili toplantı, kurs, seminer ve benzeri faaliyetler düzenlemek, düzenlenen faaliyetlere katılmak ve bu faaliyetleri desteklemek, gençlere hizmet veren gençlik merkezi ve benzeri tesisler ile gençlik ve izcilik kamplarının kurulması ve çalışmasına ilişkin usul ve esasları belirlemek, bunları geliştirici ve tanıtıcı faaliyetlerde bulunmak, sosyal hayatın her alanına gençliğin etkin katılımını sağlayıcı öneriler geliştirmek, gençleri kötü alışkanlıklardan koruyacak çalışmalar yapmak ve bu konuda faaliyetler yürütmek, ulusal ve yerel düzeyde gençlik etkinlikleri düzenlemek” gibi hizmetleri gerçekleştirmek ile görevlidir (Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 10/7/2018 – 30474).

Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlı hizmet veren gençlik merkezlerinin amacı, “gençlerin okul dışı zamanlarını sanatsal, kültürel ve sportif faaliyetlerle değerlendirmelerini sağlamak, ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda bilgi ve beceri sahibi olmalarına yardımcı olmak, tüm gençlik faaliyetlerini planlamak, programlamak, yönetmek, denetlemek, değerlendirmek ve geliştirmek, üye gençlerin serbest zamanlarını beceri ve istekleri doğrultusunda değerlendirmelerini sağlamak, onları sportif, sosyal ve kültürel organizasyonlara yönlendirmek, tüm illerde bulunan gençlik merkezlerinde üye olan kişiler ile çeşitli projeler planlayarak ve uygulayarak, hem proje üretmek hem de bu projeler sayesinde karşılıklı değişimler gerçekleştirmek, yurt dışında gençliğe hizmet veren diğer kamu kurum ve kuruluşları ile gençlik değişim programları gerçekleştirmek, gençlerin çeşitli etkinlikler vasıtası ile sosyalleşmelerini sağlamak ve sosyal kişiliklerinin gelişmesine katkıda bulunmak, sportif ve kültürel etkinlikler ile gençlerimizin gerek ruh gerekse beden sağlıklarını korumalarını birlik ve beraberlik duygularını kuvvetlendirmek, gençlerimizin psiko-sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını göz

önünde bulundurarak yaşadıkları topluma uyum sağlamalarını ve her türlü zararlı alışkanlıklardan korunmalarını sağlamak, gençlere sorunlarını aşmak ve sorunları ile başa çıkmaları konusunda, rehberlik ve danışmanlık” yapmaktır (Gençlik Merkezleri Yönetmeliği, 13.07.2003- 25167).

Gençlik Merkezi Faaliyetleri; “uygulamalı güzel sanatlar, el sanatları, değişik spor branşlarında başlangıç ve eğitim çalışmaları, satranç, izcilik, kütüphanecilik, doğal ve tarihi çevreyi koruma ve öğrenme çalışmaları, eğitsel çalışmalar, bilimsel ve teknolojik çalışmalar, dil eğitimi, gösteri ve kutlamalar, yarışmalar, kampanyalar, çevre gezileri, sergiler, basın – yayın” başlıkları altında toplanmış ve kendi içinde ayrılmış çok çeşitli alanlarda talepler ve imkânlar doğrultusunda gerçekleştirilmektedir. Gençlik Merkezlerine 12-24 yaş arasındaki gençler üye olabilirken Gençlik Merkezi faaliyetlerinden 7-26 yaş arasında olan gençlerin de yararlanma hakkı vardır (Gençlik Merkezleri Yönetmeliği, 13.07.2003- 25167).

Ulaşılabilen verilere göre 2019 itibarıyla toplam 2 269 046 kayıtlı üye gençlik merkezlerinden yararlanabilmektedir (Gençlik ve Spor Bakanlığı Faaliyet Raporu, 2019).

Gençlik ve Spor Bakanlığı 81 ilde 336 gençlik merkezi ile odak noktasına gençleri alarak hizmet vermektedir. Gençlik Merkezi Akademisi programları kapsamında gençlere belirli bir müfredata bağlı olarak teorik eğitimler verilirken gençlerin öğrendikleri bilgileri test edebilecekleri uygulamalı eğitimler de verilmektedir. Bu kapsamda Gençlik Merkezi Atölyesi programları ile “sosyal bilimler, kişisel gelişim, dini ilimler, inovasyon, değerler, dil eğitimleri, sağlıklı yaşam ve spor ile güzel sanatlar” alanlarında faaliyetler gerçekleştirilmektedir (T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı Gençlik Merkezleri Daire Başkanlığı).

Gençlerin gelişimini sağlamak için gençlik merkezlerinde çeşitli temalarda faaliyetler düzenlenmektedir. Düzenlenecek faaliyetlerin planlaması yapılırken yaş, ilgi alanı, kültür, özel gereksinimler vb konulara dikkat edilmektedir. Gençlik

merkezlerindeki faaliyetlere katılım sağlayan gençlerin öz yeterlilik düzeylerinde gelişme olması beklenmektedir.

İncelenen literatür de göstermiştir ki gençlerin gelişimi üzerinde ve olumsuz yaşam deneyimlerinden gençleri korumak konusunda öz yeterlilik önemli bir güç kaynağıdır. Öz yeterlilik konusunda daha fazla bilgiye ihtiyaç bulunmakta ve gençleri hedef alan hizmet ve uygulamaların gençlerin öz yeterlilik düzeylerine etkilerinin ortaya konulması gerekmektedir. Bireyin güçlenmesi, kendine yeten bir birey haline gelmesi, sosyal işlevselliğinin iyileşmesi sosyal hizmet mesleği ve disiplinin ana odak noktalarındandır. Aynı zamanda sosyal hizmet müracaatçıların sosyal yapılarını güçlendirmeye de çalışır (Certel, 2010). Gençlerin sosyal yapılarının, işlevsellik düzeylerinin artırılmasında gençlik merkezlerinden yararlanılabilir. Bu kapsamda gençlerin gençlik merkezlerinde katıldığı faaliyetlerin öz yeterlilik düzeylerine etkisinin ortaya konulmasının, sosyal hizmetin bilim mesleki alanına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu kapsamda çalışmanın temel amacı, Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesindeki gençlik merkezlerine üye olan gençlerin genel öz yeterlilik düzeylerine çeşitli değişkenlerin etkisinin incelenmesidir.

2. GEREÇ VE YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, problemi, amacı, önemi, varsayımları, sınırlılıkları, evreni ve örnekleme, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve veri analizi hakkında bilgi verilmektedir.

2.1. Araştırmanın Problemi

Genç bireylerin geleceğin yetişkinleri olduğu düşünüldüğünde gelişimlerini olumlu yönde desteklemek, sahip oldukları potansiyelleri ortaya çıkarmak önemlidir. Bu dönemde gençlerin gelişimleri bireysel özelliklerine ve çevresel faktörlere göre devam eder. Düşünce yapısında değişiklikler görülebilir, gençler kendini kanıtlama isteği ve yeteneklerini geliştirme motivasyonu içinde olabilirler.

Öz yeterlilik temelde bir inancın varlığı ile ilgilidir. Bireyin algıladığı öz yeterlilik başarıma isteği, duygusal iyilik hali, kendine duyduğu güven gibi birçok değişkeni olumlu etkiler (Bandura, 2006).

Fiziksel, bilişsel, duygusal, sosyal, tinsel tüm gelişim boyutları göz önüne alınarak gençlerin sağlıklı bireyler olarak hayatlarına devam edebilmeleri, gelişimlerini destekleyici, kendilerini güçlü hissettikleri bireylere dönüşmeleri için oluşturulan fırsatlar ve kaynaklar oldukça önemlidir.

Sosyal hizmet bireyin gelişimini destekler, gereksinim duyduğu kaynaklar ile buluşturur ve bireyin iyilik halinin gelişmesi için çaba gösterir. Oluşturulan fırsatlar ve kaynaklar doğrultusunda sunulan hizmetlerin gençlerin öz yeterlilik düzeyinin gelişimini de katkı sunması beklenir. Bu amaçla gençlere sunulan hizmetlerden birisi de gençlik merkezi faaliyetleridir. Bu kapsamda, gençlik merkezi faaliyetlerinin, gençlerin faaliyetlere katılım motivasyonlarının ve faaliyetlerin öz yeterlilik

düzeyleri üzerine etkisinin sosyal hizmet bağlamında incelenmesine ilişkin bir araştırmaya gereksinim duyulmuştur.

2.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı, Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesindeki gençlik merkezlerine üye olan gençlerin genel öz yeterlilik düzeylerinin incelenmesidir. Bu çerçevede gençlik merkezlerinden hizmet alan gençlerin öz yeterlilik düzeylerine çeşitli değişkenlerin etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bu bağlamda şu alt amaçlara yanıt aranmıştır.

- Gençlerin sosyo-demografik bilgileri (yaş, cinsiyet vb), gençlik merkezi ile etkileşim durumları (hizmetlerden yararlanma sıklıkları, hizmetlerden yararlanma amaçları, gençlik merkezine üye olma nedenleri vb) ve öz yeterlilik düzeyleri nelerdir?
- Gençlerin sosyo-demografik bilgileri ile Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden elde ettikleri puanlar arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Gençlerin gençlik merkezi etkileşimleri ile Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden elde ettikleri puanlar arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

2.3. Araştırmanın Önemi

Gençlerin, yaşamları ilerlerken kendilerine yeten bireyler olabilmeleri için bedensel, duygusal, bilişsel, tinsel ve sosyal yönleri kapsayan gelişimlerini en üst seviyede gerçekleştirmeleri önemlidir. Öz yeterlilik gelişim üzerinde etkili ve önemli güçlendirme kaynağıdır. Öz yeterlilik hem bireyin durumu hakkında fikir sahibi olması hem de zorluklarla başa çıkamadığında yardım kaynakları kullanabilmesini gerektirir.

Bireyin güçlenmesi, kendine yeten bir birey haline gelmesi sosyal hizmet mesleği ve disiplininde temel amaçlardandır. Yerli literatürde gençlerin öz yeterliliklerine ilişkin gençlik merkezleri faaliyetleri odağında bir araştırmaya rastlanmamış olup bu araştırma ile gençlik merkezlerinde gençlerin katıldığı, gelişimi teşvik eden çeşitli faaliyetlerin gençlerin öz yeterlilik düzeylerine etkisinin ortaya koyularak sosyal hizmet uygulama alanına ve alan yazınına katkı sağlanmak istenmiştir.

2.4. Araştırmanın Tanımları

Öz Yeterlilik: 18 yaş ve üstü genç bireylerin Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden aldıkları ortalama puanlara göre bireyin yaşadığı durumlar karşısında başarılı olabileceğine, bu durumlar ile baş edebileceğine olan inancını ifade eder.

Gençlik Merkezi: Türkiye Cumhuriyeti Gençlik ve Spor Bakanlığının gençlerin okul dışı ve serbest zamanlarını kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetlerle verimli hale getirmek, gelişimlerine katkı sunmak gibi amaçlar çerçevesinde hareket eden hizmet birimi olup Ankara'daki 13 gençlik merkezini ifade etmektedir.

2.5. Araştırmanın Varsayımları

Araştırmada örneklemin evreni temsil ettiği ve araştırmada kullanılan soru formlarının gençler tarafından içtenlikle yanıtlandığı varsayılmaktadır.

2.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Eylül 2020- Aralık 2020 tarihleri arasında yürütülen bu araştırma; Ankara ilindeki Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı Gençlik Merkezi üyeleri ve üyeler arasından 18 yaş üstü bireyler ile sınırlıdır.

2.7. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma; sosyo-demografik bilgi formu ve Genel Özyeterlilik Ölçeği ile veri toplanan niceliksel bir çalışmadır. Nicel araştırmalar, sayısal değerler aracılığıyla hipotezleri test etmeyi hedefleyen araştırmalardır. Belirlenmiş bir soru grubuna çok sayıda katılımcının tepkilerini ölçme fırsatı tanınması nicel araştırmaların olumlu bir yönüdür. Böylelikle verilerin mukayese edilmesi ve istatistiksel analizlerin yapılması kolaylaşır (Baltacı, 2019). Bu çalışmada, araştırma amacına ve bu amaca ilişkin olarak alt amaçlara yanıt aranmak istenmiştir.

Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı Gençlik Merkezlerinden yararlanan gençlerin öz yeterlilik düzeylerinin inceleneceği bu çalışma “iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan ilişkisel tarama modeli” (Karasar, 2012, s.:81) ile gerçekleştirilmiş bir çalışmadır.

2.8. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Ankara’da Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesindeki gençlik merkezlerine üye olan gençler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini Ankara ilinde (Ankara Altındağ Gençlik Merkezi, Ankara Beypazarı Gençlik Merkezi, Ankara Ceren Damar Şenel Gençlik Merkezi, Ankara Çankaya Gençlik Merkezi, Ankara Gölbaşı Gençlik Merkezi, Ankara Keçiören Gençlik Merkezi, Ankara Polatlı Gençlik Merkezi, Ankara Pursaklar Gençlik Merkezi, Ankara Sincan Gençlik Merkezi, Ankara Şehit Ümit Çoban Gençlik Merkezi, Ankara Ufuktepe Gençlik Merkezi, Ankara Yenimahalle Gençlik Merkezi) gençlik merkezlerine üye olan gençler arasından kolayda örnekleme yöntemi ile belirlenmiş ve çalışmaya katılmaya gönüllü gençler oluşturmaktadır.

Türkiye’de Mayıs 2020 itibariyle Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı 81 ilde toplam 336 gençlik merkezi bulunmaktadır. Bu gençlik merkezlerine kayıtlı toplam 2 362 544 kişi bulunmaktadır. Gençlik merkezine üye olan kişilerin yaş ortalaması 20,19’dur. Araştırmanın evrenini oluşturan Ankara ilinde 13 gençlik merkezine kayıtlı 100 401 üye bulunmaktadır ve üyelerin yaş ortalaması 19,17’dir.

Üyelerin veli izni olmaksızın tek başlarına özgür iradeleri ile soruları yanıtlayabilmelerini sağlamak; Türkiye ve Ankara’daki gençlik merkezleri üyelerinin yaş ortalamaları ile kullanılan ölçeğin yaş uygunluğu dikkate alınarak, araştırmaya katılacak olan kişilerin asgari yaş sınırı 18 olarak belirlenmiştir.

Veri toplama süreci Eylül 2020-Aralık 2020 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı tarafından, çevrimiçi bir araç olan Google form üzerinden oluşturulmuş soru formu Ankara’daki tüm Gençlik Merkezi Müdürlüklerine iletilmiştir. Müdürlükler soru formunu gençlik merkezi üyeleri ile paylaşmıştır. Soru formuna 430 yanıt gelmiştir. Gelen yanıtlar incelenmiş aynı üye tarafından birden fazla gönderilmiş yanıtlar çıkarılmış ve 406 üyenin yanıtları analiz edilmiştir.

Araştırmaya Ankara ilinde Ankara Altındağ Gençlik Merkezi üyesi 14 kişi, Ankara Beypazarı Gençlik Merkezi üyesi 18 kişi, Ankara Ceren Damar Şenel Gençlik Merkezi üyesi 11 kişi, Ankara Çankaya Gençlik Merkezi üyesi 28 kişi, Ankara Gölbaşı Gençlik Merkezi üyesi 26 kişi, Ankara Keçiören Gençlik Merkezi üyesi 91 kişi, Ankara Polatlı Gençlik Merkezi üyesi 6 kişi, Ankara Pursaklar Gençlik Merkezi üyesi 92 kişi, Ankara Sincan Gençlik Merkezi üyesi 65 kişi, Ankara Şehit Ümit Çoban Gençlik Merkezi üyesi 25 kişi, Ankara Ufuktepe Gençlik Merkezi üyesi 13 kişi, Ankara Yenimahalle Gençlik Merkezi üyesi 17 kişi olmak üzere toplam 406 genç katılmıştır. Ankara Şereflikoçhisar Gençlik Merkezi üyelerine de soru formu gönderilmiş olup hiçbir üye araştırmaya katılım göstermediğinden bu gençlik merkezine ilişkin analiz yapılamamıştır.

2.9. Veri Toplama Araçları

Belirli bir plan ve amaca göre tasarlanmış soru listesi olan ölçek yazılı iletişim aracıyla veri toplama yöntemlerinden biridir. Kitlelere ulaşımı kolaylaştırması ve sonuçlar hakkında istatistik analizler yapabilme olanağı sunması nedeniyle yaygın olarak kullanılır. Uygun ve yeterli sayıda soru sormak araştırmanın amacına ulaşması için önemlidir (Bilgen, 2014).

Araştırmanın bağımsız değişkenleri gençlerin sosyo-demografik bilgileri (yaşları, cinsiyetleri, eğitim düzeyleri, doğum yerleri, en uzun süre yaşadıkları yer, çalışma durumları ve algıladıkları gelir vb), gençlik merkezi ile etkileşim durumları (katılım düzeyleri, hizmetlerden yararlanma amaçları, yararlandıkları hizmetler vb)dir. Bağımlı değişken ise Genel Özyeterlilik Ölçeği ile değerlendirilen öz yeterlilik düzeyidir.

Araştırmada iki farklı veri toplama aracı kullanılmıştır. Birinci veri toplama aracı olarak araştırmaya katılacak gönüllü üyelerin sosyo-demografik bilgilerini ortaya koyabilmek amacıyla hazırlanmış 27 soruyu içeren soru formudur (Ek-3). İkinci veri toplama aracı ise üyelerin öz yeterlilikleri hakkında bilgi veren Genel Özyeterlilik Ölçeğidir (Ek-4). Soru formu Google Formlar üzerinden oluşturulmuştur.

2.9.1. Sosyo-Demografik Bilgi Formu

Araştırmada katılımcıların, araştırmanın amacını, kapsamını ve araştırmacı hakkındaki bilgileri içerecek şekilde hazırlanmış olan Bilgilendirilmiş Onam Formu paylaşarak katılımcıların onamları alınmıştır. Araştırmacı tarafından oluşturulan sosyo-demografik bilgi formu gençlik merkezi üyelerinin öz yeterlilik düzeyini etkileyebileceği düşünülen yaş, eğitim düzeyi, çalışma durumu; ailelerine ilişkin eğitim ve çalışma durumu, kardeşe sahip olma durumu; gençlik merkezine üye olma

nedeni, merkezin faaliyetlerinden yararlanma düzeyi gibi bilgilerin yer aldığı 27 soruyu içermektedir.

2.9.2. Genel Özyeterlilik Ölçeği

Genel Özyeterlilik Ölçeği'nin kullanılabilmesi için gerekli izin alınmıştır. Genel Özyeterlilik Ölçeği'nin 23 maddelik orijinal formunu Sherer ve arkadaşları (1982) oluşturmuştur. Genel Özyeterlilik Ölçeği ile genel öz yeterlilik (Cronbach Alfa=0,86) ve sosyal öz yeterlilik (Cronbach Alfa=0,71) şeklinde iki faktörlü bir yapı ortaya konulmuştur. Ülkemizde İlhan ve Yıldırım (2010) tarafından geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılmış, altı sorunun işlemediği görülmüş ve soru formu 17 maddeye düşürülmüştür. Türkiye örnekleminde GÖÖ; başlama, yılmama ve sürdürme çabası olmak üzere üç faktörlü yapı ile çalışılmıştır. Ölçeğin Cronbach Alfa değeri 0,80 ve test tekrar test güvenirlik katsayısı 0,69 olarak ortaya konulmuştur.

18 yaş ve üzeri bireylere uygulanabilen GÖÖ, 5'li likert (1 = hiç, 5 = çok iyi) tipi bir ölçektir. GÖÖ'nün 2, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 12, 14, 16 ve 17. maddeleri ters puanlanmaktadır. GÖÖ toplam puanı 17-85 arasında bir değer alabilmektedir. Başlama alt boyutu 2, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 12, 17 sorularını içermekte ve puanı 9-45 arasında değişmektedir, bu alt boyutun Cronbach Alfa değeri 0,79 olarak bulunmuştur. Yılmama alt boyutu 3, 13, 14, 15, 16 sorularını içermekte ve puanı 5-25 arasında değişmektedir, bu alt boyutun Cronbach Alfa değeri 0,81 olarak bulunmuştur. Sürdürme çabası alt boyutu 1, 8, 9 puanı sorularını içermekte ve puanı 3-15 arasında değişmektedir, bu alt boyutun Cronbach Alfa değeri 0,71 olarak ortaya konulmuştur; puanın yükselmesi öz yeterlilik düzeyinin arttığını göstermektedir.

2.10. Veri Toplama Süreci

Bu çalışmanın bütün masrafları araştırmacının bireysel bütçesinden karşılanmıştır. Etik Kurul ve Bakanlık tarafından gerekli izinler alındıktan sonra çalışmaya başlanmış olup kullanılan veri toplama araçları, gençlik merkezleri tarafından gençlik merkezi üyelerine, bağlantı adresi ile online şekilde ulaştırılmıştır.

Araştırmanın veri toplama süreci Eylül 2020 – Aralık 2020 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

2.11. Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Araştırmanın verileri “SPSS 25 (Statistical Package for the Social Sciences)” yazılımı kullanılarak analiz edilmiştir. Analizler yapılmadan önce verilerin homojen dağılım gösterip göstermediği test edilmiştir. Bunu sağlamak amacıyla örneklem sayısı 50’den büyük olmasından dolayı Kolmogorov-Smirnov sonuçlarının anlamlı olup olmadığına, çarpıklık-baskınlık katsayılarının -1,0 ile +1,0 aralığında (Anderson ve ark., 2013) olup olmadığına, ortalama ve medyan değerlerinin birbirine yakın olup olmadığına, histogram grafiğinde ortada toplanan bir dağılım olup olmadığına bakılmıştır. Verilerin homojen dağıldığı durumlarda parametrik testlerden T Testi, Tek Yönlü ANOVA; verilerin homojen dağılmadığı durumlarda parametrik olmayan testlerden Mann Whitney U, Kruskal Wallis H gerçekleştirilmiştir. Analizlerde anlamlılık düzeyi 0,05 olarak kabul edilmiştir.

Bulgular bölümünde katılımcıların sorulara verdikleri yanıtlara ilişkin betimsel istatistikler verilmiştir. Bu istatistiklerde frekans, yüzde, minimum-maksimum değer, ortalama, standart sapma gibi değerlere yer verilmiştir. Betimsel istatistiklerin yanı sıra ilişkisel istatistiklere de yer verilmiştir. Katılımcıların sosyo-demografik bilgileri ve gençlik merkezi ile etkileşimlerine ilişkin değişkenler ile Genel Özyeterlilik Ölçeği arasındaki farklılıkların test edilmesi için hipotez testlerinden yararlanılmıştır.

İki kategoriden oluşan değişkenlerde GÖÖ'den alınan puanlara göre kategoriler arasında farklılık T Testi ve Mann Whitney U Testi ile test edilmiştir. İki kategoriden oluşan değişkenlerde GÖÖ'den alınan puanlara göre kategoriler arasında farklılık Tek Yönlü ANOVA ve Kruskal Wallis H Testi ile test edilmiştir. İki kategoriden oluşan değişkenlerde anlamlı farklılık bulunması durumunda, gruplar arasında farkın kaynağını tespit etmek için T Testi ve Mann Whitney U Testinden yararlanılmıştır.

Bu kapsamda gençlerin cinsiyetleri ile GÖÖ'den alınan puanlar arasındaki farklılığın test edilmesi için T Testi kullanılmıştır. Gençlerin eğitim düzeyleri, doğum yerleri, en uzun süre yaşadıkları yer, algıladıkları gelir, ebeveynlerinin birliktelik durumları, annelerinin çalışma durumları, babalarının eğitim düzeyleri, babalarının çalışma durumları, kardeşe sahip olma durumları ile GÖÖ'den alınan puanlar arasındaki farklılığın test edilmesi için Kruskal Wallis H Testi kullanılmıştır. Gençlerin çalışma durumları, annelerinin eğitim düzeyleri, birlikte yaşadıkları kişiler ile GÖÖ'den alınan puanlar arasındaki farklılığın test edilmesi için Tek Yönlü ANOVA Testi kullanılmıştır.

Gençlerin gençlik merkezleri ile etkileşimlerini oluşturan değişkenlerden olan hangi gençlik merkezine üye oldukları ile GÖÖ'den alınan puanlar arasındaki farklılığın test edilmesi için Tek Yönlü ANOVA Testi kullanılmıştır. Gençlerin gençlik merkezi faaliyetlerine katılım düzeyleri, gençlik merkezine gitme sıklıkları, gençlik merkezine üyelik süreleri, gençlik merkezine üye olma nedenleri, gençlik merkezi faaliyetlerine katılma amaçları, en çok katılım gösterdikleri faaliyetler, katıldıkları faaliyetler sonucunda elde ettikleri kazanımları ile GÖÖ'den alınan puanlar arasındaki farklılığın test edilmesi için Kruskal Wallis H Testi gerçekleştirilmiştir.

3.BULGULAR

Bu bölümde gençlerin sosyo-demografik bilgileri, ailelerine ilişkin sosyo-demografik bilgileri, gençlik merkezleri ile etkileşimlerine ilişkin bulgular ve Genel Özyeterlilik Ölçeği ile gerçekleştirilen hipotez testlerine ilişkin bulgular yer almaktadır.

3.1. Gençlere İlişkin Bulgular

Bu bölümde çalışmaya katılan gençlerin yaşlarına, cinsiyetlerine, eğitim düzeylerine, doğum yerlerine, en uzun süre yaşadıkları yere, çalışma durumlarına ve algıladıkları gelire ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Çizelge 3.1. Gençlerin yaş durumlarına ilişkin bulgular.

Yaş	n	%
18	36	8,9
19	59	14,5
20	65	16,0
21	70	17,2
22	52	12,8
23	41	10,1
24	28	6,9
25	31	7,6
26	24	5,9
Toplam	406	100

Çizelge 3.1.'de görüldüğü gibi, araştırma kapsamında gençlerin yaşları 18-26 yaş aralığında değişmekle birlikte ortalama yaş $21,42 \pm 2,28$ 'dir.

Çizelge 3.2. Gençlerin cinsiyet durumlarına ilişkin bulgular.

Cinsiyet	n	%
Erkek	129	31,8
Kadın	277	68,2
Toplam	406	100

Çizelge 3.2.'de görüldüğü gibi, araştırma kapsamındaki gençlerin %31,8'i erkek ve %68,2'si kadındır.

Çizelge 3.3. Gençlerin eğitim düzeylerine ilişkin bulgular.

Eğitim Düzeyi	n	%
Lise ve altı	189	46,6
Ön lisans/lisans	200	49,3
Lisansüstü	17	4,2
Toplam	406	100

Çizelge 3.3.'de görüldüğü gibi, araştırma kapsamındaki gençlerin %46,6'sının lise ya da daha altı, %49,3'ünün ön lisans veya lisans ve %4,2'sinin lisansüstü eğitim aldığı görülmektedir.

Çizelge 3.4. Gençlerin doğum yerlerine ilişkin bulgular.

Doğum Yeri	n	%
Köy	45	11,1
İlçe	104	25,6
Şehir	95	23,4
Büyükşehir	147	36,2
Metropol (Ankara, İstanbul, İzmir)	15	3,7
Toplam	406	100

Araştırma kapsamındaki gençlerin %11,1'i köyde, %25,6'sı ilçede, %23,4'ü şehirde, %36,2'si büyükşehirde, %3,7'si metropolde (Ankara, İstanbul, İzmir) doğmuştur.

Çizelge 3.5. Gençlerin en uzun yaşadıkları yerlere ilişkin bulgular.

En Uzun Süre Yaşanılan Yer	n	%
Köy	28	6,9
İlçe	68	16,7
Şehir	74	18,2
Büyükşehir	218	53,7
Metropol (Ankara, İstanbul, İzmir)	18	4,4
Toplam	406	100

Çizelge 3.5.'de görüldüğü gibi, araştırma kapsamındaki gençler en uzun süreyle %6,9'u köyde, %16,7'si ilçede, %18,2'si şehirde, %53,7'si büyükşehirde, %4,4'ü metropolde (Ankara, İstanbul, İzmir) yaşamıştır.

Çizelge 3.6. Gençlerin çalışma durumlarına ilişkin bulgular.

Çalışma Durumu	n	%
Öğrenci	237	58,4
Çalışıyor	90	22,2
Kendi isteğiyle çalışmıyor	11	2,7
İş arıyor	29	7,1
Öğrenci ve iş arıyor	18	4,4
Öğrenci ve çalışıyor	21	5,2
Toplam	406	100

Araştırma kapsamındaki gençlerin %58,4'ü öğrenci, %22,2'si çalışıyor, %2,7'si kendi isteği ile çalışmıyor, %7,1'i iş arıyor, %4,4'ü hem öğrenci hem iş arıyor, %5,2'si hem öğrenci hem çalışıyor durumdadır.

Çizelge 3.7. Gençlerin algıladıkları gelir durumlarına ilişkin bulgular.

Algılanan Gelir	n	%
Düşük	111	27,3
Orta	271	66,7
Yüksek	24	5,9
Toplam	406	100

Çizelge 3.7.'de görüldüğü gibi, araştırma kapsamındaki gençlerden %27,3'ü sahip olduğu geliri düşük, %66,7'si orta, %5,9'u yüksek olarak algılamaktadır.

3.2. Gençlerin Ailelerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde gençlerin aileleri ile ilgili sosyo-demografik bilgiler kapsamında ebeveynlerin birliktelik durumuna, eğitim düzeylerine ve çalışma durumlarına, gençlerin kardeşe sahip olma durumlarına ve gençlerin kiminle yaşadıklarına ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Çizelge 3.8. Ebeveynlerin birliktelik durumlarına ilişkin bulgular.

Ebeveyn Birliktelik Durumu	n	%
Birlikte	357	87,9
Ayrı	27	6,7
Ebeveyn kaybı	22	5,4
Toplam	406	100

Çizelge 3.8.'de görüldüğü gibi, araştırma kapsamındaki gençlerin ebeveynlerinin %87,9'u birlikte yaşarken %6,7'si ayrı yaşamakta, %5,4'ünün ise ebeveynlerinden bir veya ikisi hayatta değildir.

Çizelge 3.9. Annelerin eğitim düzeylerine ilişkin bulgular.

Annelerin Eğitim Düzeyleri	n	%
Okur-yazar değil	51	12,6
İlkokul	199	49,0
Ortaokul	69	17,0
Lise	52	12,8
Ön lisans/lisans	29	7,1
Lisansüstü eğitim	6	1,5
Toplam	406	100

Araştırma kapsamındaki gençlerin annelerinin %12,6'sı okur-yazar değilken %49'u ilkokul, %17'si ortaokul, %12,8'i lise, %7,1'i ön lisans veya lisans, %1,5'i lisansüstü mezunudur.

Çizelge 3.10. Annelerin çalışma durumlarına ilişkin bulgular.

Annelerin Çalışma Durumları	n	%
Çalışmıyor	326	80,3
Emekli	17	4,2
Çalışıyor	58	14,3
Toplam	401	98,8

Çizelge 3.10.'da görüldüğü gibi, araştırma kapsamındaki gençlerin annelerinin %80'i çalışmamaktadır, %4,2'si emeklidir ve %14,3'ü çalışmaktadır.

Çizelge 3.11. Babaların eğitim düzeylerine ilişkin bulgular.

Babaların Eğitim Düzeyleri	n	%
Okur-yazar değil	18	4,4
İlkokul	132	32,5
Ortaokul	73	18,0
Lise	84	20,7
Ön lisans/lisans	88	21,7
Lisansüstü	11	2,7
Toplam	406	100

Araştırma kapsamındaki gençlerin babalarının %4,4'ü okur-yazar değilken %32,5'i ilkokul, %18'si ortaokul, %20,7'si lise, %21,7'si ön lisans veya lisans, %2,7'si lisansüstü mezunudur.

Çizelge 3.12. Babaların çalışma durumlarına ilişkin bulgular.

Babaların Çalışma Durumları	n	%
Çalışmıyor	44	10,8
Emekli	102	25,1
Çalışıyor	242	59,6
Toplam	388	95,6

Çizelge 3.12.'de görüldüğü gibi, araştırma kapsamındaki gençlerin babalarının %10,8'i çalışmamaktadır, %25,1'i emeklidir ve %59,6'sı çalışmaktadır.

Çizelge 3.13. Gençlerin sahip oldukları kardeş sayısına ilişkin bulgular.

Gençlerin Sahip Oldukları Kardeş Sayısı	n	%
1 kardeş	88	21,7
2 kardeş	135	33,3
3 kardeş	82	20,2
4 ve üstü kardeş	95	23,4
Kardeşi yok	6	1,5
Toplam	406	100

Araştırma kapsamındaki gençlerin %21,7'si bir kardeşe, %33,3'ü iki kardeşe, %20,2'si üç kardeşe, %23,4'ü dört ve üzeri kardeşe sahipken %1,5'i ise tek çocuktur.

Çizelge 3.14. Gençlerin birlikte yaşadıkları kişilere ilişkin bulgular.

Gençlerin Birlikte Yaşadıkları Kişiler	n	%
Aileyle/akrabayla	375	92,4
Arkadaşla/yurtta	11	2,7
Yalnız	20	4,9
Toplam	406	100

Çizelge 3.14.'de görüldüğü gibi, araştırma kapsamındaki gençlerin %92,4'ü aileleriyle ya da akrabalarıyla, %2,7'si arkadaşlarıyla veya yurtta, %4,9'u ise yalnız başına yaşamaktadır.

3.3. Gençlerin Genel Öz Yeterliliklerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde gençlik merkezleri ile ilgili gençlerin üye oldukları gençlik merkezlerine, üye oldukları gençlik merkezlerinde daha çok gerçekleştirilen faaliyetlere, üye oldukları gençlik merkezleri ile etkileşimlerine, üye oldukları gençlik merkezine gitme sıklıklarına, gençlerin gençlik merkezi üyelik sürelerine, gençlerin gençlik merkezlerine üye olmalarındaki en önemli nedene, gençlerin gençlik merkezinde gerçekleştirilen faaliyetlere katılmalarındaki en önemli nedene,

gençlerin üye oldukları gençlik merkezi aracılığıyla en çok hangi tür faaliyetlere katıldıklarına, gençlerin üye oldukları gençlik merkezindeki faaliyetler sonucunda kazanımlarına ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Çizelge 3.15. Gençlerin üye oldukları gençlik merkezlerine ilişkin bulgular.

Gençlerin Üye Oldukları Gençlik Merkezleri	n	%
Ankara Altındağ Gençlik Merkezi	14	3,4
Ankara Beypazarı Gençlik Merkezi	18	4,4
Ankara Ceren Damar Şenel Gençlik Merkezi	11	2,7
Ankara Çankaya Gençlik Merkezi	28	6,9
Ankara Gölbaşı Gençlik Merkezi	26	6,4
Ankara Keçiören Gençlik Merkezi	91	22,4
Ankara Polatlı Gençlik Merkezi	6	1,5
Ankara Pursaklar Gençlik Merkezi	92	22,7
Ankara Sincan Gençlik Merkezi	65	16,0
Ankara Şehit Ümit Çoban Gençlik Merkezi	25	6,2
Ankara Ufuktepe Gençlik Merkezi	13	3,2
Ankara Yenimahalle Gençlik Merkezi	17	4,2
Toplam	406	100

Çizelge 3.15.'de görüldüğü gibi, araştırma kapsamındaki gençlerin %3,4'ü Altındağ Gençlik Merkezi, %4,4'ü, Beypazarı Gençlik Merkezi, %2,7'si Ceren Damar Şenel Gençlik Merkezi, %6,9'u Çankaya Gençlik Merkezi, %6,4'ü Gölbaşı Gençlik Merkezi, %22,4'ü Keçiören Gençlik Merkezi, %1,5'i Polatlı Gençlik Merkezi, %22,7'si Pursaklar Gençlik Merkezi, %16'sı Sincan Gençlik Merkezi, %6,2'si Şehit Ümit Çoban Gençlik Merkezi, %3,2'si Ufuktepe Gençlik Merkezi, %4,2'si Yenimahalle Gençlik Merkezi üyesidir.

Çizelge 3.16. Gençlerin üye oldukları gençlik merkezlerinde sıklıkla gerçekleştirilen faaliyetlere ilişkin bulgular.

Gençlik Merkezlerinde Sıklıkla Gerçekleştirilen Faaliyetler	n
Kurslar	256
Sanat faaliyetleri	225
Sosyal sorumluluk faaliyetleri	223
Kültür faaliyetleri	217
Eğitim ile ilgili faaliyetler	215
Sportif faaliyetler	210
Çevre gezileri	200
Dil eğitimi	120
Yarışmalar	100
Gösteri ve kutlamalar	100
Bilimsel ve teknolojik faaliyetler	100
Sergiler	76
Basın-yayın faaliyetleri	53
Kampanyalar	46

Araştırma kapsamında üye oldukları gençlik merkezlerinde daha çok gerçekleştirilen faaliyet türü olarak 256 kişinin kurs, 225 kişinin sanat faaliyetleri, 223 kişinin sosyal sorumluluk faaliyetleri, 217 kişinin kültür faaliyetleri, 215 kişinin eğitim ile ilgili faaliyetler, 210 kişinin sportif faaliyetler, 200 kişinin çevre gezileri, 120 kişinin dil eğitimi, 100 kişinin yarışmalar, 100 kişinin gösteri ve kutlamalar, 100 kişinin bilimsel ve teknolojik faaliyetler, 76 kişinin sergiler, 53 kişinin basın-yayın faaliyetleri, 46 kişinin kampanyalar cevabını verdiği görülmektedir. Katılımcılar bu soruyu birden çok seçeneği işaretleyerek cevap vermişlerdir.

Çizelge 3.17. Gençlerin üye oldukları gençlik merkezi faaliyetlerine katılım düzeylerine ilişkin bulgular.

Katılım Düzeyi	n	%
Etkinliklere katılmıyor	98	24,1
Gerçekleştirilen etkinliklere katılıyor	216	53,2
Etkinliklerin planlanması ve yürütülmesinde gönüllü olarak rol alıyor	92	22,7
Toplam	406	100

Çizelge 3.17.'de görüldüğü gibi, araştırma kapsamındaki gençlerin yakın dönemde %24,1'i etkinliklere katılmazken %53,2'si gerçekleştirilen etkinliklere katılmakta, %22,7'si ise etkinliklerin planlanması ve yürütülmesinde gönüllü olarak görev almaktadır.

Çizelge 3.18. Gençlerin üye oldukları gençlik merkezine gitme sıklıklarına ilişkin bulgular.

Gençlik Merkezine Gitme Sıklığı	n	%
Her gün	29	7,1
Haftada birkaç gün	128	31,5
Haftada bir gün	53	13,1
Ayda birkaç gün	64	15,8
Ayda bir gün	20	4,9
Ayda birkaç saat	43	10,6
Gitmiyorum	69	17,0
Toplam	406	100

Araştırma kapsamındaki gençlerin %7,1'i her gün, %31,5'i haftada birkaç gün, %13,1'i haftada bir gün, %15,8'i ayda birkaç gün, %4,9'u ayda bir gün, %10,6'sı ayda birkaç saat gençlik merkezine giderken %17'si gençlik merkezine gitmemektedir.

Çizelge 3.19. Gençlerin gençlik merkezine üyelik sürelerine ilişkin bulgular.

Üyelik Süresi	n	%
1 aydan daha az	31	7,6
1-6 ay arası	49	12,1
6 ay-1 yıl arası	55	13,5
1-2 yıl arası	109	26,8
2-5 yıl arası	104	25,6
5 yıl ve üzeri	58	14,3
Toplam	406	100

Çizelge 3.19.'da görüldüğü gibi, araştırma kapsamındaki gençlerin %7,6'sı bir aydan daha az, %12,1'i bir ile altı ay arası, %13,5'i altı ay ile bir yıl arası, %26,8'i bir yıl ile iki yıl arası, %25,6'sı iki ile beş yıl arası, %14,3'ü ise beş yıldan fazla süredir gençlik merkezine üyedir.

Çizelge 3.20. Gençlerin gençlik merkezlerine üye olmalarındaki nedene ilişkin bulgular.

Üye Olma Nedeni	n	%
Dışarıda zaman geçirebilmek için aileden izin almayı kolaylaştırması	4	1,0
Rahatlamak, eğlenmek	78	19,2
Beceri edinmek	65	16,0
Bilgi edinmek	34	8,4
Sosyalleşmek	86	21,2
Faaliyetlerin ücretsiz olması	3	0,7
Topluma faydalı olmak	121	29,8
Gezilere ve kamplara katılmak	15	3,7
Toplam	406	100

Araştırma kapsamındaki gençler, gençlik merkezine üye olma nedenini %1 dışarıda zaman geçirmek için ailesinden izin almasını kolaylaştırması, %19,2 rahatlamak-eğlenmek, %16 beceri edinmek, %8,4 bilgi edinmek, %21,2 sosyalleşmek, %0,7 faaliyetlerin ücretsiz olması, %29 topluma faydalı olmak, %3,7 gezilere ve kamplara katılmak olarak ifade etmiştir.

Çizelge 3.21. Gençlerin gençlik merkezinde gerçekleştirilen faaliyetlere katılmalarındaki nedene ilişkin bulgular.

Gerçekleştirilen Faaliyetlere Katılma Nedeni	n	%
Rahatlamak, eğlenmek	94	23,2
Beceri edinmek	64	15,8
Bilgi edinmek	56	13,8
Gezilere ve kamplara katılmak	18	4,4
Serbest zamanı değerlendirmek	62	15,3
Sosyalleşmek	78	19,2
Kendini ifade edebilmek	34	8,4
Toplam	406	100

Çizelge 3.21.'de görüldüğü gibi, araştırma kapsamındaki gençler gerçekleştirilen faaliyetlere katılım göstermesindeki neden olarak %23,2 rahatlamak, eğlenmek, %15,8 beceri edinmek, %13,8 bilgi edinmek, %4,4 gezilere ve kamplara katılmak, %15,3 serbest zamanını değerlendirmek, %19,2 sosyalleşmek, %8,4 kendini ifade etmek olduğunu belirtmiştir.

Çizelge 3.22. Gençlerin üye oldukları gençlik merkezi aracılığıyla en çok katılım gösterilen faaliyetlere ilişkin bulgular.

En Çok Katılım Gösterilen Faaliyet Türleri	n	%
Eğitim	82	20,2
Gezi	73	18,0
Kamp	26	6,4
Spor	32	7,9
Kültürel	28	6,9
Gönüllülük	140	34,5
Hiçbiri	25	6,2
Toplam	406	100

Araştırma kapsamındaki gençlerin %20,2'si eğitim faaliyetlerine, %18'i gezi faaliyetlerine, %6,4'ü kamp faaliyetlerine, %7,9'u spor faaliyetlerine, %6,9'u

kültürel faaliyetlere, %34,5'i gönüllülük faaliyetlerine diğer faaliyetlere göre daha çok katılırken, %6,2'si faaliyetlere katılmamaktadır.

Çizelge 3.23. Gençlerin üye oldukları gençlik merkezindeki faaliyetlere katılımları sonucunda elde ettikleri kazanımlarına ilişkin bulgular.

Faaliyetler Sonucunda Elde edilen Kazanımlar	n	%
Statü	14	3,4
Arkadaş çevresinin genişlemesi	56	13,8
Aile dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlaması	27	6,7
Okul dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlaması	51	12,6
Bilgi düzeyinin artması	42	10,3
Yeteneklerin gelişmesi	37	9,1
Kendini geliştirmesi	96	23,6
Topluma fayda sağlaması	77	19,0
Bir fayda sağlamadı	6	1,5
Toplam	406	100

Çizelge 3.23.'de görüldüğü gibi, gerçekleştirilen faaliyetlere katılımları sonucunda gençlerin %3,4'ü statü kazanmış, %13,8'i arkadaş çevresini genişletmiş, %6,7'si aile dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlamış, %12,6'sı okul dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlamış, %10,3'ü bilgi düzeyini artırmış, %9,1'i yeteneklerini geliştirmiş, %23,6'sı kendini geliştirmiş, %19'u topluma fayda sağlamış, %1,5'i ise faaliyetler sonucunda bir kazanım elde edememiştir.

3.4. Genel Özyeterlilik Ölçeğine İlişkin Bulgular

Bu bölümde Genel Özyeterlilik Ölçeği'nin toplam puanına ve Genel Özyeterlilik Ölçeği'nin toplam puanının kategorilerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Çizelge 3.24. Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden alınan puanlara ilişkin bulgular.

	Min	Max	$\bar{X}$	SS
GÖÖ Toplam Puanı	20,00	85,00	65,00	11,32
Başlama Alt Boyutu	9,00	45,00	34,44	7,14
Yılmama Alt Boyutu	5,00	25,00	19,48	3,81
Sürdürme Çabası Alt Boyutu	4,00	15,00	11,07	2,30

Araştırma kapsamındaki gençlerin Genel Özyeterlilik Ölçeği'nin toplam puanında en az 20 en çok 85 puan, başlama alt boyutunda en az 9 en çok 45 puan, yılmama alt boyutunda en az 5 en çok 25 puan, sürdürme çabası alt boyutunda ise en az 4 en çok 15 puan almıştır.

Çizelge 3.25. Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden alınan puanlara göre öz yeterlilik düzeyleri.

Öz Yeterlilik Düzeyleri	n	%
Düşük	72	17,7
Orta	274	67,5
Yüksek	60	14,8
Toplam	406	100

Genel Özyeterlilik Ölçeği'nin bir kesme puanı bulunmamaktadır. Bu sebeple gençlerin ölçeğe verdikleri cevapların ortalamasına (65,00) standart sapma (11,32) eklenmiş, elde edilen puandan yüksek puan almış gençlerin öz yeterlilik düzeyleri yüksek olarak belirlenmiştir. Verilen cevapların ortalamasından (65,00) standart sapma (11,32) çıkarılmış, elde edilen puandan daha az puan almış gençlerin öz yeterlilik düzeyleri düşük olarak belirlenmiştir. Bu puanlar arasında puan almış gençlerin öz yeterlilik düzeyleri ise orta olmak üzere belirlenmiştir. Buna göre öz yeterliliği düşük olan gençlerin aldıkları puanlar 20-53,68 arasında, orta düzeyde öz yeterliliği olan gençlerin aldıkları puanlar 53,69-76,31 arasında yüksek düzeyde öz yeterliliği olan gençlerin aldıkları puanlar 76,32-85 arasında dağılmaktadır.

Çizelge 3.26. Genel Özyeterlilik Ölçeği'nin güvenilirliğine ilişkin Cronbach Alpha değerleri.

	Cronbach Alpha
GÖÖ Toplam Puanı	0,883
Başlama Alt Boyutu	0,855
Yılmama Alt Boyutu	0,724
Sürdürme Çabası Alt Boyutu	0,527

Gençlik merkezine üye olan gençlerin Genel Özyeterlilik Ölçeği'ne verdikleri yanıtlar doğrultusunda yapılan güvenilirlik analizi sonucu Cronbach Alpha değeri 0,883 olarak ortaya konulmuştur. Değer ölçek kararlılığının yüksek yani yeterince güvenilir olduğunu göstermektedir.

3.5. Hipotez Testlerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde gençlere ilişkin sosyo-demografik bilgiler ile Genel Özyeterlilik Ölçeği arasındaki; ailelere ilişkin sosyo-demografik bilgiler ile Genel Özyeterlilik Ölçeği arasındaki ve gençlerin gençlik merkezleriyle etkileşimlerine ilişkin bilgiler ile Genel Özyeterlilik Ölçeği arasındaki analizlere yer verilmiştir.

3.5.1. Gençlerin Bazı Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Genel Özyeterliliklerinin İncelenmesi

Bu bölümde çalışmaya katılan gençlerin cinsiyetlerine, eğitim düzeylerine, doğum yerlerine, en uzun süre yaşadıkları yere, çalışma durumlarına ve algıladıkları gelire ilişkin analizlere yer verilmiştir.

Çizelge 3.27. Cinsiyete göre Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin T Testi sonuçları.

	Cinsiyet	Min	Max	$\bar{X}$	SS	T Testi	
						t	p
GÖÖ Toplam Puanı	Erkek	42,00	85,00	67,13	10,81	2,614	0,009*
	Kadın	20,00	85,00	64,00	11,43		
Başlama Alt Boyutu	Erkek	11,00	45,00	34,96	7,35	1,012	0,312
	Kadın	9,00	45,00	34,19	7,03		
Yılmama Alt Boyutu	Erkek	12,00	25,00	20,68	3,35	4,404	0,000*
	Kadın	5,00	25,00	18,93	3,89		
Sürdürme Çabası Alt Boyutu	Erkek	6,00	15,00	11,48	2,26	2,502	0,013*
	Kadın	4,00	15,00	10,87	2,30		

*: $p < 0,05$

Araştırmaya katılan gençlerin cinsiyetlerine göre Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden aldıkları puanların farklılaşıp farklılaşmadığı T Testi ile test edilmiştir. Buna göre araştırmaya katılan gençlerin GÖÖ'nün toplamından aldıkları puanlar, yılmama alt boyutundan ve sürdürme çabası alt boyutundan aldıkları puanlar ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p < 0,05$); başlama alt boyutu ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p > 0,05$).

Analiz sonuçlarına göre; erkek katılımcılar ($\bar{X}=67,13 \pm 10,81$) kadın katılımcılara ($\bar{X}=64,00 \pm 11,43$) göre GÖÖ'nün toplam puanından yüksek puan almıştır. Erkek katılımcılar ($\bar{X}=20,68 \pm 3,35$) kadın katılımcılara ($\bar{X}=18,93 \pm 3,89$) göre yılmama alt boyutundan ve erkek katılımcılar ($\bar{X}=11,48 \pm 2,26$) kadın katılımcılara ($\bar{X}=10,87 \pm 2,30$) göre sürdürme çabası alt boyutundan yüksek puan almıştır.

Çizelge 3.28. Gençlerin eğitim düzeylerine göre Genel Özyeterlilik Ölçeği’nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Kruskal Wallis H Testi sonuçları.

	Eğitim Düzeyi	Min	Max	$\bar{X}$	SS	Kruskal Wallis Testi				
						Sıra Ort.	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
GÖÖ Toplam Puanı	Lise ve Altı	37,00	85,00	64,58	10,85	197,60	2	1,462	0,518	-
	Ön lisans/Lisans	27,00	85,00	65,68	11,26	210,15				
	Lisansüstü	20,00	79,00	61,64	16,22	190,91				
Başlama Alt Boyutu	Lise ve Altı	9,00	45,00	34,20	6,95	197,78	2	3,633	0,635	-
	Ön lisans/Lisans	9,00	45,00	34,75	7,12	209,08				
	Lisansüstü	9,00	44,00	33,41	9,40	201,47				
Yılmama Alt Boyutu	Lise ve Altı	8,00	25,00	19,41	3,72	200,12	2	2,046	0,528	-
	Ön lisans/Lisans	7,00	25,00	19,66	3,75	208,74				
	Lisansüstü	5,00	24,00	18,17	5,21	179,44				
Sürdürme Çabası Alt Boyutu	Lise ve Altı	5,00	15,00	10,95	2,35	198,11	2	0,210	0,244	-
	Ön lisans/Lisans	4,00	15,00	11,26	2,21	211,50				
	Lisansüstü	6,00	13,00	10,05	2,65	169,26				

Çizelge 3.28.’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan gençlerin eğitim düzeyleri üç kategoride toplanmıştır. Eğitim düzeylerine göre Genel Özyeterlilik Ölçeği toplam puanı ve alt boyutlarından alınan puanlar arasında anlamlı bir farklılığın varlığı Kruskal Wallis Testi ile analiz edilmiştir. Buna göre eğitim düzeyleri ile GÖÖ ve alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

Çizelge 3.29. Gençlerin doğum yerlerine göre Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Kruskal Wallis H Testi sonuçları.

	Doğum yeri	Min	Max	$\bar{X}$	SS	Kruskal Wallis Testi				
						Sıra Ort.	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
GÖÖ Toplam Puanı	Köy	41,00	84,00	63,80	11,43	190,28	4	0,757	0,586	-
	İlçe	41,00	85,00	64,07	11,36	194,05				
	Şehir	20,00	83,00	65,88	10,55	211,97				
	Büyükşehir	27,00	85,00	65,12	11,89	205,60				
	Metropol	49,00	84,00	68,26	9,73	234,47				
Başlama Alt Boyutu	Köy	9,00	44,00	33,66	7,22	188,90	4	1,172	0,478	-
	İlçe	9,00	45,00	33,84	7,54	195,23				
	Şehir	9,00	45,00	35,47	6,32	217,60				
	Büyükşehir	12,00	45,00	34,24	7,37	201,82				
	Metropol	22,00	45,00	36,33	6,36	231,83				
Yılmama Alt Boyutu	Köy	9,00	25,00	19,06	4,12	192,32	4	0,925	0,800	-
	İlçe	8,00	25,00	19,27	3,79	196,01				
	Şehir	5,00	25,00	19,54	3,81	205,18				
	Büyükşehir	7,00	25,00	19,63	3,84	209,04				
	Metropol	16,00	25,00	20,33	2,76	224,00				
Sürdürme Çabası Alt Boyutu	Köy	6,00	15,00	11,06	2,14	200,79	4	1,970	0,621	-
	İlçe	5,00	15,00	10,95	2,34	197,38				
	Şehir	4,00	15,00	10,86	2,19	193,34				
	Büyükşehir	5,00	15,00	11,23	2,39	212,71				
	Metropol	7,00	15,00	11,60	2,41	228,13				

Araştırmaya katılan gençlerin doğum yerleri ile Genel Özyeterlilik Ölçeği'nin toplam puanı ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında anlamlı bir farklılığın varlığı Kruskal Wallis H Testi ile incelenmiştir. Buna göre gençlerin doğum yerleri ile GÖÖ toplam puanı ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$).

Çizelge 3.30. Gençleri en uzun süre yaşadıkları yerlere göre Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Kruskal Wallis H Testi sonuçları.

	En Uzun Süre Yaşadıkları Yer	Min	Max	$\bar{X}$	SS	Kruskal Wallis Testi				
						Sıra Ort.	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
GÖÖ Toplam Puanı	Köy	41,00	77,00	62,07	10,68	172,66	4	1,534	0,493	-
	İlçe	42,00	84,00	64,17	10,92	193,00				
	Şehir	20,00	83,00	65,63	12,02	213,25				
	Büyükşehir	27,00	85,00	65,26	11,43	206,18				
	Metropol	49,00	84,00	66,94	9,50	218,56				
Başlama Alt Boyutu	Köy	9,00	43,00	31,92	8,58	169,32	4	2,987	0,453	-
	İlçe	11,00	45,00	34,11	6,55	193,40				
	Şehir	9,00	45,00	35,02	7,04	213,39				
	Büyükşehir	12,00	45,00	34,61	7,22	207,30				
	Metropol	22,00	45,00	35,16	6,00	208,08				
Yılmama Alt Boyutu	Köy	9,00	25,00	19,17	3,76	193,23	4	1,966	0,797	-
	İlçe	8,00	25,00	19,14	3,75	190,38				
	Şehir	5,00	25,00	19,41	4,28	204,62				
	Büyükşehir	7,00	25,00	19,59	3,76	207,13				
	Metropol	16,00	25,00	20,22	2,73	220,47				
Sürdürme Çabası Alt Boyutu	Köy	7,00	15,00	10,96	2,20	196,98	4	0,566	0,845	-
	İlçe	5,00	15,00	10,91	2,32	193,44				
	Şehir	6,00	15,00	11,18	2,33	210,45				
	Büyükşehir	4,00	15,00	11,05	2,30	203,46				
	Metropol	7,00	15,00	11,55	2,45	223,53				

Çizelge 3.30.'da görüldüğü gibi, araştırmaya katılan gençlerin en uzun süre yaşadıkları yer ile Genel Özyeterlilik Ölçeği toplam puanı ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında anlamlı bir farklılığın varlığı Kruskal Wallis H Testi ile incelenmiştir. Buna göre gençlerin en uzun süre yaşadıkları yer ile GÖÖ toplam puanı ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p>0,05$).

Çizelge 3.31. Gençlerin çalışma durumlarına göre Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Tek Yönlü ANOVA Testi sonuçları.

	Çalışma Durumu	Min	Max	$\bar{X}$	SS	ANOVA Testi		
						F	p	Anlamlı Fark
GÖÖ Toplam Puanı	Öğrenci	27,00	85,00	64,90	11,22	1,660	0,143	-
	Çalışıyor	20,00	84,00	63,08	12,59			
	Kendi isteğiyle çalışmıyor	56,00	85,00	69,00	9,97			
	İş arıyor	43,00	85,00	66,55	10,71			
	Öğrenci ve iş arıyor	41,00	79,00	65,38	10,14			
	Öğrenci ve çalışıyor	55,00	80,00	69,76	7,25			
Başlama Alt Boyutu	Öğrenci	9,00	45,00	34,65	6,86	2,342	0,041*	1-2, 1-6, 2-6
	Çalışıyor	9,00	45,00	32,57	8,52			
	Kendi isteğiyle çalışmıyor	31,00	45,00	37,54	5,73			
	İş arıyor	23,00	45,00	34,89	6,34			
	Öğrenci ve iş arıyor	23,00	44,00	35,33	5,97			
	Öğrenci ve çalışıyor	29,00	44,00	37,00	4,52			
Yılmama Alt Boyutu	Öğrenci	7,00	25,00	19,40	3,91	1,378	0,231	-
	Çalışıyor	5,00	25,00	19,02	3,76			
	Kendi isteğiyle çalışmıyor	16,00	25,00	20,27	3,40			
	İş arıyor	12,00	25,00	20,31	3,81			
	Öğrenci ve iş arıyor	12,00	24,00	19,22	3,35			
	Öğrenci ve çalışıyor	13,00	25,00	21,04	3,15			
Sürdürme Çabası Alt Boyutu	Öğrenci	5,00	15,00	10,83	2,29	1,547	0,174	-
	Çalışıyor	6,00	15,00	11,48	2,39			
	Kendi isteğiyle çalışmıyor	8,00	15,00	11,18	2,44			
	İş arıyor	4,00	15,00	11,34	2,56			
	Öğrenci ve iş arıyor	6,00	14,00	10,83	2,20			
	Öğrenci ve çalışıyor	10,00	14,00	11,71	1,27			

*: p<0,05

Araştırma kapsamındaki gençlerin çalışma durumları ile Genel Özyeterlilik Ölçeği toplam puanı ve alt boyutları arasındaki farklılığın incelenmesi Tek Yönlü ANOVA Testi ile yapılmıştır. Buna göre gençlerin çalışma durumları ile GÖÖ

toplam puanı, yılmama ve sürdürme çabası alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık bulunmazken; başlama alt boyutu ile çalışma durumları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Başlama alt boyutunda gruplar arasında farkın kaynağını tespit etmek için yapılan T Testi sonuçlarına göre öğrenci olan gençler ($\bar{x}=34,65\pm6,86$) çalışmakta olan gençlerden ($\bar{x}=32,57\pm8,52$) yüksek puan alırken hem öğrenci hem de çalışan gençlerden ($\bar{x}=37,00\pm4,52$) düşük puan almıştır. Ayrıca çalışan gençler ($\bar{x}=32,57\pm8,52$) hem öğrenci hem de çalışan gençlerden ($\bar{x}=37,00\pm4,52$) düşük puan almıştır.

Çizelge 3.32. Gençlerin algıladıkları gelire göre Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Kruskal Wallis H Testi sonuçları.

	Algılanan Gelir	Min	Max	$\bar{x}$	SS	Kruskal Wallis Testi				
						Sıra Ort.	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
GÖÖ Toplam Puanı	Düşük	27,00	85,00	63,40	10,81	184,97	2	0,713	0,148	-
	Orta	20,00	85,00	65,60	11,37	210,36				
	Yüksek	42,00	85,00	65,54	12,75	211,75				
Başlama Alt Boyutu	Düşük	9,00	45,00	33,49	7,03	185,81	2	1,782	0,174	-
	Orta	9,00	45,00	33,76	7,20	209,88				
	Yüksek	22,00	45,00	35,25	6,80	213,31				
Yılmama Alt Boyutu	Düşük	7,00	25,00	19,07	3,77	189,63	2	1,138	0,341	-
	Orta	5,00	25,00	19,66	3,78	208,79				
	Yüksek	8,00	25,00	19,41	4,32	207,94				
Sürdürme Çabası Alt Boyutu	Düşük	4,00	15,00	10,83	2,26	192,78	2	0,444	0,502	-
	Orta	6,00	15,00	11,18	2,25	208,11				
	Yüksek	5,00	15,00	10,87	2,99	200,98				

Çizelge 3.32.'de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan gençlerin algıladıkları gelir ile Genel Özyeterlilik Ölçeği toplam puanı ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında anlamlı bir farklılığın varlığı Kruskal Wallis H Testi ile incelenmiştir. Buna

göre gençlerin algıladıkları gelir ile GÖÖ toplam puanı ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p>0,05$).

3.5.2. Gençlerin Ailelerinin Bazı Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Genel Öz Yeterliliklerinin İncelenmesi

Bu bölümde gençlerin aileleri ile ilgili sosyo-demografik bilgiler kapsamında ebeveynlerin birliktelik durumuna, eğitim düzeylerine ve çalışma durumlarına, gençlerin kardeşe sahip olma durumlarına ve gençlerin kiminle yaşadıklarına ilişkin analizlere yer verilmiştir.

Çizelge 3.33. Ebeveyn birliktelik durumuna göre Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Kruskal Wallis H Testi sonuçları.

	Ebeveyn Birliktelik Durumu	Min	Max	$\bar{X}$	SS	Kruskal Wallis Testi				
						Sıra Ort.	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
GÖÖ Toplam Puanı	Birlikte	27,00	85,00	64,70	11,22	200,11	2	4,468	0,272	-
	Ayrı	50,00	85,00	67,40	10,68	222,63				
	Vefat	20,00	83,00	66,81	13,49	235,00				
Başlama Alt Boyutu	Birlikte	9,00	45,00	34,29	7,11	200,75	2	1,639	0,406	-
	Ayrı	26,00	45,00	35,77	5,97	217,31				
	Vefat	9,00	44,00	35,22	8,77	231,23				
Yılmama Alt Boyutu	Birlikte	7,00	25,00	19,40	3,80	200,55	2	0,043	0,382	-
	Ayrı	13,00	25,00	20,18	3,66	221,83				
	Vefat	5,00	25,00	20,04	4,19	228,86				
Sürdürme Çabası Alt Boyutu	Birlikte	4,00	15,00	11,01	2,33	200,43	2	2,645	0,346	-
	Ayrı	7,00	15,00	11,44	2,17	222,20				
	Vefat	6,00	15,00	11,54	2,06	230,41				

Araştırmaya katılan gençlerin ebeveynlerinin birliktelik durumları ile GÖÖ toplam puanı ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında anlamlı bir farklılığın varlığı Kruskal Wallis H Testi ile incelenmiştir. Buna göre gençlerin ebeveynlerinin

birliktelik durumları ile GÖÖ toplam puanı ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p>0,05$).

Çizelge 3.34. Annenin eğitim düzeyine göre Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Tek Yönlü ANOVA Testi sonuçları.

	Anne Eğitim Düzeyi	Min	Max	$\bar{X}$	SS	ANOVA Testi		
						F	p	Anlamlı Fark
GÖÖ Toplam Puanı	Okur-Yazar Değil	41,00	80,00	64,60	10,32	0,609	0,693	-
	İlkokul	20,00	85,00	64,89	11,55			
	Ortaokul	27,00	85,00	65,37	10,57			
	Lise	37,00	84,00	66,36	11,26			
	Ön Lisans/Lisans	38,00	83,00	64,44	12,46			
	Lisansüstü	42,00	77,00	58,33	16,57			
Başlama Alt Boyutu	Okur-Yazar Değil	9,00	45,00	34,07	7,50	0,489	0,784	-
	İlkokul	9,00	45,00	34,31	7,37			
	Ortaokul	12,00	45,00	34,59	6,18			
	Lise	17,00	45,00	35,59	6,72			
	Ön Lisans/Lisans	19,00	44,00	34,06	7,29			
	Lisansüstü	17,00	43,00	31,83	10,30			
Yılmama Alt Boyutu	Okur-Yazar Değil	12,00	25,00	19,72	3,55	0,931	0,460	-
	İlkokul	5,00	25,00	19,42	3,81			
	Ortaokul	7,00	25,00	19,59	3,73			
	Lise	12,00	25,00	19,86	3,74			
	Ön Lisans/Lisans	10,00	25,00	19,20	4,45			
	Lisansüstü	12,00	21,00	16,50	4,03			
Sürdürme Çabası Alt Boyutu	Okur-Yazar Değil	7,00	15,00	10,80	2,03	0,554	0,735	-
	İlkokul	4,00	15,00	11,16	2,34			
	Ortaokul	5,00	15,00	11,18	2,21			
	Lise	7,00	15,00	10,90	2,27			
	Ön Lisans/Lisans	7,00	15,00	11,17	2,56			
	Lisansüstü	6,00	15,00	10,00	3,52			

Çizelge 3.34.'de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan gençlerin annelerinin eğitim düzeyleri ile Genel Özyeterlilik Ölçeği toplam puanı ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında anlamlı bir farklılığın varlığı Tek Yönlü ANOVA Testi ile incelenmiştir. Buna göre gençlerin annelerinin eğitim düzeyleri ile GÖÖ toplam puanı ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$).

Çizelge 3.35. Annenin çalışma durumuna göre Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Kruskal Wallis H Testi sonuçları.

	Anne Çalışma Durumu	Min	Max	$\bar{X}$	SS	Kruskal Wallis Testi				
						Sıra Ort.	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
GÖÖ Toplam Puanı	Çalışmıyor	27,00	85,00	65,01	11,25	200.37	2	1,582	0,972	-
	Emekli	45,00	83,00	65,23	12,00	205.47				
	Çalışıyor	42,00	85,00	65,34	10,56	203.22				
Başlama Alt Boyutu	Çalışmıyor	9,00	45,00	34,53	7,07	202.11	2	0,115	0,915	-
	Emekli	15,00	44,00	34,05	7,94	199.62				
	Çalışıyor	9,00	45,00	34,22	6,80	195.19				
Yılmama Alt Boyutu	Çalışmıyor	7,00	25,00	19,49	3,79	200.54	2	0,595	0,986	-
	Emekli	12,00	25,00	19,64	3,72	203.71				
	Çalışıyor	11,00	25,00	19,62	3,67	202.78				
Sürdürme Çabası Alt Boyutu	Çalışmıyor	4,00	15,00	11,99	2,33	196.25	2	2,698	0,226	-
	Emekli	9,00	15,00	11,52	1,94	219.85				
	Çalışıyor	6,00	15,00	11,50	2,18	222.15				

Araştırmaya katılan gençlerin annelerinin çalışma durumları ile Genel Özyeterlilik Ölçeği toplam puanı ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında anlamlı bir farklılığın varlığı Kruskal Wallis H Testi ile incelenmiştir. Buna göre gençlerin annelerinin çalışma durumları ile GÖÖ toplam puanı ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p>0,05$).

Çizelge 3.36. Babanın eğitim düzeyine göre Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Kruskal Wallis H Testi sonuçları.

	Baba Eğitim	Min	Max	$\bar{X}$	SS	Kruskal Wallis Testi				
						Sıra Ort.	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
GÖÖ Toplam Puanı	Okur-Yazar Değil	51,00	80,00	68,22	9,30	236,64	5	1,002	0,334	-
	İlkokul	41,00	85,00	64,18	11,03	193,36				
	Ortaokul	27,00	83,00	65,01	11,19	203,51				
	Lise	20,00	85,00	66,41	11,41	220,20				
	Ön Lisans/Lisans	41,00	85,00	63,90	11,92	192,10				
	Lisansüstü	44,00	85,00	67,36	13,00	234,45				
Başlama Alt Boyutu	Okur-Yazar Değil	27,00	44,00	36,38	5,23	230,08	5	3,909	0,267	-
	İlkokul	9,00	45,00	33,78	7,66	195,06				
	Ortaokul	12,00	45,00	34,17	6,84	196,09				
	Lise	9,00	45,00	35,78	6,69	226,10				
	Ön Lisans/Lisans	17,00	45,00	33,75	7,32	192,00				
	Lisansüstü	26,00	45,00	36,18	6,11	229,86				

Çizelge 3.36. Devam. Babanın eğitim düzeyine göre Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Kruskal Wallis H Testi sonuçları.

Yılmama Alt Boyutu	Okur-Yazar Değil	12,00	25,00	20,44	4,06	236,72	5	3,959	0,557	-
	İlkokul	9,00	25,00	19,36	3,68	197,87				
	Ortaokul	7,00	25,00	19,76	3,67	213,25				
	Lise	5,00	25,00	19,61	4,02	211,63				
	Ön Lisans/Lisans	9,00	25,00	19,14	3,84	189,43				
	Lisansüstü	12,00	25,00	19,27	4,31	202,55				
Sürdürme Çabası Alt Boyutu	Okur-Yazar Değil	9,00	15,00	11,38	1,88	216,19	5	6,497	0,719	-
	İlkokul	4,00	15,00	11,03	2,29	201,85				
	Ortaokul	5,00	15,00	11,06	2,37	205,69				
	Lise	5,00	15,00	11,01	2,31	200,59				
	Ön Lisans/Lisans	7,00	15,00	11,01	2,23	197,64				
	Lisansüstü	6,00	15,00	11,90	3,30	257,09				

Çizelge 3.36.'da görüldüğü gibi, araştırmaya katılan gençlerin babalarının eğitim düzeyleri ile Genel Özyeterlilik Ölçeği toplam puanı ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında anlamlı bir farklılığın varlığı Kruskal Wallis H Testi ile incelenmiştir. Buna göre gençlerin babalarının eğitim düzeyleri ile GÖÖ toplam puanı ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p>0,05$).

Çizelge 3.37. Babanın çalışma durumuna göre Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Kruskal Wallis H Testi sonuçları.

	Baba Çalışma Durumu	Min	Max	$\bar{X}$	SS	Kruskal Wallis Testi				
						Sıra Ort.	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
GÖÖ Toplam Puanı	İşsiz	41,00	84,00	66,02	11,26	205.30	2	1,400	0,225	-
	Emekli	41,00	85,00	63,47	10,97	178.34				
	Çalışıyor	27,00	85,00	65,36	11,19	199.35				
Başlama Alt Boyutu	İşsiz	17,00	45,00	35,45	7,09	211.67	2	0,252	0,133	-
	Emekli	9,00	45,00	33,36	7,10	176.56				
	Çalışıyor	9,00	45,00	34,70	6,95	198.94				
Yılmama Alt Boyutu	İşsiz	9,00	25,00	19,47	4,05	195.68	2	2,784	0,541	-
	Emekli	8,00	25,00	19,10	3,69	184.08				
	Çalışıyor	7,00	25,00	19,61	3,76	198.68				
Sürdürme Çabası Alt Boyutu	İşsiz	6,00	15,00	11,09	2,04	197.42	2	0,092	0,939	-
	Emekli	5,00	15,00	11,00	2,22	191.33				
	Çalışıyor	4,00	15,00	11,04	2,39	195.31				

Araştırmaya katılan gençlerin babalarının çalışma durumları ile Genel Özyeterlilik Ölçeği toplam puanı ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında anlamlı bir farklılığın varlığı Kruskal Wallis H Testi ile incelenmiştir. Buna göre gençlerin babalarının çalışma durumları ile GÖÖ toplam puanı ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p>0,05$).

Çizelge 3.38. Gençlerin sahip oldukları kardeş sayısına göre Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Kruskal Wallis H Testi sonuçları.

	Kardeş Sayısı	Min	Max	$\bar{X}$	SS	Kruskal Wallis Testi				
						Sıra Ort.	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
GÖÖ Toplam Puanı	1	20,00	85,00	67,46	11,69	231,23	4	5,583	0,086	-
	2	27,00	85,00	63,98	12,03	194,27				
	3	38,00	82,00	63,65	10,41	187,69				
	4+	41,00	85,00	65,06	10,40	201,71				
	Yok	50,00	83,00	69,16	12,31	248,92				
Başlama Alt Boyutu	1	9,00	45,00	35,42	7,01	220,48	4	1,849	0,397	-
	2	11,00	45,00	33,56	7,49	189,24				
	3	9,00	45,00	34,25	7,38	202,56				
	4+	18,00	45,00	34,88	6,52	207,97				
	Yok	25,00	44,00	35,50	6,41	217,33				
Yılmama Alt Boyutu	1	5,00	25,00	20,36	3,92	234,03	4	10,587	0,031*	1-2, 1-3, 1-4
	2	7,00	25,00	19,17	4,03	195,21				
	3	10,00	25,00	19,13	3,20	188,31				
	4+	9,00	25,00	19,28	3,68	195,71				
	Yok	15,00	25,00	21,66	4,13	273,08				
Sürdürme Çabası Alt Boyutu	1	6,00	15,00	11,68	2,27	234,75	4	14,327	0,001*	1-3, 2-3
	2	5,00	15,00	11,24	2,39	212,74				
	3	5,00	15,00	10,26	2,13	162,44				
	4+	4,00	15,00	10,89	2,15	193,85				
	Yok	8,00	14,00	12,00	2,44	251,25				

*: $p < 0,05$

Çizelge 3.38.'de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan gençlerin sahip oldukları kardeş sayısı ile Genel Özyeterlilik Ölçeği toplam puanı ve alt boyutları arasındaki farklılığın incelenmesi için Kruskal Wallis H Testi yapılmıştır. Buna göre gençlerin sahip oldukları kardeş sayısı ile GÖÖ toplam puanı ve başlama alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık bulunmazken; yılmama ve sürdürme çabası alt boyutu ile sahip oldukları kardeş sayısı arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Yılmama ve sürdürme çabası alt boyutlarında gruplar arasında farkın kaynağını tespit etmek için yapılan Mann Whitney U Testi sonuçlarına göre yılmama alt boyutunda 1 kardeşe sahip olan gençler (mean rank=101,90) 4 ve üzeri kardeşe sahip olanlardan (mean rank=82,83) yüksek puan almıştır. 1 kardeşe sahip olanlar (mean rank=95,24) 3 kardeşe sahip olan gençlere göre (mean rank=75,04) yüksek puan almıştır. 1 kardeşe sahip olan gençler (mean rank=124,33) 2 kardeşe sahip olan gençlere (mean rank=103,96) göre yüksek puan almıştır.

Sürdürme çabası alt boyutunda 2 kardeşe sahip olan gençler (mean rank=118,89) 3 kardeşe sahip olanlardan (mean rank=92,73) yüksek puan almıştır. 1 kardeşe sahip olanlar (mean rank=100,06) 3 kardeşe sahip olan gençlerden (69,87) yüksek puan almıştır.

Çizelge 3.39. Gençlerin birlikte yaşadıkları kişilere göre Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Tek Yönlü ANOVA Testi sonuçları.

	Birlikte Yaşadıkları Kişiler	Min	Max	$\bar{X}$	SS	ANOVA Testi		
						F	p	Anlamlı Fark
GÖÖ Toplam Puanı	Aileyle/Akrabayla	27,00	85,00	65,13	11,21	0,356	0,701	-
	Arkadaşla/Yurtta	51,00	77,00	63,18	8,32			
	Yalnız	20,00	80,00	63,45	14,74			
Başlama Alt Boyutu	Aileyle/Akrabayla	9,00	45,00	34,55	7,09	0,583	0,558	-
	Arkadaşla/Yurtta	25,00	41,00	32,81	5,38			
	Yalnız	9,00	44,00	33,30	8,85			
Yılmama Alt Boyutu	Aileyle/Akrabayla	7,00	25,00	19,51	3,77	0,209	0,812	-
	Arkadaşla/Yurtta	12,00	25,00	19,54	4,00			
	Yalnız	5,00	25,00	18,95	4,53			
Sürdürme Çabası Alt Boyutu	Aileyle/Akrabayla	4,00	15,00	11,07	2,33	0,097	0,908	-
	Arkadaşla/Yurtta	9,00	15,00	10,81	1,66			
	Yalnız	6,00	14,00	11,20	2,11			

Araştırmaya katılan gençlerin birlikte yaşadıkları kişiler ile Genel Özyeterlilik Ölçeği toplam puanı ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında anlamlı bir

farklılığın varlığı Tek Yönlü ANOVA Testi ile incelenmiştir. Buna göre gençlerin birlikte yaşadıkları kişiler ile GÖÖ toplam puanı ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p>0,05$).

3.5.3. Gençlerin Gençlik Merkezleriyle Etkileşimlerine Göre Genel Öz Yeterliliklerinin İncelenmesi

Bu bölümde gençlik merkezleri ile ilgili gençlerin üye oldukları gençlik merkezlerine, üye oldukları gençlik merkezlerinde daha çok gerçekleştirilen faaliyetlere, üye oldukları gençlik merkezi faaliyetlerine katılım düzeylerine, üye oldukları gençlik merkeze gitme sıklıklarına, gençlerin gençlik merkeze üyelik sürelerine, gençlerin gençlik merkezlerine üye olmalarındaki en önemli nedene, gençlerin gençlik merkezinde gerçekleştirilen faaliyetlere katılmalarındaki en önemli nedene, gençlerin üye oldukları gençlik merkezi aracılığıyla en çok katıldıkları faaliyet türüne, gençlerin üye oldukları gençlik merkezindeki faaliyetler sonucunda kazanımlarına ilişkin analizlere yer verilmiştir.

Çizelge 3.40. Gençlerin üye oldukları gençlik merkezlerine göre Genel Özyeterlilik Ölçeği’nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Tek Yönlü ANOVA Testi sonuçları.

	Gençlik Merkezi	Min	Max	$\bar{X}$	SS	ANOVA Testi		
						F	p	Anlamlı Fark
GÖÖ Toplam Puanı	Altındağ Gençlik Merkezi	54,00	79,00	67,21	7,63	2,341	0,008*	1-4, 2-4, 2-7, 3-4, 3-8, 3-11, 4-6, 4-9, 4-12, 5-12, 6-7, 7-9, 7-12, 8-12, 10-12, 11-12
	Beypazarı Gençlik Merkezi	50,00	83,00	68,61	11,07			
	Ceren Damar Şenel Gençlik Merkezi	61,00	84,00	69,63	7,33			
	Çankaya Gençlik Merkezi	20,00	83,00	59,17	13,28			
	Gölbaşı Gençlik Merkezi	27,00	80,00	63,03	11,88			
	Keçiören Gençlik Merkezi	42,00	85,00	66,29	11,08			
	Polatlı Gençlik Merkezi	42,00	77,00	56,33	13,76			
	Pursaklar Gençlik Merkezi	37,00	84,00	64,00	11,60			
	Sincan Gençlik Merkezi	42,00	85,00	66,10	10,51			
	Şehit Ümit Çoban Gençlik Merkezi	42,00	80,00	64,08	9,03			
	Ufuktepe Gençlik Merkezi	41,00	77,00	60,84	12,45			
Başlama Alt Boyutu	Yenimahalle Gençlik Merkezi	46,00	85,00	70,82	10,89	1,557	0,109	
	Altındağ Gençlik Merkezi	22,00	45,00	35,64	7,06			
	Beypazarı Gençlik Merkezi	25,00	45,00	36,11	6,83			
	Ceren Damar Şenel Gençlik Merkezi	30,00	45,00	36,18	4,21			
	Çankaya Gençlik Merkezi	9,00	43,00	30,89	7,66			

Çizelge 3.40. Devam. Gençlerin üye oldukları gençlik merkezlerine göre Genel Özyeterlilik Ölçeği’nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Tek Yönlü ANOVA Testi sonuçları.

Yılmama Alt Boyutu	Gölbaşı Gençlik Merkezi	12,00	42,00	33,53	7,06	2,559	0,004*	2-7, 3-4, 3-7, 3-10, 4-12, 5-7, 5-12, 7-8, 7-9, 7-12, 8-12, 9-12, 10-12
	Keçiören Gençlik Merkezi	9,00	45,00	34,86	7,38			
	Polatlı Gençlik Merkezi	21,00	43,00	31,16	8,44			
	Pursaklar Gençlik Merkezi	17,00	45,00	34,11	7,15			
	Sincan Gençlik Merkezi	12,00	45,00	35,27	6,88			
	Şehit Ümit Çoban Gençlik Merkezi	23,00	44,00	34,96	5,08			
	Ufuktepe Gençlik Merkezi	9,00	42,00	31,23	10,09			
	Yenimahalle Gençlik Merkezi	25,00	45,00	36,94	5,81			
	Altındağ Gençlik Merkezi	17,00	25,00	20,07	2,23			
	Beypazarı Gençlik Merkezi	14,00	25,00	20,72	3,49			
	Ceren Damar Şenel Gençlik Merkezi	17,00	25,00	21,45	3,01			
	Çankaya Gençlik Merkezi	5,00	25,00	18,10	4,79			
	Gölbaşı Gençlik Merkezi	7,00	25,00	19,03	4,01			
	Keçiören Gençlik Merkezi	12,00	25,00	19,95	3,45			
	Polatlı Gençlik Merkezi	8,00	19,00	15,00	5,05			
	Pursaklar Gençlik Merkezi	9,00	25,00	19,27	3,85			
	Sincan Gençlik Merkezi	11,00	25,00	19,50	3,41			
	Şehit Ümit Çoban Gençlik Merkezi	9,00	25,00	18,40	3,91			

Çizelge 3.40. Devam. Gençlerin üye oldukları gençlik merkezlerine göre Genel Özyeterlilik Ölçeği’nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Tek Yönlü ANOVA Testi sonuçları.

	Ufuktepe Gençlik Merkezi	14,00	25,00	18,84	3,86			
	Yenimahalle Gençlik Merkezi	12,00	25,00	21,64	4,04			
	Altındağ Gençlik Merkezi	7,00	15,00	11,50	1,78			
	Beypazarı Gençlik Merkezi	9,00	15,00	11,77	1,89			
	Ceren Damar Şenel Gençlik Merkezi	9,00	14,00	12,00	1,78			
	Çankaya Gençlik Merkezi	6,00	15,00	10,17	2,19			2-4,
	Gölbaşı Gençlik Merkezi	6,00	14,00	10,46	2,15			2-5,
	Keçiören Gençlik Merkezi	6,00	15,00	11,47	3,32			3-4,
	Polatlı Gençlik Merkezi	5,00	15,00	10,16	3,48			3-5,
	Pursaklar Gençlik Merkezi	4,00	15,00	10,60	2,37			4-6,
	Sincan Gençlik Merkezi	6,00	15,00	11,32	2,27			4-8,
	Şehit Ümit Çoban Gençlik Merkezi	7,00	15,00	10,72	2,07			4-9,
	Ufuktepe Gençlik Merkezi	6,00	15,00	10,76	2,16			4-12,
	Yenimahalle Gençlik Merkezi	8,00	15,00	12,23	2,48			5-12,
								8-12,
								10-12
Sürdürme Çabası Alt Boyutu						2,181	0,015*	

*: p<0,05

Çizelge 3.40.'da görüldüğü gibi, gençlerin üye oldukları gençlik merkezi ile Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden aldıkları puanlar arasındaki farklılık Tek Yönlü ANOVA Testi ile incelenmiştir. Buna göre Gençlik merkezleri ile GÖÖ toplam puanı, yılmama alt boyutu ve sürdürme çabası alt boyutu arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0,05$).

GÖÖ toplam puanında, yılmama alt boyutunda ve sürdürme çabası alt boyutunda gruplar arasında farkın kaynağını tespit etmek için yapılan T Testi sonuçlarına göre GÖÖ toplam puanında Altındağ Gençlik Merkezi (GM) üyeleri ($\bar{x}=67,21\pm7,63$) Çankaya GM üyelerinden ($\bar{x}=59,17\pm13,28$) yüksek puan almıştır. Keçiören GM üyeleri ($\bar{x}=66,29\pm11,08$), Çankaya GM üyelerinden ($\bar{x}=59,17\pm13,28$) ve Polatlı GM üyelerinden ($\bar{x}=56,33\pm13,76$) yüksek puan almıştır. Beypazarı GM üyeleri ($\bar{x}=68,61\pm11,07$) Çankaya GM üyelerinden ($\bar{x}=59,17\pm13,28$) ve Polatlı GM üyelerinden ($\bar{x}=56,33\pm13,76$) yüksek puan almıştır. Ceren Damar GM üyeleri ($\bar{x}=69,63\pm7,33$), Çankaya GM üyelerinden ($\bar{x}=59,17\pm13,28$), Pursaklar GM üyelerinden ($\bar{x}=64,00\pm11,60$) ve Ufuktepe GM üyelerinden ($\bar{x}=60,84\pm12,45$) yüksek puan almıştır. Sincan GM üyeleri ($\bar{x}=66,10\pm10,51$), Çankaya GM üyelerinden ($\bar{x}=59,17\pm13,28$) ve Polatlı GM üyelerinden ($\bar{x}=56,33\pm13,76$) yüksek puan almıştır. Yenimahalle GM üyeleri ($\bar{x}=70,82\pm 10,89$), Çankaya GM üyelerinden ($\bar{x}=59,17\pm13,28$), Gölbaşı GM üyelerinden ($\bar{x}=63,03\pm11,88$), Polatlı GM üyelerinden ($\bar{x}=56,33\pm13,76$), Şehit Ümit Çoban GM üyelerinden ($\bar{x}=64,08\pm9,03$), Ufuktepe GM üyelerinden ($\bar{x}=60,84\pm12,45$) ve Pursaklar GM üyelerinden ($\bar{x}=64,00\pm11,60$) yüksek puan almıştır.

Yılmama alt boyutunda Beypazarı GM üyeleri ($\bar{x}=20,72\pm3,49$) Polatlı GM üyesi gençlerden ($\bar{x}=15,00\pm5,05$) yüksek puan almıştır. Ceren Damar GM üyeleri, ($\bar{x}=21,45\pm3,01$) Polatlı GM üyesi gençlerden ($\bar{x}=15,00\pm5,05$), Çankaya GM üyelerinden ($\bar{x}=18,10\pm4,79$) ve Şehit Ümit Çoban GM üyelerinden ($\bar{x}=18,40\pm3,91$) yüksek puan almıştır. Yenimahalle GM üyeleri, ($\bar{x}=21,64\pm4,04$) Çankaya GM üyelerinden ($\bar{x}=18,10\pm4,79$), Polatlı GM üyelerinden ($\bar{x}=15,00\pm5,05$), Gölbaşı GM

üyelerinden ($\bar{x}=19,03\pm4,01$), Sincan GM üyelerinden ($\bar{x}=19,50\pm3,41$), Şehit Ümit Çoban GM üyelerinden ($\bar{x}=18,40\pm3,91$) ve Pursaklar GM üyelerinden ($\bar{x}=19,27\pm3,85$) yüksek puan almıştır. Gölbaşı GM üyeleri ($\bar{x}=19,03\pm4,01$) Polatlı GM üyelerinden ($\bar{x}=15,00\pm5,05$) yüksek puan almıştır. Pursaklar GM üyeleri ($\bar{x}=19,27\pm3,85$) Polatlı GM üyelerinden ($\bar{x}=15,00\pm5,05$) yüksek puan almıştır. Sincan GM üyeleri ($\bar{x}=19,50\pm3,41$) Polatlı GM üyelerinden ($\bar{x}=15,00\pm5,05$) yüksek puan almıştır.

Sürdürme çabası alt boyutunda Beypazarı GM üyeleri ($\bar{x}=11,77\pm1,89$), Çankaya GM üyesi gençlerden ($\bar{x}=10,17\pm2,19$) ve Gölbaşı GM üyesi gençlerden ($\bar{x}=10,46\pm2,15$) yüksek puan almıştır. Keçiören GM üyeleri ($\bar{x}=11,47\pm3,32$), Çankaya GM üyesi gençlerden ($\bar{x}=10,17\pm2,19$) ve Pursaklar GM üyelerinden ($\bar{x}=10,60\pm2,37$) yüksek puan almıştır. Ceren Damar GM üyeleri ($\bar{x}=12,00\pm1,78$), Çankaya GM üyelerinden ($\bar{x}=10,17\pm2,19$) ve Gölbaşı GM üyelerinden ($\bar{x}=10,46\pm2,15$) yüksek puan almıştır. Sincan GM üyeleri ($\bar{x}=11,32\pm2,27$) Çankaya GM üyelerinden ($\bar{x}=10,17\pm2,19$) üyelerinden yüksek puan almıştır. Yenimahalle GM üyeleri ($\bar{x}=12,23\pm2,48$), Çankaya GM üyelerinden ($\bar{x}=10,17\pm2,19$), Gölbaşı GM üyelerinden ($\bar{x}=10,46\pm2,15$), Pursaklar GM üyelerinden ($\bar{x}=10,60\pm2,37$) ve Şehit Ümit Çoban GM üyelerinden ($\bar{x}=10,72\pm2,07$) yüksek puan almıştır.

Çizelge 3.41. Gençlerin üye oldukları gençlik merkezi faaliyetlerine katılım düzeylerine göre Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Kruskal Wallis H Testi sonuçları.

	Katılım Düzeyleri	Min	Max	$\bar{X}$	SS	Kruskal Wallis Testi				
						Sıra Ort.	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
GÖÖ Toplam Puanı	Etkinliklere katılmıyor	43,00	83,00	66,62	11,55	178,61	2	6,753	0,021*	1-3
	Gerçekleştirilen etkinliklere katılıyor	38,00	85,00	66,04	10,73	205,42				
	Etkinliklerin planlanması ve yürütülmesinde gönüllü olarak rol alıyor	46,00	84,00	67,03	8,96	225,51				
Başlama Alt Boyutu	Etkinliklere katılmıyor	41,00	85,00	66,48	10,11	181,61	2	2,675	0,046*	1-3
	Gerçekleştirilen etkinliklere katılıyor	41,00	80,00	64,35	12,54	204,88				
	Etkinliklerin planlanması ve yürütülmesinde gönüllü olarak rol alıyor	27,00	84,00	62,18	12,86	223,59				
Yılmama Alt Boyutu	Etkinliklere katılmıyor	20,00	85,00	61,39	12,80	176,81	2	6,471	0,018*	1-3, 1-2
	Gerçekleştirilen etkinliklere katılıyor	15,00	45,00	33,75	7,84	207,09				
	Etkinliklerin planlanması ve yürütülmesinde gönüllü olarak rol alıyor	9,00	45,00	35,12	7,14	223,50				
Sürdürme Çabası Alt Boyutu	Etkinliklere katılmıyor	25,00	45,00	36,37	5,03	192,70	2	0,701	0,458	-
	Gerçekleştirilen etkinliklere katılıyor	9,00	45,00	35,00	6,89	204,04				
	Etkinliklerin planlanması ve yürütülmesinde gönüllü olarak rol alıyor	11,00	43,00	32,55	8,23	213,73				

*: p<0,05

Araştırmaya katılan gençlerin gençlik merkezi etkinliklerine katılım düzeyleri ile Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden aldıkları puanlar arasındaki farklılık Kruskal Wallis H Testi ile analiz edilmiştir. Etkinliklere katılım düzeyi ile GÖÖ toplam puanı, başlama ve yılmama alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0,05$).

GÖÖ toplam puanında, yılmama alt boyutunda ve sürdürme çabası alt boyutunda gruplar arasında farkın kaynağını tespit etmek için yapılan Mann Whitney U Testi sonuçlarına göre GÖÖ toplam puanında etkinliklerin planlanması ve yürütülmesinde gönüllü olarak rol alan gençler (mean rank=106,28) etkinliklere katılmayanlara göre (mean rank=85,38) yüksek puan almıştır.

Başlama alt boyutunda etkinliklerin planlanması ve yürütülmesinde gönüllü olarak rol alan gençler (mean rank=105,24) etkinliklere katılmayanlara göre (mean rank=86,35) yüksek puan almıştır.

Yılmama alt boyutunda etkinliklerin planlanması ve yürütülmesinde gönüllü olarak rol alan gençler (mean rank=106,15) etkinliklere katılmayanlara göre (mean rank=85,51); etkinliklere katılan gençler (mean rank=165,08) etkinliklere katılmayanlara (mean rank=140,80) göre yüksek puan almıştır.

Çizelge 3.42. Gençlerin üye oldukları gençlik merkezine gitme sıklıklarına göre Genel Özyeterlilik Ölçeği’nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Kruskal Wallis H Testi sonuçları.

	Gençlik Merkezine Gitme Sıklığı	Min	Max	$\bar{X}$	SS	Kruskal Wallis Testi				
						Sıra Ort.	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
GÖÖ Toplam Puanı	Her gün	43,00	83,00	66,62	11,55	178,79	5	5,734	0,466	-
	Haftada birkaç gün	38,00	85,00	66,04	10,73	171,12				
	Haftada bir gün	46,00	84,00	67,03	8,96	176,82				
	Ayda birkaç gün	41,00	85,00	66,48	10,11	175,00				
	Ayda bir gün	41,00	80,00	64,35	12,54	161,43				
	Ayda birkaç saat	27,00	84,00	62,18	12,86	141,05				
	Gitmiyor	20,00	85,00	61,39	12,80	156,83				
Başlama Alt Boyutu	Her gün	15,00	45,00	33,75	7,84	174,30	5	8,316	0,338	-
	Haftada birkaç gün	9,00	45,00	35,12	7,14	185,70				
	Haftada bir gün	25,00	45,00	36,37	5,03	171,55				
	Ayda birkaç gün	9,00	45,00	35,00	6,89	141,93				
	Ayda bir gün	11,00	43,00	32,55	8,23	149,64				
	Ayda birkaç saat	12,00	45,00	33,55	7,52	198,74				
	Gitmiyor	9,00	45,00	32,56	7,50	168,36				

Çizelge 3.42. Devam. Gençlerin üye oldukları gençlik merkezine gitme sıklıklarına göre Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Kruskal Wallis H Testi sonuçları.

Yılmama Alt Boyutu	Her gün	14,00	25,00	20,93	3,12	170,53	5	9,996	0,102	-
	Haftada birkaç gün	10,00	25,00	19,78	3,57	174,94				
	Haftada bir gün	12,00	25,00	19,94	3,09	183,38				
	Ayda birkaç gün	8,00	25,00	20,03	3,37	133,45				
	Ayda bir gün	12,00	25,00	20,25	3,91	205,71				
	Ayda birkaç saat	7,00	25,00	18,25	4,30	166,77				
	Gitmiyor	5, 00	25,00	18,02	4,50	149,85				
Sürdürme Çabası Alt Boyutu	Her gün	5,00	15,00	11,93	2,44	187,16	5	15,915	0,013*	1-2, 1-3, 1-7, 3-4, 4-6
	Haftada birkaç gün	6,00	15,00	11,14	2,16	191,45				
	Haftada bir gün	6,00	15,00	10,71	2,32	137,03				
	Ayda birkaç gün	4,00	15,00	11,45	2,38	178,79				
	Ayda bir gün	6,00	15,00	11,55	2,32	171,12				
	Ayda birkaç saat	6,00	15,00	10,37	2,36	176,82				
	Gitmiyor	6,00	15,00	10,79	2,25	175,00				

*: p<0,05

Çizelge 3.42.'de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan gençlerin gençlik merkezi faaliyetlerine gitme sıklıkları ile Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden aldıkları puanlar arasındaki farklılık Kruskal Wallis H Testi ile analiz edilmiştir. Gençlik merkezlerine girme sıklıkları ile sürdürme çabası alt boyutu arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0,05$).

Sürdürme çabası alt boyutunda gruplar arasında farkın kaynağını tespit etmek için yapılan Mann Whitney U Testi sonuçlarına göre gençlik merkezine her gün giden gençler (mean rank=93,93) haftada birkaç gün gidenlere (mean rank =75,62) göre yüksek puan almıştır. Her gün giden gençler (mean rank=50,00) haftada bir gün gidenlere göre (mean rank=35,85) yüksek puan almıştır. Her gün giden gençler (mean rank=44,74) hiç gitmeyen gençlere göre (mean rank=30,94) yüksek puan almıştır. Haftada bir gün giden gençler (mean rank=51,92) ayda birkaç gün gidenlere göre (mean rank=64,86) daha düşük puan almıştır. Ayda birkaç gün giden gençler (mean rank=60,04) ayda birkaç saat gidenlere göre (mean rank=45,01) yüksek puan almıştır.

Çizelge 3.43. Gençlerin gençlik merkezi üyelik sürelerine göre Genel Özyeterlilik Ölçeği’nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Kruskal Wallis H Testi sonuçları.

	Üyelik Süresi	Min	Max	$\bar{X}$	SS	Kruskal Wallis Testi				
						Sıra Ort.	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
GÖÖ Toplam Puanı	1 aydan daha az	27,00	85,00	62,29	14,02	181,89	5	31,575	0,001*	1-6,
	1-6 ay arası	41,00	80,00	62,85	8,86	173,36				2-5,
	6 ay- 1 yıl arası	37,00	84,00	62,70	11,06	178,61				2-6,
	1-2 yıl arası	20,00	82,00	62,43	11,71	178,20				3-5,
	2-5 yıl arası	38,00	85,00	66,88	10,45	221,44				3-6,
	5 yıl ve üzeri	45,00	85,00	71,89	9,34	279,49				4-5,
Başlama Alt Boyutu	1 aydan daha az	9,00	45,00	32,70	8,82	181,21	5	21,848	0,001*	4-6,
	1-6 ay arası	9,00	41,00	32,77	6,17	168,05				5-6
	6 ay- 1 yıl arası	11,00	45,00	33,56	7,15	187,75				
	1-2 yıl arası	9,00	44,00	33,33	7,13	183,94				
	2-5 yıl arası	15,00	45,00	35,49	6,91	221,31				
	5 yıl ve üzeri	12,00	45,00	37,81	6,10	265,11				

Çizelge 3.43. Devam. Gençlerin gençlik merkezi üyelik sürelerine göre Genel Özyeterlilik Ölçeği’nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Kruskal Wallis H Testi sonuçları.

Yılmama Alt Boyutu	1 aydan daha az	7,00	25,00	18,58	4,58	180,29	5	29,313	0,001*	1-6, 2-5, 2-6, 3-5, 3-6, 4-5, 4-6, 5-6
	1-6 ay arası	13,00	25,00	19,28	3,03	189,85				
	6 ay- 1 yıl arası	9,00	25,00	18,54	4,09	176,44				
	1-2 yıl arası	5,00	25,00	18,46	4,11	173,77				
	2-5 yıl arası	10,00	25,00	20,21	3,18	224,74				
	5 yıl ve üzeri	15,00	25,00	21,65	3,00	270,90				
Sürdürme Çabası Alt Boyutu	1 aydan daha az	6,00	15,00	11,00	2,65	201,94	5	23,253	0,001*	1-6, 2-6, 3-6, 4-5, 4-6, 5-6
	1-6 ay arası	6,00	15,00	10,79	2,21	187,34				
	6 ay- 1 yıl arası	7,00	14,00	10,60	2,09	176,68				
	1-2 yıl arası	4,00	15,00	10,62	2,20	183,90				
	2-5 yıl arası	5,00	15,00	11,18	2,28	208,11				
	5 yıl ve üzeri	7,00	15,00	12,43	2,14	271,99				

*: p<0,05

Araştırma kapsamındaki gençlerin gençlik merkezi üyelik süreleri ile Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden aldıkları puanlar arasındaki farklılık Kruskal Wallis Testi ile analiz edilmiştir. Üyelik süresi ile GÖÖ toplam puanları ve alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0,05$).

GÖÖ toplam puanında ve alt boyutlarında gruplar arasında farkın kaynağını tespit etmek için yapılan Mann Whitney U Testi sonuçlarına göre GÖÖ toplam puanında 5 yıl ve üzeri süredir GM üyesi gençler (mean rank=51,72) 1 aydan daha az süredir üye olanlara (mean rank=32,44) göre yüksek puan almıştır. 5 yıl ve üzeri süredir GM üyesi gençler (mean rank=67,64) 1-6 ay arası süredir üye olanlara (mean rank=37,86) göre yüksek puan almıştır. 5 yıl ve üzeri süredir GM üyesi gençler (mean rank=70,85) 6 ay-1 yıl arası süredir üye olanlara (mean rank=42,39) göre yüksek puan almıştır. 5 yıl ve üzeri süredir GM üyesi gençler (mean rank=109,84) 1-2 yıl arası süredir üye olanlara (mean rank=70,25) göre yüksek puan almıştır. 5 yıl ve üzeri süredir GM üyesi gençler (mean rank=97,44) 2-5 yıl arası süredir üye olanlara (mean rank=72,61) göre yüksek puan almıştır. 2-5 yıl arası süredir GM üyesi gençler (mean rank=83,33) 1-6 ay arası süredir üye olanlara (mean rank=63,56) göre yüksek puan almıştır. 2-5 yıl arası süredir GM üyesi gençler (mean rank=86,07) 6 ay-1 yıl arası süredir üye olanlara (mean rank=68,53) göre yüksek puan almıştır. 2-5 yıl arası süredir GM üyesi gençler (mean rank=118,60) 1-2 yıl arası süredir üye olanlara (mean rank=95,94) göre yüksek puan almıştır.

Başlama alt boyutunda 5 yıl ve üzeri süredir GM üyesi gençler (mean rank=50,75) 1 aydan daha az süredir üye olanlara (mean rank=34,24) göre yüksek puan almıştır. 5 yıl ve üzeri süredir GM üyesi gençler (mean rank=68,12) 6 ay-1 yıl arası süredir üye olanlara (mean rank=45,27) göre yüksek puan almıştır. 5 yıl ve üzeri süredir GM üyesi gençler (mean rank=66,66) 1-6 ay arası süredir üye olanlara (mean rank=39,01) göre yüksek puan almıştır. 5 yıl ve üzeri süredir üye olan gençler (mean rank=105,36) 1-2 yıl arası süredir üye olanlardan (mean rank=72,63) yüksek puan almıştır. 5 yıl ve üzeri süredir GM üyesi gençler (mean rank=92,22) 2-5 yıl arası süredir üye olanlara (mean rank=75,52) göre yüksek puan almıştır. 2-5 yıl arası süredir GM üyesi gençler (mean rank=83,45) 1-6 ay arası süredir üye olanlardan

(mean rank=63,32) yüksek puan almıştır. 2-5 yıl arası süredir GM üyesi gençler (mean rank=116,89) 1-2 yıl arası süredir üye olanlardan (mean rank=97,56) yüksek puan almıştır.

Yılmama alt boyutunda 5 yıl ve üzeri süredir GM üyesi gençler (mean rank=51,16) 1 aydan daha az süredir üye olanlara (mean rank=33,48) göre yüksek puan almıştır. 5 yıl ve üzeri süredir GM üyesi gençler (mean rank=64,37) 1-6 ay arası süredir üye olanlara (mean rank=41,72) göre yüksek puan almıştır. 5 yıl ve üzeri süredir GM üyesi gençler (mean rank=69,18) 6 ay-1 yıl arası süredir üye olanlara (mean rank=44,15) göre yüksek puan almıştır. 5 yıl ve üzeri süredir üye olan gençler (mean rank=108,98) 1-2 yıl arası süredir üye olanlara (mean rank=70,71) göre yüksek puan almıştır. 5 yıl ve üzeri süredir üye olan gençler (mean rank=95,21) 2-5 yıl arası süredir üye olanlara (mean rank=73,86) göre yüksek puan almıştır. 2-5 yıl arası süredir GM üyesi gençler (mean rank=81,95) 1-6 ay arası süredir GM üyesi olanlara (mean rank=66,50) göre yüksek puan almıştır. 2-5 yıl arası süredir GM üyesi gençler (mean rank=86,75) 6 ay-1 yıl arası süredir üye olanlara (mean rank=67,23) göre yüksek puan almıştır. 2-5 yıl arası süredir üye olan gençler (mean rank=120,89) 1-2 yıl arası üyedir üye olanlara (mean rank=93,74) göre yüksek puan almıştır.

Sürdürme çabası alt boyutunda 5 yıl ve üzeri süredir GM üyesi gençler (mean rank=49,91) 1 aydan daha az süredir üye olanlara (mean rank=35,82) göre yüksek puan almıştır. 5 yıl ve üzeri süredir GM üyesi gençler (mean rank=64,11) 1-6 ay arası süredir üye olanlara (mean rank=42,03) göre yüksek puan almıştır. 5 yıl ve üzeri süredir GM üyesi gençler (mean rank=69,65) 6 ay-1 yıl arası süredir üye olanlara (mean rank=43,66) göre yüksek puan almıştır. 5 yıl ve üzeri süredir üye olanlar (mean rank=108,33) 1-2 yıl arası üye olanlara (mean rank=71,06) göre yüksek puan almıştır. 5 yıl ve üzeri süredir üye olanlar (mean rank=98,00) 2-5 yıl arası üye olanlara (mean rank=72,30) göre yüksek puan almıştır. 2-5 yıl arası süredir üye olanlar (mean rank=113,38) 1-2 yıl arası üye olanlara (mean rank=100,91) göre yüksek puan almıştır.

Çizelge 3.44. Gençlerin gençlik merkezlerine üye olmalarındaki nedene göre Genel Özyeterlilik Ölçeği’nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Kruskal Wallis H Testi sonuçları.

	Üye Olma Nedeni	Min	Max	$\bar{X}$	SS	Kruskal Wallis Testi				
						Sıra Ort.	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
GÖÖ Toplam Puanı	Dışarıda zaman geçirebilmek için aileden izin almayı kolaylaştırması	41,00	85,00	60,75	22,60	179.25	7	22,322	0,001*	2-7, 3-5, 4-5, 5-7
	Rahatlamak, eğlenmek	27,00	83,00	62,53	11,32	171.93				
	Beceri edinmek	20,00	85,00	65,72	11,41	202.63				
	Bilgi edinmek	45,00	80,00	66,73	9,96	212.37				
	Sosyalleşmek	37,00	85,00	61,68	12,02	163.70				
	Faaliyetlerin ücretsiz olması	50,00	59,00	54,50	6,36	77.00				
	Topluma faydalı olmak	42,00	85,00	68,43	10,04	249.50				
	Gezilere ve kamplara katılmak	45,00	79,00	64,20	9,05	228.39				
Başlama Alt Boyutu	Dışarıda zaman geçirebilmek için aileden izin almayı kolaylaştırması	9,00	45,00	27,50	17,23	167.63	7	13,057	0,002*	2-3, 2-7, 5-7
	Rahatlamak, eğlenmek	11,00	44,00	32,57	6,91	164.25				
	Beceri edinmek	9,00	45,00	35,21	6,72	206.99				
	Bilgi edinmek	12,00	43,00	34,85	6,83	203.31				
	Sosyalleşmek	9,00	45,00	32,89	7,72	173.15				
	Faaliyetlerin ücretsiz olması	24,00	39,00	31,00	7,54	65.50				
	Topluma faydalı olmak	18,00	45,00	36,42	6,27	274.50				
	Gezilere ve kamplara katılmak	22,00	42,00	35,33	6,01	227.19				

Çizelge 3.44. Devam. Gençlerin gençlik merkezlerine üye olmalarındaki nedene göre Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Kruskal Wallis H Testi sonuçları.

Yılmama Alt Boyutu	Dışarıda zaman geçirebilmek için aileden izin almayı kolaylaştırması	15,00	25,00	20,50	5,25	222.50	7	23,482	0,004*	2-7, 3-5, 4-5, 5-7, 7-8
	Rahatlamak, eğlenmek	7,00	25,00	19,06	3,99	184.22				
	Beceri edinmek	5,00	25,00	19,44	3,96	194.53				
	Bilgi edinmek	14,00	25,00	20,47	3,56	221.16				
	Sosyalleşmek	9,00	25,00	18,19	3,87	157.38				
	Faaliyetlerin ücretsiz olması	18,00	20,00	19,33	1,15	168.50				
	Topluma faydalı olmak	8,00	25,00	20,48	3,45	202.50				
	Gezilere ve kamplara katılmak	12,00	25,00	18,73	2,86	224.29				
Sürdürme Çabası Alt Boyutu	Dışarıda zaman geçirebilmek için aileden izin almayı kolaylaştırması	10,00	15,00	12,75	2,62	267.75	7	7,250	0,048*	4-8, 5-7, 7-8
	Rahatlamak, eğlenmek	6,00	15,00	10,89	2,28	184.96				
	Beceri edinmek	6,00	15,00	11,06	2,29	193.92				
	Bilgi edinmek	9,00	15,00	11,41	1,43	211.75				
	Sosyalleşmek	5,00	15,00	10,59	2,45	172.53				
	Faaliyetlerin ücretsiz olması	8,00	12,00	9,66	2,08	53.50				
	Topluma faydalı olmak	4,00	15,00	11,52	2,34	252.50				
	Gezilere ve kamplara katılmak	7,00	14,00	10,13	2,16	216.01				

*: p<0,05

Çizelge 3.44.'de görüldüğü gibi, gençlerin gençlik merkezlerine üye olmalarındaki neden ile GÖÖ'den aldıkları puanlar arasındaki farklılık Kruskal Wallis H Testi ile analiz edilmiştir. Gençlik merkezine üye olmadaki neden ile GÖÖ toplam puanları ve alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0,05$).

GÖÖ toplam puanında ve alt boyutlarında gruplar arasında farkın kaynağını tespit etmek için yapılan Mann Whitney U Testi sonuçlarına göre GÖÖ toplam puanında topluma faydalı olmak için üye olan gençler (mean rank=111,62) rahatlamak, eğlenmek amacıyla üye olan gençlere (mean rank=81,98) göre yüksek puan almıştır. Topluma faydalı olmak amacıyla üye olanlar (mean rank=117,73) sosyalleşmek amacıyla üye olanlara göre (mean rank=84,68) yüksek puan almıştır. Beceri edinmek amacıyla üye olanlar (mean rank=84,77) sosyalleşmek amacıyla üye olan gençlerden (mean rank=69,37) yüksek puan almıştır. Bilgi edinmek amacıyla üye olanlar (mean rank=71,35) sosyalleşmek amacıyla üye olan gençlerden (mean rank=56,21) yüksek puan almıştır.

Başlama alt boyutunda beceri edinmek amacıyla üye olan gençler (mean rank=80,68) rahatlamak, eğlenmek amacıyla üye olan gençlere (mean rank=64,77) göre yüksek puan almıştır. Topluma faydalı olmak için üye olan gençler (mean rank=112,89) rahatlamak, eğlenmek amacıyla üye olan gençlere (mean rank=80,00) göre yüksek puan almıştır. Topluma faydalı olmak amacıyla üye olanlar (mean rank=115,36) sosyalleşmek amacıyla üye olanlara göre (mean rank=88,02) yüksek puan almıştır.

Yılmama alt boyutunda topluma faydalı olmak için üye olan gençler (mean rank=107,87) rahatlamak, eğlenmek amacıyla üye olan gençlere (mean rank=87,79) göre yüksek puan almıştır. Topluma faydalı olmak amacıyla üye olanlar (mean rank=71,05) gezi ve kamplara katılmak amacıyla üyelere göre (mean rank=47,97) yüksek puan almıştır. Topluma faydalı olmak amacıyla üye olanlar (mean rank=118,89) sosyalleşmek amacıyla üye olanlara göre (mean rank=83,05) yüksek puan almıştır. Beceri edinmek amacıyla üye olanlar (mean rank=84,04) sosyalleşmek amacıyla üye olan gençlerden (mean rank=69,92) yüksek puan almıştır. Bilgi

edinmek amacıyla üye olanlar (mean rank=74,10) sosyalleşmek amacıyla üye olan gençlerden (mean rank=55,12) yüksek puan almıştır.

Sürdürme çabası alt boyutunda bilgi edinme amacıyla üye olanlar (mean rank=27,63) gezilere ve kamplara katılmak amacıyla üye olanlara (mean rank=27,63) göre yüksek puan almıştır. Topluma faydalı olmak amacıyla üye olanlar (mean rank=113,32) sosyalleşmek amacıyla üye olanlara göre (mean rank=90,89) yüksek puan almıştır. Topluma faydalı olmak amacıyla üye olanlar (mean rank=71,01) gezi ve kamplara gitmek amacıyla üyelere göre (mean rank=48,27) yüksek puan almıştır.

Çizelge 3.45. Gençlerin gençlik merkezinde gerçekleştirilen faaliyetlere katılmalarındaki nedene göre Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Kruskal Wallis H Testi sonuçları.

	Gerçekleştirilen Faaliyetlere Katılma Nedeni	Min	Max	$\bar{X}$	SS	Kruskal Wallis Testi				
						Sıra Ort.	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
GÖÖ Toplam Puanı	Dışarıda zaman geçirebilmek için aileden izin almayı kolaylaştırması	27,00	84,00	64,94	11,46	204,47	6	2,423	0,805	-
	Rahatlamak, eğlenmek	20,00	84,00	65,90	10,23	212,02				
	Beceri edinmek	41,00	83,00	64,12	10,73	191,85				
	Bilgi edinmek	48,00	85,00	63,44	10,93	181,11				
	Sosyalleşmek	38,00	85,00	63,93	11,82	192,97				
	Faaliyetlerin ücretsiz olması	37,00	85,00	66,06	12,45	216,60				
	Topluma faydalı olmak	45,00	82,00	65,23	10,97	204,99				
	Gezilere ve kamplara katılmak	12,00	45,00	34,05	6,99	196,53				
Başlama Alt Boyutu	Dışarıda zaman geçirebilmek için aileden izin almayı kolaylaştırması	9,00	45,00	35,43	6,27	217,52	6	4,631	0,619	-
	Rahatlamak, eğlenmek	9,00	43,00	33,57	6,89	186,91				
	Beceri edinmek	25,00	45,00	34,50	6,10	196,67				
	Bilgi edinmek	15,00	45,00	34,08	6,89	195,12				
	Sosyalleşmek	9,00	45,00	34,85	8,70	220,69				
	Faaliyetlerin ücretsiz olması	22,00	45,00	34,76	6,71	203,18				
	Topluma faydalı olmak	7,00	25,00	19,74	3,77	211,32				
	Gezilere ve kamplara katılmak	5,00	25,00	19,48	3,39	201,49				

Çizelge 3.45. Devam. Gençlerin gençlik merkezinde gerçekleştirilen faaliyetlere katılmalarındaki nedene göre Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Kruskal Wallis H Testi sonuçları.

Yılmama Alt Boyutu	Dışarıda zaman geçirebilmek için aileden izin almayı kolaylaştırması	9,00	25,00	19,10	4,16	191,90	6	5,204	0,495	-
	Rahatlamak, eğlenmek	9,00	25,00	17,61	4,36	151,53				
	Beceri edinmek	8,00	25,00	19,38	4,14	203,75				
	Bilgi edinmek	11,00	25,00	19,94	3,48	215,65				
	Sosyalleşmek	12,00	25,00	19,52	3,82	203,94				
	Faaliyetlerin ücretsiz olması	5,00	15,00	11,14	2,29	206,53				
	Topluma faydalı olmak	6,00	15,00	10,98	2,11	198,81				
	Gezilere ve kamplara katılmak	7,00	15,00	11,44	1,93	222,19				
Sürdürme Çabası Alt Boyutu	Dışarıda zaman geçirebilmek için aileden izin almayı kolaylaştırması	7,00	15,00	11,33	2,27	215,44	6	3,541	0,335	-
	Rahatlamak, eğlenmek	5,00	15,00	10,46	2,41	173,77				
	Beceri edinmek	4,00	15,00	11,25	2,62	215,16				
	Bilgi edinmek	7,00	15,00	10,94	2,24	194,31				
	Sosyalleşmek	27,00	84,00	64,94	11,46	204,47				
	Faaliyetlerin ücretsiz olması	20,00	84,00	65,90	10,23	212,02				
	Topluma faydalı olmak	41,00	83,00	64,12	10,73	191,85				
	Gezilere ve kamplara katılmak	48,00	85,00	63,44	10,93	181,11				

Çizelge 3.45’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan gençlerin faaliyetlere katılma amaçları ile GÖÖ’den aldıkları puanlar arasındaki farklılık Kruskal Wallis H Testi ile analiz edilmiştir. Faaliyetlere katılma amacı ile GÖÖ toplam puanları ve alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

Çizelge 3.46. Gençlerin üye oldukları gençlik merkezi aracılığıyla en çok katılım gösterdiği faaliyet türüne göre Genel Özyeterlilik Ölçeği’nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Kruskal Wallis H Testi sonuçları.

	En Çok Katılım Gösterilen Faaliyet Türleri	Min	Max	$\bar{X}$	SS	Kruskal Wallis Testi				
						Sıra Ort.	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
GÖÖ Toplam Puanı	Eğitim	41,00	84,00	63,13	10,60	181,70	6	12,115	0,056	-
	Gezi	27,00	82,00	62,68	11,54	180,27				
	Kamp	43,00	85,00	66,61	11,12	218,63				
	Spor	44,00	83,00	68,28	10,26	237,20				
	Kültürel	42,00	81,00	64,64	12,06	204,95				
	Gönüllülük	37,00	85,00	66,75	10,80	220,64				
	Hiçbiri	20,00	85,00	62,64	14,50	186,34				
Başlama Alt Boyutu	Eğitim	9,00	45,00	33,57	7,07	187,70	6	3,890	0,123	-
	Gezi	9,00	45,00	33,28	7,35	183,89				
	Kamp	23,00	45,00	35,57	5,77	216,83				
	Spor	17,00	45,00	35,87	6,78	228,39				
	Kültürel	12,00	44,00	33,25	8,20	191,88				
	Gönüllülük	11,00	45,00	35,59	6,69	221,58				
	Hiçbiri	9,00	45,00	32,56	8,72	178,62				
Yılmama Alt Boyutu	Eğitim	8,00	25,00	18,79	3,73	178,63	6	12,731	0,051	-
	Gezi	7,00	25,00	18,72	4,12	183,28				
	Kamp	12,00	25,00	19,73	3,88	213,23				
	Spor	14,00	25,00	20,84	3,08	244,30				
	Kültürel	11,00	25,00	19,78	3,62	211,23				
	Gönüllülük	9,00	25,00	19,98	3,59	218,11				
	Hiçbiri	5,00	25,00	18,88	4,66	191,28				
Sürdürme Çabası Alt Boyutu	Eğitim	4,00	15,00	10,76	2,18	190,35	4	4,007	0,320	-
	Gezi	6,00	15,00	10,67	2,29	182,29				
	Kamp	7,00	15,00	11,30	2,61	215,08				
	Spor	6,00	15,00	11,56	2,09	230,66				
	Kültürel	7,00	15,00	11,60	2,28	227,91				
	Gönüllülük	5,00	15,00	11,17	2,30	207,44				
	Hiçbiri	6,00	15,00	11,20	2,62	212,36				

Araştırmaya katılan gençlerin en çok katıldıkları faaliyet ile GÖÖ’den aldıkları puanlar arasındaki farklılık Kruskal Wallis H Testi ile analiz edilmiştir. En çok katılım gösterilen faaliyetler ile GÖÖ toplam puanları ve alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

Çizelge 3.47. Gençlerin üye oldukları gençlik merkezindeki faaliyetler sonucunda kazanımlarına göre Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Kruskal Wallis H Testi sonuçları.

	Faaliyetler Sonucunda Elde Edilen Kazanımlar	Min	Max	$\bar{X}$	SS	Kruskal Wallis Testi				
						Sıra Ort.	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
GÖÖ Toplam Puanı	Statü	41,00	85,00	66,35	12,45	219,75	8	17,877	0,002*	2-5,
	Arkadaş çevresinin genişlemesi	37,00	82,00	61,94	10,71	169,79				2-6,
	Aile dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlaması	27,00	84,00	59,59	14,40	154,31				2-7,
	Okul dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlaması	20,00	81,00	62,70	11,90	180,90				2-8,
	Bilgi düzeyinin artması	46,00	84,00	67,21	10,02	224,65				3-5,
	Yeteneklerin gelişmesi	44,00	83,00	67,75	10,21	232,95				3-6,
	Kendini geliştirmesi	42,00	85,00	67,15	10,04	223,85				3-7,
	Topluma fayda sağlaması	38,00	85,00	66,00	11,39	214,59				3-8,
	Bir fayda sağlanmadı	41,00	66,00	54,50	10,15	96,00				4-6,
										4-7,
										5-9,
										6-9,
										7-9,
										8-9

Çizelge 3.47. Devam. Gençlerin üye oldukları gençlik merkezindeki faaliyetler sonucunda kazanımlarına göre Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Kruskal Wallis H Testi sonuçları.

Başlama Alt Boyutu	Statü	9,00	45,00	33,14	9,65	193,50	8	12,958	0,003*	2-5, 2-6, 2-7, 2-8, 3-5, 3-6, 3-7, 4-9, 5-9, 6-9, 7-9, 8-9
	Arkadaş çevresinin genişlemesi	12,00	43,00	32,14	6,77	161,13				
	Aile dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlaması	12,00	45,00	32,22	8,30	167,61				
	Okul dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlaması	9,00	44,00	33,70	7,24	190,63				
	Bilgi düzeyinin artması	15,00	45,00	35,69	6,20	221,30				
	Yeteneklerin gelişmesi	17,00	45,00	36,35	6,32	237,80				
	Kendini geliştirmesi	11,00	45,00	35,64	6,69	223,79				
	Topluma fayda sağlaması	9,00	45,00	35,02	7,18	214,27				
	Bir fayda sağlanmadı	19,00	37,00	28,00	6,32	94,33				
	Statü	9,00	25,00	20,64	3,91	248,68				
Yılmama Alt Boyutu	Arkadaş çevresinin genişlemesi	12,00	25,00	19,16	3,44	187,71	8	21,151	0,007*	3-5, 3-6, 3-7, 3-8, 4-7, 5-9, 6-9, 7-9, 8-9
	Aile dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlaması	7,00	25,00	17,18	5,42	149,91				
	Okul dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlaması	5,00	25,00	18,52	3,88	175,28				
	Bilgi düzeyinin artması	13,00	25,00	20,16	3,56	222,48				
	Yeteneklerin gelişmesi	12,00	25,00	20,10	3,55	220,46				
	Kendini geliştirmesi	13,00	25,00	20,23	3,23	223,29				
	Topluma fayda sağlaması	8,00	25,00	19,62	3,82	208,95				
	Bir fayda sağlanmadı	12,00	20,00	16,00	3,52	102,58				
	Statü	9,00	25,00	20,64	3,91	248,68				

Çizelge 3.47. Devam. Gençlerin üye oldukları gençlik merkezindeki faaliyetler sonucunda kazanımlarına göre Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin Kruskal Wallis H Testi sonuçları.

Sürdürme Çabası Alt Boyutu	Statü	9,00	15,00	12,57	2,47	272,04	8	11,293	0,020*	1-2, 3-5, 3-6, 3-7, 3-8, 4-8
	Arkadaş çevresinin genişlemesi	5,00	15,00	10,64	2,38	178,75				
	Aile dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlaması	6,00	15,00	10,18	2,28	158,85				
	Okul dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlaması	6,00	14,00	10,47	2,11	174,73				
	Bilgi düzeyinin artması	7,00	15,00	11,35	2,06	218,95				
	Yeteneklerin gelişmesi	4,00	15,00	11,29	2,50	221,04				
	Kendini geliştirmesi	6,00	15,00	11,27	2,03	212,56				
	Topluma fayda sağlaması	5,00	15,00	11,35	2,46	217,90				
	Bir fayda sağlanmadı	7,00	14,00	10,50	3,01	174,08				

*: p<0,05

Araştırmaya katılan gençlerin faaliyetlerden kazanımları ile GÖÖ'den aldıkları puanlar arasındaki farklılık Kruskal Wallis H Testi ile analiz edilmiştir. Faaliyet kazanımları ile GÖÖ toplam puanları ve alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0,05$).

GÖÖ toplam puanında ve alt boyutlarında gruplar arasında farkın kaynağını tespit etmek için yapılan Mann Whitney U Testi sonuçlarına göre GÖÖ toplam puanında topluma fayda sağlayan gençler (mean rank=73,21) arkadaş çevresini genişleten gençlere göre (mean rank=58,46) yüksek puan almıştır. Kendini geliştiren gençler (mean rank=84,21) arkadaş çevresini genişletenlere göre (mean rank=63,29) yüksek puan almıştır. Kendini geliştiren gençler (mean rank=79,60) okul dışında etkileşim ve iletişim ortamı sağlayanlara (mean rank=63,46) göre yüksek puan almıştır. Yeteneklerini geliştiren gençler (mean rank=55,80) arkadaş çevresini genişletenlere göre (mean rank=41,19) yüksek puan almıştır. Yeteneklerini geliştirenler (mean rank=51,07) okul dışında etkileşim ve iletişim ortamı sağlayanlara (mean rank=39,74) göre yüksek puan almıştır. Bilgi düzeyini artıran gençler (mean rank=57,23) arkadaş çevresini genişletenlere göre (mean rank=43,71) yüksek puan almıştır. Topluma fayda sağlayan gençler (mean rank=56,38) aile dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlayanlara (mean rank=41,43) göre yüksek puan almıştır. Topluma fayda sağlayan gençler (mean rank=43,69) fayda elde etmeyenlere (mean rank=20,33) göre yüksek puan almıştır. Kendini geliştiren gençler (mean rank=66,47) aile dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlayanlara (mean rank=46,11) göre yüksek puan almıştır. Kendini geliştiren gençler (mean rank=53,45) fayda elde etmeyenlere (mean rank=20,25) göre yüksek puan almıştır. Yeteneklerini geliştiren gençler (mean rank=37,08) aile dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlayanlara (mean rank=26,22) göre yüksek puan almıştır. Yeteneklerini geliştiren gençler (mean rank=23,99) fayda elde etmeyenlere (mean rank=9,75) göre yüksek puan almıştır. Bilgi düzeyini artıran gençler (mean rank=39,37) aile dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlayanlara (mean rank=28,20) göre yüksek puan almıştır. Bilgi düzeyi artan gençler (mean rank=26,44) fayda elde etmeyenlere (mean rank=10,92) göre yüksek puan almıştır.

Başlama alt boyutunda topluma fayda sağlayan gençler (mean rank=74,33) arkadaş çevresini genişletenlere göre (mean rank=56,92) yüksek puan almıştır. Topluma fayda sağlayan gençler (mean rank=43,75) fayda elde etmeyenlere (mean rank=19,58) göre yüksek puan almıştır. Kendini geliştiren gençler (mean rank=85,30) arkadaş çevresini genişletenlere göre (mean rank=61,42) yüksek puan almıştır. Kendini geliştiren gençler (mean rank=65,61) aile dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlayanlara (mean rank=49,17) göre yüksek puan almıştır. Kendini geliştiren gençler (mean rank=53,41) fayda elde etmeyenlere (mean rank=21,00) göre yüksek puan almıştır. Yeteneklerini geliştiren gençler (mean rank=57,97) arkadaş çevresini genişletenlere göre (mean rank=39,75) yüksek puan almıştır. Yeteneklerini geliştiren gençler (mean rank=36,66) aile dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlayanlara (mean rank=26,80) göre yüksek puan almıştır. Yeteneklerini geliştiren gençler (mean rank=24,07) fayda elde etmeyenlere (mean rank=9,25) göre yüksek puan almıştır. Bilgi düzeyini artıran gençler (mean rank=58,07) arkadaş çevresini genişletenlere göre (mean rank=43,07) yüksek puan almıştır. Bilgi düzeyini artıran gençler (mean rank=26,45) fayda elde etmeyenlere (mean rank=10,83) göre yüksek puan almıştır. Bilgi düzeyini artıran gençler (mean rank=38,67) aile dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlayanlara (mean rank=29,30) göre yüksek puan almıştır. Okul dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlayanlar (mean rank=30,49) fayda elde etmeyenlere göre (mean rank=16,33) yüksek puan almıştır.

Yılmama alt boyutunda kendini geliştiren gençler (mean rank=80,27) okul dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlayanlara (mean rank=62,21) göre yüksek puan almıştır. Topluma fayda sağlayan gençler (mean rank=56,40) aile dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlayanlara (mean rank=41,37) göre yüksek puan almıştır. Topluma fayda sağlayan gençler (mean rank=43,56) fayda elde etmeyenlere (mean rank=22,00) göre yüksek puan almıştır. Kendini geliştiren gençler (mean rank=66,64) aile dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlayanlara (mean rank=45,52) göre yüksek puan almıştır. Kendini geliştiren gençler (mean rank=53,34) fayda elde etmeyenlere (mean rank=22,00) göre yüksek puan almıştır. Yeteneklerini geliştiren gençler (mean rank=36,65) aile dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlayanlara (mean rank=26,81) göre yüksek puan almıştır. Yeteneklerini geliştiren gençler (mean

rank=23,76) fayda elde etmeyenlere (mean rank=11,17) göre yüksek puan almıştır. Bilgi düzeyini artıran gençler (mean rank=39,38) aile dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlayanlara (mean rank=28,19) göre yüksek puan almıştır. Bilgi düzeyini artıran gençler (mean rank=26,29) fayda elde etmeyenlere (mean rank=12,00) göre yüksek puan almıştır.

Sürdürme çabası alt boyutunda statü elde edenler (mean rank=47,32) arkadaş çevresini genişletenlerden (mean rank=32,54) fazla puan almıştır. Topluma fayda sağlayanlar (mean rank=69,82) okul dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlayanlara (mean rank=56,46) göre yüksek puan almıştır. Topluma fayda sağlayan gençler (mean rank=56,28) aile dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlayanlara (mean rank=41,72) göre yüksek puan almıştır. Kendini geliştiren gençler (mean rank=65,78) aile dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlayanlara (mean rank=48,56) göre yüksek puan almıştır. Yeteneklerini geliştiren gençler (mean rank=36,59) aile dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlayanlara (mean rank=26,89) göre yüksek puan almıştır. Bilgi düzeyini artıran gençler (mean rank=39,24) aile dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlayanlara (mean rank=28,41) göre yüksek puan almıştır.

4.TARTIŞMA

Bu bölümde araştırma çerçevesinde gençlerin sosyo-demografik bilgileri, ailelerine ilişkin sosyo-demografik bilgileri, gençlik merkezleri ile etkileşimleri ve Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden aldıkları puanların incelendiği bulgular, literatürde bu konuyla benzer şekilde yürütülen diğer araştırmaların sonuçlarıyla birlikte tartışılmıştır. Araştırma, Ankara ilindeki gençlik merkezlerine üye olan 18-26 yaş aralığındaki gençlerle yürütülmüştür. Bulgular sosyo-demografik bilgilerin yer aldığı bilgi formu ve Genel Özyeterlilik Ölçeği ile elde edilmiştir.

Araştırma kapsamındaki, gençler 18-26 yaş aralığındadır. Katılımcıların ortalama yaşının 21,42 olduğu ve araştırma evreni olan Ankara'daki gençlik merkezi üyelerinin yaş ortalaması (19,17) ile yakın olduğu bulunmuştur. Katılımcıların %31,8'i erkek ve %68,2'si kadın olarak dağılmaktadır. Gençlerin %49,3'ünün ön lisans veya lisans, %46,6'sının lise ya da daha altı ve %4,2'sinin lisansüstü eğitim almıştır. Gençlerden %36,2'si büyükşehirde, %25,6'sı ilçede, %23,4'ü şehirde, %11,1'i köyde, %3,7'si metropolde (Ankara, İstanbul, İzmir) doğmuştur. Gençlerin en uzun süreyle yaşadığı yer %53,7 büyükşehir, %18,2 şehir, %16,7 ilçe, %6,9 köy, %4,4 metropoldür (Ankara, İstanbul, İzmir). Araştırma kapsamındaki gençlerin %58,4'ü öğrenci, %22,2'si çalışıyor, %7,1'i iş arıyor, %2,7'si kendi isteği ile çalışmıyor, %4,4'ü hem öğrenci hem iş arıyor, %5,2'si hem öğrenci hem çalışıyor durumdadır. Gençlerden %5,9'u sahip olduğu geliri yüksek, %27,3'ü düşük, 66,7'si orta olarak algılamaktadır.

Araştırma kapsamındaki gençlerin ebeveynlerinin %87,9'u birlikte yaşarken %6,7'si ayrı yaşamakta, %5,4'ünün ise ebeveynlerinden bir veya ikisi hayatta değildir. Annelerin %49'u ilkokul, %17'si ortaokul, %12,8'i lise, %7,1'i ön lisans veya lisans, %1,5'i lisansüstü düzeyinde eğitime sahipken %12,6'sı okur-yazar değildir. Annelerin %80'i çalışmamaktadır, %14,3'ü çalışmaktadır ve %4,2'si emeklidir. Babaların %4,4'ü okur-yazar değilken %32,5'i ilkokul, %21,7'si ön lisans veya lisans, %20,7'si lise, %18'si ortaokul, %2,7'si lisansüstü düzeyinde eğitime

sahiptir. Babaların %10,8'i çalışmamaktadır, %25,1'i emeklidir ve %59,6'sı çalışmaktadır. Gençlerin %33,3'ü iki kardeşe, %23,4'ü dört ve üzeri kardeşe, %21,7'si bir kardeşe, %20,2'si üç kardeşe sahipken %1,5'i ise tek çocuktur. Gençlerin %92,4'ü aileleriyle ya da akrabalarıyla, %4,9'u yalnız başına, %2,7'si ise arkadaşlarıyla veya yurttta yaşamaktadır.

Araştırma kapsamındaki gençlerin %3,4'ü Altındağ Gençlik Merkezi, %4,4'ü, Beypazarı Gençlik Merkezi, %2,7'si Ceren Damar Şenel Gençlik Merkezi, %6,9'u Çankaya Gençlik Merkezi, %6,4'ü Gölbaşı Gençlik Merkezi, %22,4'ü Keçiören Gençlik Merkezi, %1,5'i Polatlı Gençlik Merkezi, %22,7'si Pursaklar Gençlik Merkezi, %16'sı Sincan Gençlik Merkezi, %6,2'si Şehit Ümit Çoban Gençlik Merkezi, %3,2'si Ufuktepe Gençlik Merkezi, %4,2'si Yenimahalle Gençlik Merkezi üyesidir. Araştırma bulgularıyla elde edilen bu dağılım Ankara'daki gençlik merkezlerinin üye dağılımları ile benzerlik göstermektedir.

Araştırma kapsamında üye oldukları gençlik merkezlerinde daha çok gerçekleştirilen faaliyet türü olarak 256 kişinin kurs, 225 kişinin sanat faaliyetleri, 223 kişinin sosyal sorumluluk faaliyetleri, 217 kişinin kültür faaliyetleri, 215 kişinin eğitim ile ilgili faaliyetler, 210 kişinin sportif faaliyetler, 200 kişinin çevre gezileri, 120 kişinin dil eğitimi, 100 kişinin yarışmalar, 100 kişinin gösteri ve kutlamalar, 100 kişinin bilimsel ve teknolojik faaliyetler, 76 kişinin sergiler, 53 kişinin basın-yayın faaliyetleri, 46 kişinin kampanyalar cevabını verdiği görülmektedir. Katılımcılar bu soruyu birden çok seçeneği işaretleyerek cevap vermişlerdir. Katılımcıların verdikleri cevaplar dikkate alındığında gençlik merkezlerinde çoğunlukla kişisel ve sosyal gelişimi destekleyecek faaliyetlere öncelik verildiği görülmektedir, bu faaliyetlerin gençlerin öz yeterlilik düzeylerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırma kapsamındaki gençlerin yakın dönemde %24,1'i etkinliklere katılmazken %53,2'si gerçekleştirilen etkinliklere katılmakta, %22,7'si ise etkinliklerin planlanması ve yürütülmesinde gönüllü olarak görev almaktadır.

Araştırma kapsamındaki gençlerin %7,1'i her gün, %31,5'i haftada birkaç gün, %13,1'i haftada bir gün, %15,8'i ayda birkaç gün, %4,9'u ayda bir gün, %10,6'sı ayda birkaç saat gençlik merkezine giderken %17'si gençlik merkezine gitmemektedir.

Araştırma kapsamındaki gençlerin %7,6'sı bir aydan daha az, %12,1'i bir ile altı ay arası, %13,5'i altı ay ile bir yıl arası, %26,8'i bir yıl ile iki yıl arası, %25,6'sı iki ile beş yıl arası, %14,3'ü ise beş yıldan fazla süredir gençlik merkezine üyedir. Bilgen (2014), Ankara ilinde Yenimahalle Gençlik Merkezinde yürütülen kurslara katılan gençlerin iletişim becerilerini ve sosyal becerilerini inceleyen araştırmasına katılım gösteren gençlerin %13,5'i üç aydan daha az, %11,5'i üç ile altı ay arası, %7,7'si altı ay ile bir yıl arası, %15,4'ü bir yıl ile iki yıl arası, %23,1'i iki yıl ile beş yıl arası, %28,8'si 5 yıl ve üzeri süredir gençlik merkezi üyesidir.

Araştırma kapsamındaki gençler, gençlik merkezine üye olma nedenini %1 dışarıda zaman geçirmek için ailesinden izin almasını kolaylaştırması, %19,2 rahatlamak-eğlenmek, %16 beceri edinmek, %8,4 bilgi edinmek, %21,2 sosyalleşmek, %0,7 faaliyetlerin ücretsiz olması, %29 topluma faydalı olmak, %3,7 gezilere ve kamplara katılmak olarak ifade etmiştir. Gençler gerçekleştirilen faaliyetlere katılım göstermesindeki neden olarak ise %23,2 rahatlamak, eğlenmek, %15,8 beceri edinmek, %13,8, bilgi edinmek, %4,4 gezilere ve kamplara katılmak, %15,3 serbest zamanını değerlendirmek, %19,2 sosyalleşmek, %8,4 kendini ifade etmek olduğunu belirtmiştir. Gençlerin üye olma ile faaliyetlere katılma nedenlerinin benzerlik gösterdiği görülmektedir. Gerçekleştirilen faaliyetlerin kazanımlarının çeşitlenmesi gençlerin gençlik merkezlerine üye olma oranlarını artıracığı düşünülmektedir.

Araştırma kapsamındaki gençlerin üyelik süreleri boyunca %20,2'si eğitim faaliyetlerine, %18'i gezi faaliyetlerine, %6,4'ü kamp faaliyetlerine, %7,9'u spor faaliyetlerine, %6,9'u kültürel faaliyetlere, %34,5'i gönüllülük faaliyetlerine diğer faaliyetlere göre daha çok katılırken, %6,2'si faaliyetlere katılmamaktadır.

Gerçekleştirilen faaliyetlere katılmaları sonucunda gençlerin %3,4'ü statü kazanmış, %13,8'i arkadaş çevresini genişletmiş, %6,7'si aile dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlamış, %12,6'sı okul dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlamış, %10,3'ü bilgi düzeyini artırmış, %9,1'i yeteneklerini geliştirmiş, %23,6'sı kendini geliştirmiş, %19'u topluma fayda sağlamış, %1,5'i ise faaliyetler sonucunda bir kazanım elde edememiştir.

4.1. Gençlerin Genel Öz Yeterliliklerine İlişkin Tartışmalar

Araştırma kapsamındaki gençler Genel Özyeterlilik Ölçeği'nin toplam puanında en az 20 en çok 85 puan, başlama alt boyutunda en az 9 en çok 45 puan, yılmama alt boyutunda en az 5 en çok 25 puan, sürdürme çabası alt boyutunda ise en az 4 en çok 15 puan almıştır. Genel Özyeterlilik Ölçeği'nin bir kesme puanı bulunmamaktadır. Bu sebeple gençlerin ölçeğe verdikleri cevapların ortalamasına (65,00) standart sapma (11,32) eklenmesi ile ölçeğin kesme puanı oluşturulmuştur. Gençlerin %67,5'i ölçeğin toplam puanından orta düzeyde puan almıştır. Güner (2016), yapmış olduğu çalışmada aritmetik ortalama (63,56) standart sapma (12,23) puanlarını ölçeğin kesme puanını belirlemek amacıyla kullanmıştır. Belirtilen araştırma verileri ile çalışmanın verilerinin benzer olduğu görülmektedir.

4.1.1. Gençlerin Sosyo-Demografik Bilgileri ile Genel Öz Yeterliliklerine İlişkin Tartışmalar

Araştırmaya katılan gençlerin cinsiyetlerine göre GÖÖ'nün toplamından aldıkları puanlar, yılmama alt boyutundan ve sürdürme çabası alt boyutundan aldıkları puanlar ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0,05$); başlama alt boyutu ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Analiz sonuçlarına göre; erkek katılımcılar ($\bar{x}=67,13\pm10,81$) kadın katılımcılara ($\bar{x}=64,00\pm11,43$) göre GÖÖ'nün toplam puanından yüksek puan almıştır. Erkek katılımcılar ($\bar{x}=20,68\pm3,35$) kadın katılımcılara ($\bar{x}=18,93\pm3,89$) göre

yılmama alt boyutundan ve erkek katılımcılar ($\bar{x}=11,48\pm2,26$) kadın katılımcılara ($\bar{x}=10,87\pm2,30$) göre sürdürme çabası alt boyutundan yüksek puan almıştır. Aypay (2010) ve Özpulat (2015), yaptığı çalışmalarda genel öz yeterlilik puanları ile cinsiyet arasında anlamlı bir bağlantı olduğunu ve erkeklerin kadınlara göre yüksek puan aldığını ortaya koymuştur. Çalışmanın bulgularına ters olarak cinsiyetin öz yeterlilik puanı üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı çalışmalar da bulunmaktadır (Adıgüzel ve Gül, 2015; Arıkan, 2020; İlhan, 2010; Kartopu, 2016 ve Kösemen ve Uysal, 2013). Kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre başlama alt boyunda yüksek öz yeterliliğe sahip olduğunu gösteren çalışma da bulunmaktadır (Kızılcı ve ark., 2015). Erkeklerin yapabilirliklerine ilişkin aile ve toplumsal kaynaklı sosyal destek kadınlarla aynı düzeyde değildir. Araştırma sonucunu bu durumun etkilediği düşünülmektedir. Pajares (2003) başarı konusunda doğrudan deneyimlerin kadınların öz yeterlilik algıları üzerinde olumlu tesire sahip olduğunu belirtmiştir. Bu nedenle öz yeterliliği artıran uygulamalarda kadınlara öncelik verilmesi ve kadınlarda öz yeterliliği artıran değişkenlerin araştırılması uygun olacaktır. Benzer şekilde erkek cinsiyet rolleri ve öz yeterlilik arasında pozitif bir bağ öngörülmüş ve çalışmalar bu ilişkiyi ortaya koymuştur (Adams ve Sherer, 1983 ve Cesur ve Özalp Türetgen, 2007). Bu bağlamda öz yeterliliğe etki eden faktörün cinsiyetten çok cinsiyet rolleri olduğunu söyleyebiliriz.

Araştırma kapsamındaki gençlerin eğitim düzeyleri ile GÖÖ ve alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Çalışmanın bulgularına ters olarak İlhan (2010), eğitim düzeyinin öz yeterlilik puanı üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğunu ve yüksek eğitimli grubun ilköğretim ve lise mezunlarına göre daha yüksek öz yeterlilik inancına sahip olduğunu belirtmiştir. Başka bir çalışmada ise lisansüstü eğitime sahip bireylerin öz yeterlilik inancının ilkokul mezunu bireylere göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirtilmiştir (Arıkan, 2020). Eğitim düzeyi yükseldikçe bireyin sorunların çözümüne yönelik becerilerinin gelişebileceği ve bu durumla ilişkili olarak da öz yeterlilik düzeyinin artabileceği de söylenebilir (Kalaycı Kırlioğlu, 2019). Eğitim düzeyinin atmasının her zaman öz yeterlilik düzeyini artırmadığını, fakat eğitim seviyesinin artmasının öz yeterliliğe pozitif düzeyde katkı sunduğu görülmektedir.

Araştırma kapsamındaki gençlerin doğum yerleri ve en uzun süre yaşadıkları yer ile GÖÖ ve alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Benzer çalışmalarda, yaşamın çoğunun geçirildiği yerleşim yerinin gençlerin öz yeterlilik algılarını açıklamada anlamlı bir değişken olmadığı ifade edilmesi çalışma bulgularını destekler niteliktedir (Arslan ve ark., 2019; Demircioğlu ve Işık, 2020 ve İkiz ve Yörük, 2013). Adıgüzel ve Gül (2015), çalışma bulguları ile ilişkilendirilebilecek araştırmalarında gençlerin ailelerinin ikamet ettiği yerleşim yerleri ile GÖÖ ve başlama alt boyutunda anlamlı bir farklılık olduğunu, ilçe merkezinde yaşayan gençlerin köy, kasaba vb. yerlerde yaşayan gençlere göre yüksek puan aldığını saptanmıştır.

Araştırma kapsamındaki gençlerin çalışma durumları ile GÖÖ toplam puanı, yılmama ve sürdürme çabası alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık bulunmazken ($p>0,05$); başlama alt boyutu ile çalışma durumları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Analiz sonuçlarına göre; öğrenci olan gençler ($\bar{x}=34,65\pm6,86$) çalışmakta olan gençlerden ($\bar{x}=32,57\pm8,52$) yüksek puan alırken hem öğrenci hem de çalışan gençlerden ($\bar{x}=37,00\pm4,52$) düşük puan almıştır. Ayrıca çalışan gençler ($\bar{x}=32,57\pm8,52$) hem öğrenci hem de çalışan gençlerden ($\bar{x}=37,00\pm4,52$) düşük puan almıştır. Literatür araştırmasında çalışma durumu ile öz yeterliliği inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Genç yaşlarda başarısız olan bireylerin eğitime devam etmeyip çalışma hayatına başladığı bu durumunda çalışan gençlerin öz yeterlilik düzeylerinin düşük olmasında etkili olmuş olabileceği düşünülmektedir. Bu düşüncüyü sınayacak, bu farklılığa sebep olan değişkenleri ortaya koyacak çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Araştırma kapsamındaki gençlerin algıladıkları gelir ile GÖÖ ve alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Çalışma bulgusunu destekler nitelikte ailenin gelir durumunun gençlerin öz yeterlilik inançları ile ilişkili olmadığı sonucuna ulaşan araştırmalara rastlanmıştır (Adıgüzel ve Gül, 2015; Demircioğlu ve Işık, 2020; Köroğlu, 2018 ve Usluca, 2019). Arslan ve arkadaşları (2019) ekonomik durum değişkenine göre genel öz yeterlilik ölçek toplam ve yılmama alt boyutunun

anlamli farklilik gösterdiğini saptamışlardır. Çalışmada genel öz yeterlilik inançlarına ilişkin puan ortalamalarının ölçeğin toplam puanında “ ok iyi-Düşük” ve “ yi-Düşük” gruplarında çok iyi ve iyi lehine; “ ok iyi-Orta”, “ ok iyi-Düşük”, “ yi-Orta” ve “ yi-Düşük” gruplarında ekonomik durumu iyi olan gruplar lehine anlamli farklilik olduğu tespit edilmiştir. Benzer bir araştırma da ölçeğin puan ortalamalarının başlama alt boyutu kapsamında anlamli şekilde farklılaştığı anlamli farkliliğın “ ok iyi- yi” ve “ ok iyi-Orta” grupları arasında çok iyi grubunun düşük puan aldığı bulunmuştur (Arslan, 2019). Algılanan gelir durumunun kişisel, kültürel ve çevresel gibi farkliliklardan etkilendiğini ve bu farklilikların analiz sonuçlarını etkilediği düşünülmektedir.

4.1.2. Ailelerin Sosyo-Demografik Bilgileri ile Genel  z Yeterliliklerine İlişkin Tartışmalar

Araştırmaya katılan gençlerin ebeveynlerinin birliktelik durumları ile G   toplam puanı ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında anlamli bir farklilik görülmemiştir ($p>0,05$). Köroğlu’nun (2018), anne ve babanın birlikte olup olmama durumuna göre genel öz yeterlilik toplam puan ortalamaları arasında anlamli farklilik bulunmadığını belirtmesi araştırma bulgularını destekler niteliktedir.

Araştırmaya katılan gençlerin annelerinin eğitim düzeyleri ile G   toplam puanı ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında anlamli bir farklilik görülmemiştir ($p>0,05$). Usluca (2019), anne eğitim düzeyinin gençlerin öz yeterlilik inancıyla ilişkili olmadığını bulmuştur. Bu durum araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir. Konu ile ilgili olarak literatürde yapılan çalışmalar incelendiğinde farklı sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Annelerin eğitim düzeylerinin gençlerin öz yeterlilik algısı üzerinde sadece davranışı tamamlama alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel farklilik olduğu, bu farkliliğın davranışı tamamlama boyutunda annesi  niversite mezunu olan gençlerin ilkokul mezunu olan gençlerden, annesi  niversite mezunu olan gençlerin lise mezunu olan gençlerden yüksek puan aldığı, annesi ortaokul mezunu gençlerin ise lise mezunu olanlardan yüksek puan aldığı

Çalışma sonucu bulunmaktadır (Adıgüzel ve Gül, 2015). Kartopu (2016), yürütmüş olduğu çalışmasında gençlerin annelerinin eğitim düzeyleri ile GÖÖ toplam puanı arasında anlamlı bir fark bulunduğu bu farkın anne eğitimi lise mezunu olanlar ile ilkokul mezunları arasında gerçekleşlediği ve eğitim seviyesi arttıkça öz yeterlilik düzeyinin arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Birsen (2019), yapmış olduğu çalışmasında ise annesi ilköğretim mezunu olan gençlerin lisans mezunu olan gençlerden anlamlı düzeyde düşük puan aldığını belirtmiştir.

Araştırmaya katılan gençlerin babalarının eğitim düzeyleri ile GÖÖ toplam puanı ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p>0,05$). Adıgüzel ve Gül (2015) yapmış oldukları çalışmada gençlerin babalarının eğitim düzeyleri ile GÖÖ toplam puanı ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında anlamlı bir farklılık olmadığını saptamıştır. Çalışma sonuçları ile ters düşecek şekilde baba eğitim düzeyinin lise mezunu olmasının üniversite mezunu olan gençlere göre öz yeterlilik inancını anlamlı düzeyde pozitif yönde etkilediği belirten (Usluca, 2019), babası ilköğretim mezunu olan gençlerin lisans mezunu olan gençlerden anlamlı düzeyde düşük puan aldığını bulgulayan çalışmalarda bulunmaktadır (Birsen, 2019). Ebeveyn eğitim düzeyinin yüksek olmasının beklendiği gibi her zaman gençlerin öz yeterlilik seviyesine olumlu katkı sunmadığı ilgili literatür ile ortaya koyulmuştur.

Araştırmaya katılan gençlerin annelerinin ve babalarının çalışma durumları ile GÖÖ toplam puanı ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p>0,05$). Alan yazın incelendiğinde çalışmanın bu bulguları ile ilişkili sonuç bulunamamıştır.

Araştırmaya katılan gençlerin sahip oldukları kardeş sayısı ile GÖÖ toplam puanı ve başlama alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık bulunmazken ($p>0,05$); yılmama ve sürdürme çabası alt boyutu ile sahip oldukları kardeş sayısı arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Analiz sonuçlarına göre yılmama alt boyutunda 1 kardeşe sahip olan gençler (mean rank=101,90) 4 ve üzeri kardeşe sahip

olanlardan (mean rank=82,83) yüksek puan almıştır. 1 kardeşe sahip olanlar (mean rank=95,24) 3 kardeşe sahip olan gençlere göre (mean rank=75,04) yüksek puan almıştır. 1 kardeşe sahip olan gençler (mean rank=124,33) 2 kardeşe sahip olan gençlere (mean rank=103,96) göre yüksek puan almıştır. Sürdürme çabası alt boyutunda 2 kardeşe sahip olan gençler (mean rank=118,89) 3 kardeşe sahip olanlardan (mean rank=92,73) yüksek puan almıştır. 1 kardeşe sahip olanlar (mean rank=100,06) 3 kardeşe sahip olan gençlerden (69,87) yüksek puan almıştır. Kardeş sayısına bağlı olarak ebeveynlerden görülen ilgi, kardeşlerin paylaşmak durumunda kaldığı imkânlar bireylerin öz yeterlilik algısının etkilenmesine sebep olduğu düşünülmektedir. Literatürde araştırmanın bu bulgusunu desteklemeyen, gençlerin sahip oldukları kardeş sayısının öz yeterlilik düzeyine anlamlı bir etkisinin olmadığını gösteren çalışmalar da bulunmaktadır (Adıgüzel ve Gül, 2015; Demircioğlu ve Işık, 2020 ve Gürses, 2009)

Araştırmaya katılan gençlerin birlikte yaşadıkları kişiler ile GÖÖ toplam puanı ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p>0,05$). Araştırma sonuçlarını destekler nitelikte Demircioğlu ve Işık (2020) gençlerin birlikte yaşadıkları kişiler ile GÖÖ toplam puanı ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında anlamlı bir farklılık olmadığını belirtmiştir.

4.1.3. Gençlerin Gençlik Merkezleriyle Etkileşimleri ile Genel Öz Yeterliliklerine İlişkin Tartışmalar

Gençlerin üye oldukları gençlik merkezi ile GÖÖ toplam puanı, yılmama alt boyutu ve sürdürme çabası alt boyutu arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). GÖÖ toplam puanında, yılmama alt boyutunda ve sürdürme çabası alt boyutunda gruplar arasında farkın kaynağını tespit etmek için yapılan test sonuçlarına göre GÖÖ toplam puanında Altındağ Gençlik Merkezi (GM) üyeleri ($\bar{x}=67,21\pm7,63$) Çankaya GM üyelerinden ($\bar{x}=59,17\pm13,28$) yüksek puan almıştır. Keçiören GM üyeleri ($\bar{x}=66,29\pm11,08$), Çankaya GM üyelerinden ($\bar{x}=59,17\pm13,28$) ve Polatlı GM üyelerinden ($\bar{x}=56,33\pm13,76$) yüksek puan almıştır. Beypazarı GM

üyeleri ($\bar{x}=68,61\pm11,07$) Çankaya GM üyelerinden ($\bar{x}=59,17\pm13,28$) ve Polatlı GM üyelerinden ($\bar{x}=56,33\pm13,76$) yüksek puan almıştır. Ceren Damar GM üyeleri ($\bar{x}=69,63\pm7,33$), Çankaya GM üyelerinden ($\bar{x}=59,17\pm13,28$), Pursaklar GM üyelerinden ($\bar{x}=64,00\pm11,60$) ve Ufuktepe GM üyelerinden ($\bar{x}=60,84\pm12,45$) yüksek puan almıştır. Sincan GM üyeleri ($\bar{x}=66,10\pm10,51$), Çankaya GM üyelerinden ($\bar{x}=59,17\pm13,28$) ve Polatlı GM üyelerinden ($\bar{x}=56,33\pm13,76$) yüksek puan almıştır. Yenimahalle GM üyeleri ($\bar{x}=70,82\pm 10,89$), Çankaya GM üyelerinden ($\bar{x}=59,17\pm13,28$), Gölbaşı GM üyelerinden ($\bar{x}=63,03\pm11,88$), Polatlı GM üyelerinden ($\bar{x}=56,33\pm13,76$), Şehit Ümit Çoban GM üyelerinden ($\bar{x}=64,08\pm9,03$), Ufuktepe GM üyelerinden ($\bar{x}=60,84\pm12,45$) ve Pursaklar GM üyelerinden ($\bar{x}=64,00\pm11,60$) yüksek puan almıştır.

Yılmama alt boyutunda Beypazarı GM üyeleri ($\bar{x}=20,72\pm3,49$) Polatlı GM üyesi gençlerden ($\bar{x}=15,00\pm5,05$) yüksek puan almıştır. Ceren Damar GM üyeleri, ($\bar{x}=21,45\pm3,01$) Polatlı GM üyesi gençlerden ($\bar{x}=15,00\pm5,05$), Çankaya GM üyelerinden ($\bar{x}=18,10\pm4,79$) ve Şehit Ümit Çoban GM üyelerinden ($\bar{x}=18,40\pm3,91$) yüksek puan almıştır. Yenimahalle GM üyeleri, ($\bar{x}=21,64\pm4,04$) Çankaya GM üyelerinden ($\bar{x}=18,10\pm4,79$), Polatlı GM üyelerinden ($\bar{x}=15,00\pm5,05$), Gölbaşı GM üyelerinden ($\bar{x}=19,03\pm4,01$), Sincan GM üyelerinden ($\bar{x}=19,50\pm3,41$), Şehit Ümit Çoban GM üyelerinden ($\bar{x}=18,40\pm3,91$) ve Pursaklar GM üyelerinden ($\bar{x}=19,27\pm3,85$) yüksek puan almıştır. Gölbaşı GM üyeleri ($\bar{x}=19,03\pm4,01$) Polatlı GM üyelerinden ($\bar{x}=15,00\pm5,05$) yüksek puan almıştır. Pursaklar GM üyeleri ($\bar{x}=19,27\pm3,85$) Polatlı GM üyelerinden ($\bar{x}=15,00\pm5,05$) yüksek puan almıştır. Sincan GM üyeleri ($\bar{x}=19,50\pm3,41$) Polatlı GM üyelerinden ($\bar{x}=15,00\pm5,05$) yüksek puan almıştır.

Sürdürme çabası alt boyutunda Beypazarı GM üyeleri ($\bar{x}=11,77\pm1,89$), Çankaya GM üyesi gençlerden ($\bar{x}=10,17\pm2,19$) ve Gölbaşı GM üyesi gençlerden ($\bar{x}=10,46\pm2,15$) yüksek puan almıştır. Keçiören GM üyeleri ($\bar{x}=11,47\pm3,32$), Çankaya

GM üyesi gençlerden ($\bar{x}=10,17\pm2,19$) ve Pursaklar GM üyelerinden ($\bar{x}=10,60\pm2,37$) yüksek puan almıştır. Ceren Damar GM üyeleri ($\bar{x}=12,00\pm1,78$), Çankaya GM üyelerinden ($\bar{x}=10,17\pm2,19$) ve Gölbaşı GM üyelerinden ($\bar{x}=10,46\pm2,15$) yüksek puan almıştır. Sincan GM üyeleri ($\bar{x}=11,32\pm2,27$) Çankaya GM üyelerinden ($\bar{x}=10,17\pm2,19$) üyelerinden yüksek puan almıştır. Yenimahalle GM üyeleri ($\bar{x}=12,23\pm2,48$), Çankaya GM üyelerinden ($\bar{x}=10,17\pm2,19$), Gölbaşı GM üyelerinden ($\bar{x}=10,46\pm2,15$), Pursaklar GM üyelerinden ($\bar{x}=10,60\pm2,37$) ve Şehit Ümit Çoban GM üyelerinden ($\bar{x}=10,72\pm2,07$) yüksek puan almıştır. Gençlik merkezleri arasındaki farklılıklara üye sayısı, faaliyet çeşitliliği vb değişkenlerin sebep olduğu düşünülmekle birlikte farklılıkların kaynağının belirlenmesine yönelik yapılacak olan çalışmaların iyi uygulama örneklerini artıracığı düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan gençlerin gençlik merkezi etkinliklerine katılım düzeyleri ile GÖÖ toplam puanı, başlama ve yılmama alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). GÖÖ toplam puanında gruplar arasındaki farklılığın etkinliklerin planlanması ve yürütülmesinde gönüllü olarak rol alan gençlerin puanlarının (mean rank=106,28) etkinliklere katılmayanlara göre (mean rank=85,38) yüksek olmasından kaynaklandığı bulunmuştur. Başlama alt boyutunda gruplar arasındaki farklılığın etkinliklerin planlanması ve yürütülmesinde gönüllü olarak rol alan gençlerin puanlarının (mean rank=105,24) etkinliklere katılmayanlara göre (mean rank=86,35) yüksek olmasından kaynaklandığı saptanmıştır. Yılmama alt boyutunda gruplar arasındaki farklılığın etkinliklerin planlanması ve yürütülmesinde gönüllü olarak rol alan gençlerin puanlarının (mean rank=106,15) etkinliklere katılmayanlara göre (mean rank=85,51); etkinliklere katılan gençlerin puanlarının (mean rank=165,08) etkinliklere katılmayanlara (mean rank=140,80) göre yüksek olmasından kaynaklandığı belirlenmiştir.

Konu ile ilgili literatürde yapılan araştırmalarda düzenli serbest zaman etkinliklerine katılan kişilerin öz yeterlilik seviyelerinin, kontrol grubuna kıyasla anlamlı düzeyde yüksek olduğu (Gökçe, 2015), gençlerin öz yeterliliğini teşvik etme konusunda, deneyim kazanmaya izin veren çalışmaların ve becerilerini pekiştirmek

amacıyla çalışmalarda rol almanın yararlı olduğu (Hessling, 2009) ortaya konulmuştur. Gençlik merkezindeki kurslara düzenli katılım gösteren gençlerin kurs öncesinde ve kurs sonrasında iletişim becerilerindeki ve sosyal becerilerindeki değişimleri inceleyen bir araştırmada alınan puanların istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturduğu görülmektedir (Bilgen, 2014). Bireyler kapasitelerini sınavarak değerlendirebilme imkânı bulmaları sonucunda oluşturdukları yeterlilik algısı ile gelecek davranışlarına yön verirler, hedeflerini belirlerler ve bu hedeflerine ulaşmak için mücadele ederler (Pajares, 2002). Gençlik programlarına katılan gençlerin, yetişkinlerle sağlıklı ilişkiler kurma, sorumluluk alma, yeni beceriler elde etme konusunda gelişim gösterdiği ifade edilmektedir (Brown, 2009 ve Douglas, 2007). Gençlerin, gençlik organizasyonlarına ve gönüllü aktivitelere katılımı konusunda teşvik edilmesi, kendileri ile ilgili süreçlere aktif katılımlarının sağlanması önemlidir.

Araştırmaya katılan gençlerin gençlik merkezine gitme sıklıkları ile sürdürme çabası alt boyutu arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p < 0,05$). Sürdürme çabası alt boyutunda gençlik merkezine her gün giden gençler (mean rank=93,93) haftada birkaç gün gidenlere (mean rank =75,62) göre yüksek puan almıştır. Her gün giden gençler (mean rank=50,00) haftada bir gün gidenlere göre (mean rank=35,85) yüksek puan almıştır. Her gün giden gençler (mean rank=44,74) hiç gitmeyen gençlere göre (mean rank=30,94) yüksek puan almıştır. Haftada bir gün giden gençler (mean rank=51,92) ayda birkaç gün gidenlere göre (mean rank=64,86) daha düşük puan almıştır. Ayda birkaç gün giden gençler (mean rank=60,04) ayda birkaç saat gidenlere göre (mean rank=45,01) yüksek puan almıştır. Gençlik merkezlerinde gençlerin zamanlarını daha verimli geçirdiği ve gelişimleri için daha çok fırsat ile karşılaştığı düşünülmektedir.

Araştırma kapsamındaki gençlerin gençlik merkezi üyelik süreleri ile GÖÖ toplam puanları ve alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p < 0,05$). GÖÖ toplam puanında ve alt boyutlarında gruplar arasında farkın kaynağını tespit etmek için yapılan test sonuçlarına göre GÖÖ toplam puanında 5 yıl ve üzeri süredir GM üyesi gençler (mean rank=51,72) 1 aydan daha az süredir üye olanlara (mean rank=32,44) göre yüksek puan almıştır. 5 yıl ve üzeri süredir GM üyesi gençler

(mean rank=67,64) 1-6 ay arası süredir üye olanlara (mean rank=37,86) göre yüksek puan almıştır. 5 yıl ve üzeri süredir GM üyesi gençler (mean rank=70,85) 6 ay-1 yıl arası süredir üye olanlara (mean rank=42,39) göre yüksek puan almıştır. 5 yıl ve üzeri süredir GM üyesi gençler (mean rank=109,84) 1-2 yıl arası süredir üye olanlara (mean rank=70,25) göre yüksek puan almıştır. 5 yıl ve üzeri süredir GM üyesi gençler (mean rank=97,44) 2-5 yıl arası süredir üye olanlara (mean rank=72,61) göre yüksek puan almıştır. 2-5 yıl arası süredir GM üyesi gençler (mean rank=83,33) 1-6 ay arası süredir üye olanlara (mean rank=63,56) göre yüksek puan almıştır. 2-5 yıl arası süredir GM üyesi gençler (mean rank=86,07) 6 ay-1 yıl arası süredir üye olanlara (mean rank=68,53) göre yüksek puan almıştır. 2-5 yıl arası süredir GM üyesi gençler (mean rank=118,60) 1-2 yıl arası süredir üye olanlara (mean rank=95,94) göre yüksek puan almıştır.

Başlama alt boyutunda 5 yıl ve üzeri süredir GM üyesi gençler (mean rank=50,75) 1 aydan daha az süredir üye olanlara (mean rank=34,24) göre yüksek puan almıştır. 5 yıl ve üzeri süredir GM üyesi gençler (mean rank=68,12) 6 ay-1 yıl arası süredir üye olanlara (mean rank=45,27) göre yüksek puan almıştır. 5 yıl ve üzeri süredir GM üyesi gençler (mean rank=66,66) 1-6 ay arası süredir üye olanlara (mean rank=39,01) göre yüksek puan almıştır. 5 yıl ve üzeri süredir üye olan gençler (mean rank=105,36) 1-2 yıl arası süredir üye olanlardan (mean rank=72,63) yüksek puan almıştır. 5 yıl ve üzeri süredir GM üyesi gençler (mean rank=92,22) 2-5 yıl arası süredir üye olanlara (mean rank=75,52) göre yüksek puan almıştır. 2-5 yıl arası süredir GM üyesi gençler (mean rank=83,45) 1-6 ay arası süredir üye olanlardan (mean rank=63,32) yüksek puan almıştır. 2-5 yıl arası süredir GM üyesi gençler (mean rank=116,89) 1-2 yıl arası süredir üye olanlardan (mean rank=97,56) yüksek puan almıştır.

Yılmama alt boyutunda 5 yıl ve üzeri süredir GM üyesi gençler (mean rank=51,16) 1 aydan daha az süredir üye olanlara (mean rank=33,48) göre yüksek puan almıştır. 5 yıl ve üzeri süredir GM üyesi gençler (mean rank=64,37) 1-6 ay arası süredir üye olanlara (mean rank=41,72) göre yüksek puan almıştır. 5 yıl ve üzeri süredir GM üyesi gençler (mean rank=69,18) 6 ay-1 yıl arası süredir üye

olanlara (mean rank=44,15) göre yüksek puan almıştır. 5 yıl ve üzeri süredir üye olan gençler (mean rank=108,98) 1-2 yıl arası süredir üye olanlara (mean rank=70,71) göre yüksek puan almıştır. 5 yıl ve üzeri süredir üye olan gençler (mean rank=95,21) 2-5 yıl arası süredir üye olanlara (mean rank=73,86) göre yüksek puan almıştır. 2-5 yıl arası süredir GM üyesi gençler (mean rank=81,95) 1-6 ay arası süredir GM üyesi olanlara (mean rank=66,50) göre yüksek puan almıştır. 2-5 yıl arası süredir GM üyesi gençler (mean rank=86,75) 6 ay-1 yıl arası süredir üye olanlara (mean rank=67,23) göre yüksek puan almıştır. 2-5 yıl arası süredir üye olan gençler (mean rank=120,89) 1-2 yıl arası üyedir üye olanlara (mean rank=93,74) göre yüksek puan almıştır.

Sürdürme çabası alt boyutunda 5 yıl ve üzeri süredir GM üyesi gençler (mean rank=49,91) 1 aydan daha az süredir üye olanlara (mean rank=35,82) göre yüksek puan almıştır. 5 yıl ve üzeri süredir GM üyesi gençler (mean rank=64,11) 1-6 ay arası süredir üye olanlara (mean rank=42,03) göre yüksek puan almıştır. 5 yıl ve üzeri süredir GM üyesi gençler (mean rank=69,65) 6 ay-1 yıl arası süredir üye olanlara (mean rank=43,66) göre yüksek puan almıştır. 5 yıl ve üzeri süredir üye olanlar (mean rank=108,33) 1-2 yıl arası üye olanlara (mean rank=71,06) göre yüksek puan almıştır. 5 yıl ve üzeri süredir üye olanlar (mean rank=98,00) 2-5 yıl arası üye olanlara (mean rank=72,30) göre yüksek puan almıştır. 2-5 yıl arası süredir üye olanlar (mean rank=113,38) 1-2 yıl arası üye olanlara (mean rank=100,91) göre yüksek puan almıştır. Genel olarak değerlendirdiğimizde üyelik süresinin artması öz yeterlilik düzeyine katkı sunmaktadır.

Araştırmaya katılan gençlerin faaliyetlere katılma amaçları ile GÖÖ toplam puanları ve alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık bulunmazken ($p>0,05$) gençlik merkezlerine üye olmalarındaki neden ile GÖÖ toplam puanları ve alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). GÖÖ toplam puanında ve alt boyutlarında gruplar arasında farkın kaynağını tespit etmek için yapılan test sonuçlarına göre GÖÖ toplam puanında topluma faydalı olmak için üye olan gençler (mean rank=111,62) rahatlamak, eğlenmek amacıyla üye olan gençlere (mean rank=81,98) göre yüksek puan almıştır. Topluma faydalı olmak amacıyla üye olanlar

(mean rank=117,73) sosyalleşmek amacıyla üye olanlara göre (mean rank=84,68) yüksek puan almıştır. Beceri edinmek amacıyla üye olanlar (mean rank=84,77) sosyalleşmek amacıyla üye olan gençlerden (mean rank=69,37) yüksek puan almıştır. Bilgi edinmek amacıyla üye olanlar (mean rank=71,35) sosyalleşmek amacıyla üye olan gençlerden (mean rank=56,21) yüksek puan almıştır.

Başlama alt boyutunda beceri edinmek amacıyla üye olan gençler (mean rank=80,68) rahatlamak, eğlenmek amacıyla üye olan gençlere (mean rank=64,77) göre yüksek puan almıştır. Topluma faydalı olmak için üye olan gençler (mean rank=112,89) rahatlamak, eğlenmek amacıyla üye olan gençlere (mean rank=80,00) göre yüksek puan almıştır. Topluma faydalı olmak amacıyla üye olanlar (mean rank=115,36) sosyalleşmek amacıyla üye olanlara göre (mean rank=88,02) yüksek puan almıştır.

Yılmama alt boyutunda topluma faydalı olmak için üye olan gençler (mean rank=107,87) rahatlamak, eğlenmek amacıyla üye olan gençlere (mean rank=87,79) göre yüksek puan almıştır. Topluma faydalı olmak amacıyla üye olanlar (mean rank=71,05) gezi ve kamplara katılmak amacıyla üyelere göre (mean rank=47,97) yüksek puan almıştır. Topluma faydalı olmak amacıyla üye olanlar (mean rank=118,89) sosyalleşmek amacıyla üye olanlara göre (mean rank=83,05) yüksek puan almıştır. Beceri edinmek amacıyla üye olanlar (mean rank=84,04) sosyalleşmek amacıyla üye olan gençlerden (mean rank=69,92) yüksek puan almıştır. Bilgi edinmek amacıyla üye olanlar (mean rank=74,10) sosyalleşmek amacıyla üye olan gençlerden (mean rank=55,12) yüksek puan almıştır.

Sürdürme çabası alt boyutunda bilgi edinme amacıyla üye olanlar (mean rank=27,63) gezilere ve kamplara katılmak amacıyla üye olanlara (mean rank=27,63) göre yüksek puan almıştır. Topluma faydalı olmak amacıyla üye olanlar (mean rank=113,32) sosyalleşmek amacıyla üye olanlara göre (mean rank=90,89) yüksek puan almıştır. Topluma faydalı olmak amacıyla üye olanlar (mean rank=71,01) gezi ve kamplara gitmek amacıyla üyelere göre (mean rank=48,27) yüksek puan almıştır.

Topluma faydalı olmak, kendini geliştirmek amacıyla gençlik merkezlerine üye olan gençlerin öz yeterlilik düzeylerinin anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan gençlerin en çok katıldıkları faaliyet GÖÖ toplam puanları ve alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). 1998 yılında, Richard Catalano ve arkadaşları tarafından gözden geçirilen 25 pozitif gençlik geliştirme programının her birinin öz yeterliliği teşvik ettiği görülmüştür (Berglund, 2002). Yıldız'ın (2017) yürütmüş olduğu bir çalışmada serbest zamanlarında spor, sanat ve bilim kurslarına katılan gençlerin katılmayanlara göre kendilerinden memnuniyet seviyesinin yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Katılım gösterilen faaliyetlerin, programların türüne bakılmaksızın öz yeterlilik düzeyine etki ettiği, her faaliyetin gençlerin farklı özelliklerini geliştirdiğini söyleyebiliriz. Gençlerin yeni deneyimler yaşamasını, kendilerine fayda sağlayacak etkinliklere katılmasını, kendi ihtiyaç ve isteklerine uygun olabildiğince çeşitli çalışmaların yürütülmesini ve gençlerin katılım oranlarını artırmak önemli görülmektedir.

Araştırmaya katılan gençlerin faaliyetlerden kazanımları ile GÖÖ toplam puanları ve alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). GÖÖ toplam puanında ve alt boyutlarında gruplar arasında farkın kaynağını tespit etmek için yapılan test sonuçlarına göre GÖÖ toplam puanında topluma fayda sağlayan gençler (mean rank=73,21) arkadaş çevresini genişleten gençlere göre (mean rank=58,46) yüksek puan almıştır. Kendini geliştiren gençler (mean rank=84,21) arkadaş çevresini genişletenlere göre (mean rank=63,29) yüksek puan almıştır. Kendini geliştiren gençler (mean rank=79,60) okul dışında etkileşim ve iletişim ortamı sağlayanlara (mean rank=63,46) göre yüksek puan almıştır. Yeteneklerini geliştiren gençler (mean rank=55,80) arkadaş çevresini genişletenlere göre (mean rank=41,19) yüksek puan almıştır. Yeteneklerini geliştirenler (mean rank=51,07) okul dışında etkileşim ve iletişim ortamı sağlayanlara (mean rank=39,74) göre yüksek puan almıştır. Bilgi düzeyini artıran gençler (mean rank=57,23) arkadaş çevresini genişletenlere göre (mean rank=43,71) yüksek puan almıştır. Topluma fayda sağlayan gençler (mean rank=56,38) aile dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlayanlara (mean rank=41,43) göre yüksek puan almıştır. Topluma fayda sağlayan

gençler (mean rank=43,69) fayda elde etmeyenlere (mean rank=20,33) göre yüksek puan almıştır. Kendini geliştiren gençler (mean rank=66,47) aile dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlayanlara (mean rank=46,11) göre yüksek puan almıştır. Kendini geliştiren gençler (mean rank=53,45) fayda elde etmeyenlere (mean rank=20,25) göre yüksek puan almıştır. Yeteneklerini geliştiren gençler (mean rank=37,08) aile dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlayanlara (mean rank=26,22) göre yüksek puan almıştır. Yeteneklerini geliştiren gençler (mean rank=23,99) fayda elde etmeyenlere (mean rank=9,75) göre yüksek puan almıştır. Bilgi düzeyini artıran gençler (mean rank=39,37) aile dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlayanlara (mean rank=28,20) göre yüksek puan almıştır. Bilgi düzeyi artan gençler (mean rank=26,44) fayda elde etmeyenlere (mean rank=10,92) göre yüksek puan almıştır.

Başlama alt boyutunda topluma fayda sağlayan gençler (mean rank=74,33) arkadaş çevresini genişletenlere göre (mean rank=56,92) yüksek puan almıştır. Topluma fayda sağlayan gençler (mean rank=43,75) fayda elde etmeyenlere (mean rank=19,58) göre yüksek puan almıştır. Kendini geliştiren gençler (mean rank=85,30) arkadaş çevresini genişletenlere göre (mean rank=61,42) yüksek puan almıştır. Kendini geliştiren gençler (mean rank=65,61) aile dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlayanlara (mean rank=49,17) göre yüksek puan almıştır. Kendini geliştiren gençler (mean rank=53,41) fayda elde etmeyenlere (mean rank=21,00) göre yüksek puan almıştır. Yeteneklerini geliştiren gençler (mean rank=57,97) arkadaş çevresini genişletenlere göre (mean rank=39,75) yüksek puan almıştır. Yeteneklerini geliştiren gençler (mean rank=36,66) aile dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlayanlara (mean rank=26,80) göre yüksek puan almıştır. Yeteneklerini geliştiren gençler (mean rank=24,07) fayda elde etmeyenlere (mean rank=9,25) göre yüksek puan almıştır. Bilgi düzeyini artıran gençler (mean rank=58,07) arkadaş çevresini genişletenlere göre (mean rank=43,07) yüksek puan almıştır. Bilgi düzeyini artıran gençler (mean rank=26,45) fayda elde etmeyenlere (mean rank=10,83) göre yüksek puan almıştır. Bilgi düzeyini artıran gençler (mean rank=38,67) aile dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlayanlara (mean rank=29,30) göre yüksek puan almıştır. Okul dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlayanlar (mean rank=30,49) fayda elde etmeyenlere göre (mean rank=16,33) yüksek puan almıştır.

Yılmama alt boyutunda kendini geliştiren gençler (mean rank=80,27) okul dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlayanlara (mean rank=62,21) göre yüksek puan almıştır. Topluma fayda sağlayan gençler (mean rank=56,40) aile dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlayanlara (mean rank=41,37) göre yüksek puan almıştır. Topluma fayda sağlayan gençler (mean rank=43,56) fayda elde etmeyenlere (mean rank=22,00) göre yüksek puan almıştır. Kendini geliştiren gençler (mean rank=66,64) aile dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlayanlara (mean rank=45,52) göre yüksek puan almıştır. Kendini geliştiren gençler (mean rank=53,34) fayda elde etmeyenlere (mean rank=22,00) göre yüksek puan almıştır. Yeteneklerini geliştiren gençler (mean rank=36,65) aile dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlayanlara (mean rank=26,81) göre yüksek puan almıştır. Yeteneklerini geliştiren gençler (mean rank=23,76) fayda elde etmeyenlere (mean rank=11,17) göre yüksek puan almıştır. Bilgi düzeyini artıran gençler (mean rank=39,38) aile dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlayanlara (mean rank=28,19) göre yüksek puan almıştır. Bilgi düzeyini artıran gençler (mean rank=26,29) fayda elde etmeyenlere (mean rank=12,00) göre yüksek puan almıştır.

Sürdürme çabası alt boyutunda statü elde edenler (mean rank=47,32) arkadaş çevresini genişletenlerden (mean rank=32,54) fazla puan almıştır. Topluma fayda sağlayanlar (mean rank=69,82) okul dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlayanlara (mean rank=56,46) göre yüksek puan almıştır. Topluma fayda sağlayan gençler (mean rank=56,28) aile dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlayanlara (mean rank=41,72) göre yüksek puan almıştır. Kendini geliştiren gençler (mean rank=65,78) aile dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlayanlara (mean rank=48,56) göre yüksek puan almıştır. Yeteneklerini geliştiren gençler (mean rank=36,59) aile dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlayanlara (mean rank=26,89) göre yüksek puan almıştır. Bilgi düzeyini artıran gençler (mean rank=39,24) aile dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlayanlara (mean rank=28,41) göre yüksek puan almıştır. Ölçek toplam puanında ve alt boyutlarında ortak olarak topluma fayda sağlayan, kendini geliştiren, bilgi ve becerilerini artıran gençlerin öz yeterlilik düzeylerinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu değişkenlerin bireyi başarımlılık duygusuna ittiği ve kendilerini daha yetkin, deneyimli hissettikleri düşünülmektedir.

Araştırma bulguları ile ters olacak şekilde beceri geliştirme, araştırma eğitimi, sosyal faaliyetler, kültürel faaliyetler, serbest zaman faaliyetleri gibi faaliyetlerle tasarlanan gençliğin güçlenmesini amaçlayan çeşitli programları inceleyen araştırmaların sonuçlarına göre kontrol gruplarına kıyasla programa katılan gençlerde öz yeterlilik düzeylerinde önemli bir değişiklik gözlenmediğini belirtmektedir (Olson-Merichko, 2006, Berg ve ark., 2009 ve Morton ve Montgomery, 2012).

Aligül ve arkadaşlarının (2019) gençlik merkezi üyesi gençlerin hizmetlerden beklediği faydayı belirleyen çıktı alt boyutunda 19-24 yaş grubunun 25-29 yaş grubuna göre, 2-3 yıllık üyeliğe sahip üyelerin 4 yıl ve üzeri üyelere göre hizmetlerden daha memnun olduğu söylenebilir. Gençlik merkezi üyesi gençlerin serbest zaman tatminlerinin incelendiği araştırma sonucuna göre eğitim alt boyutunda kadın katılımcıların serbest zaman doyum düzeylerinin erkek katılımcılara göre yüksek olduğu, gençlerin üye olarak geçirdikleri süre uzadıkça ve merkezde bulunma sıklığı arttıkça eğitim boyutunda tatmin düzeylerinin yükseldiği söylenebilir (Aycan, 2014).

Gediz (2012), gençlik merkezlerinde sunulan serbest zaman etkinliklerinin gençlerin, kendini geliştirme, öz güveni artırma, sosyal bir birey olma, sosyal sorumluluk alma, iletişim becerisinin gelişmesi gibi alanlarda yüksek düzeyde katkısının olduğunu belirttiği görülmektedir. Bu katkıların gençlerin öz yeterlilik düzeylerine de yansıdığı tahmin edilmektedir. Giebelhausen ve arkadaşları (2011), genel öz yeterliliğin düzeyinin yeteneklerin gelişmesi ve motivasyon desteği yoluyla arttığını gösteren çalışması bu düşüncüyü destekler niteliktedir. Gençlik merkezlerinin hizmetlerinden yararlanan gençlerin öz güven, sahip olunan becerilerin farkına varma ve yeni beceri kazanımına teşvik gibi konularda fayda sağladığı belirtilmiştir (Yılmaz, 2019).

Öz yeterlilik inancı, bilgi ve becerilerin edinimi ile ilişkilidir, gerekli bilgi ve becerilere sahip olmamak birey kendini yeterli olarak görse bile onu başarısızlığa götürecektir (Kurbanoglu, 2004). Gençlerin bilgi ve beceri düzeylerinin artmasının

bu anlamda öz yeterlilik seviyesine de olumlu katkı sağladığı görülmektedir. Korkmaz (2019), Denizli Belediyesi'ne ait bir gençlik merkezine üye olan gençler ile yürüttüğü çalışmasında gençlerin faaliyetlere katılmaları sonucunda öz saygı, öz güven, güçlenme, yeterlilik hissi, beceri gelişimi gibi konularda fayda sağladıkları görülmüş bu durumun olumlu kimlik gelişimini desteklediği sonucuna ulaşılmıştır. Literatürdeki araştırmaların da desteklediği üzere gençlere yönelik geliştirilen faaliyetlerin gençlerin gelişime olumlu katkı sağladığı görülmektedir.

5.SONUÇ VE ÖNERİLER

Genç grubun gelişimi üzerinde ve olumsuz yaşam deneyimlerinden gençleri korumak konusunda öz yeterlilik önemli bir güç kaynağıdır. Öz yeterlilik konusunun gençleri nasıl ve ne ölçüde etkilediği ile ilgili daha fazla bilgiye ihtiyaç duyulmaktadır.

Gençleri hedef alan hizmet ve uygulamaların etki değerlendirmelerine daha fazla önem verilmesi, gelişimleri daha özelde öz yeterlilik düzeylerine nasıl etki ettiği ortaya konulması ve uygulamaları planlarken bu değerlendirmeleri dikkate almak gerekmektedir.

Sosyal hizmet mesleği ve disiplininde bireyin güçlenmesi, kendine yeten bir birey haline gelmesi ana odak noktalarından biridir ve gençlere yönelik uygulamalar gerçekleştirirken öz yeterlilik düzeylerini artıracak müdahaleler gerçekleştirmek etkili olacaktır.

Birey olumlu bir gençlik dönemi geçirerek, kendine saygı duyan, değerli olduğunu hisseden ve sorunlarla mücadele etme gücünü kendinde bulan öz yeterliliği yüksek bir yetişkin olma yolunda önemli bireysel kaynaklara sahip genç yetişkin olarak hayatına devam eder.

Araştırma, Ankara ilindeki gençlik merkezlerine üye olan 18-26 yaş aralığındaki gençlerle yürütülmüştür. Bulgular sosyo-demografik bilgilerin yer aldığı bilgi formu ve Genel Özyeterlilik Ölçeği ile elde edilmiştir.

Araştırma kapsamındaki, gençler 18-26 yaş aralığındadır. Katılımcıların ortalama yaşının 21,42 olduğu ve araştırma evreni olan Ankara'daki gençlik merkezi üyelerinin yaş ortalaması (19,17) ile yakın olduğu saptanmıştır. Katılımcıların %31,8'i erkek ve %68,2'si kadın olarak dağılmaktadır. Gençlerin çoğunluğu ön

lisans veya lisans düzeyinde eğitim almıştır. Gençlerin yarısından fazlası şehirde doğmuştur. Gençlerin en uzun süreyle yaşadığı yer çoğunlukla büyükşehirdir. Araştırma kapsamındaki gençlerin %58,4'ü öğrenci, %22,2'si çalışıyor, %7,1'i iş arıyor, %2,7'si kendi isteği ile çalışmıyor, %4,4'ü hem öğrenci hem iş arıyor, %5,2'si hem öğrenci hem çalışıyor durumdadır. Gençlerden sahip olduğu geliri orta olarak algılayanların sayısı çoğunluktadır.

Araştırma kapsamındaki gençlerin büyük bir kısmının ebeveynleri birlikte yaşamaktadır. Annelerin ve babaların eğitim düzeyi ilköğretim düzeyinde yoğunlaşmaktadır. Annelerin %80'i çalışmamaktadır, %14,3'ü çalışmaktadır ve %4,2'si emeklidir. Babaların %10,8'i çalışmamaktadır, %25,1'i emeklidir ve %59,6'sı çalışmaktadır. Gençlerin sahip olduğu kardeş sayısı değişkeninde dengeli bir dağılım bulunmaktadır. Gençler yüksek oranda aileleriyle ya da akrabalarıyla, yaşamaktadır.

Araştırma kapsamındaki gençlerin %3,4'ü Altındağ Gençlik Merkezi, %4,4'ü, Beypazarı Gençlik Merkezi, %2,7'si Ceren Damar Şenel Gençlik Merkezi, %6,9'u Çankaya Gençlik Merkezi, %6,4'ü Gölbaşı Gençlik Merkezi, %22,4'ü Keçiören Gençlik Merkezi, %1,5'i Polatlı Gençlik Merkezi, %22,7'si Pursaklar Gençlik Merkezi, %16'sı Sincan Gençlik Merkezi, %6,2'si Şehit Ümit Çoban Gençlik Merkezi, %3,2'si Ufuktepe Gençlik Merkezi, %4,2'si Yenimahalle Gençlik Merkezi üyesidir. Araştırma bulgularıyla elde edilen bu dağılım Ankara'daki gençlik merkezlerinin üye dağılımları ile benzerlik göstermektedir.

Araştırma kapsamında üye oldukları gençlik merkezlerinde daha çok gerçekleştirilen faaliyet türü olarak 256 kişinin kurs, 225 kişinin sanat faaliyetleri, 223 kişinin sosyal sorumluluk faaliyetleri, 217 kişinin kültür faaliyetleri, 215 kişinin eğitim ile ilgili faaliyetler, 210 kişinin sportif faaliyetler, 200 kişinin çevre gezileri, 120 kişinin dil eğitimi, 100 kişinin yarışmalar, 100 kişinin gösteri ve kutlamalar, 100 kişinin bilimsel ve teknolojik faaliyetler, 76 kişinin sergiler, 53 kişinin basın-yayın faaliyetleri, 46 kişinin kampanyalar cevabını verdiği görülmektedir. Katılımcılar bu

soruyu birden çok seçeneği işaretleyerek cevap vermişlerdir. Katılımcıların verdikleri cevaplar dikkate alındığında gençlik merkezlerinde çoğunlukla kişisel ve sosyal gelişimi destekleyecek faaliyetlere öncelik verildiği görülmektedir, bu faaliyetlerin gençlerin öz yeterlilik düzeylerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırma kapsamındaki gençlerin yakın dönemde %24,1'i etkinliklere katılmazken %53,2'si gerçekleştirilen etkinliklere katılmakta, %22,7'si ise etkinliklerin planlanması ve yürütülmesinde gönüllü olarak görev almaktadır. Covid-19 Salgını ile gençlik merkezlerinde yürütülen faaliyetlerin çoğunlukla online yürütülmesinin araştırma sonucuna etki ettiği düşünülmektedir.

Araştırma kapsamındaki gençlerin %7,1'i her gün, %31,5'i haftada birkaç gün, %13,1'i haftada bir gün, %15,8'i ayda birkaç gün, %4,9'u ayda bir gün, %10,6'sı ayda birkaç saat gençlik merkezine giderken %17'si gençlik merkezine gitmemektedir.

Araştırma kapsamındaki gençlerin %7,6'sı bir aydan daha az, %12,1'i bir ile altı ay arası, %13,5'i altı ay ile bir yıl arası, %26,8'i bir yıl ile iki yıl arası, %25,6'sı iki ile beş yıl arası, %14,3'ü ise beş yıldan fazla süredir gençlik merkezine üyedir. Bilgen (2014), Ankara ilinde Yenimahalle Gençlik Merkezinde yürütülen kurslara katılan gençlerin iletişim becerilerini ve sosyal becerilerini inceleyen araştırmasına katılım gösteren gençlerin %13,5'i üç aydan daha az, %11,5'i üç ile altı ay arası, %7,7'si altı ay ile bir yıl arası, %15,4'ü bir yıl ile iki yıl arası, %23,1'i iki yıl ile beş yıl arası, %28,8'si 5 yıl ve üzeri süredir gençlik merkezi üyesidir.

Araştırma kapsamındaki gençler, gençlik merkezine üye olma nedenini %1 dışarıda zaman geçirmek için ailesinden izin almasını kolaylaştırması, %19,2 rahatlamak-eğlenmek, %16 beceri edinmek, %8,4 bilgi edinmek, %21,2 sosyalleşmek, %0,7 faaliyetlerin ücretsiz olması, %29 topluma faydalı olmak, %3,7 gezilere ve kamplara katılmak olarak ifade etmiştir. Gençler gerçekleştirilen faaliyetlere katılım göstermesindeki neden olarak ise %23,2 rahatlamak, eğlenmek,

%15,8 beceri edinmek, %13,8, bilgi edinmek, %4,4 gezilere ve kamplara katılmak, %15,3 serbest zamanını değerlendirmek, %19,2 sosyalleşmek, %8,4 kendini ifade etmek olduğunu belirtmiştir. Gençlerin üye olma ile faaliyetlere katılma nedenlerinin benzerlik gösterdiği görülmektedir. Gerçekleştirilen faaliyetlerin kazanımlarının çeşitlenmesi gençlerin gençlik merkezlerine üye olma oranlarını artıracaktır düşünülmektedir.

Araştırma kapsamındaki gençlerin üyelik süreleri boyunca %20,2'si eğitim faaliyetlerine, %18'i gezi faaliyetlerine, %6,4'ü kamp faaliyetlerine, %7,9'u spor faaliyetlerine, %6,9'u kültürel faaliyetlere, %34,5'i gönüllülük faaliyetlerine diğer faaliyetlere göre daha çok katılırken, %6,2'si faaliyetlere katılmamaktadır.

Gerçekleştirilen faaliyetlere katılmaları sonucunda gençlerin %3,4'ü statü kazanmış, %13,8'i arkadaş çevresini genişletmiş, %6,7'si aile dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlamış, %12,6'sı okul dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlamış, %10,3'ü bilgi düzeyini artırmış, %9,1'i yeteneklerini geliştirmiş, %23,6'sı kendini geliştirmiş, %19'u topluma fayda sağlamış, %1,5'i ise faaliyetler sonucunda bir kazanım elde edememiştir.

Sosyo-demografik değişkenler dikkate alındığında;

Araştırmaya katılan gençlerin cinsiyetlerine göre GÖÖ'nün toplamından aldıkları puanlar, yılmama alt boyutundan ve sürdürme çabası alt boyutundan aldıkları puanlar ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık bulunduğu ($p<0,05$); başlama alt boyutu ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı ($p>0,05$) erkek katılımcıların ($\bar{x}=67,13\pm10,81$) kadın katılımcılara ($\bar{x}=64,00\pm11,43$) göre GÖÖ'nün toplam puanından yüksek puan aldığı, erkek katılımcıların ($\bar{x}=20,68\pm3,35$) kadın katılımcılara ($\bar{x}=18,93\pm3,89$) göre yılmama alt boyutundan ve erkek katılımcıların ($\bar{x}=11,48\pm2,26$) kadın katılımcılara ($\bar{x}=10,87\pm2,30$) göre sürdürme çabası alt boyutundan yüksek puan aldığı,

Araştırma kapsamındaki gençlerin çalışma durumları ile başlama alt boyutu arasında anlamlı bir farklılık bulunduğu ($p<0,05$), öğrenci olan gençlerin ($\bar{x}=34,65\pm6,86$) çalışmakta olan gençlerden ($\bar{x}=32,57\pm8,52$) yüksek puan aldığı, hem öğrenci hem de çalışan gençlerden ($\bar{x}=37,00\pm4,52$) düşük puan aldığı, ayrıca çalışan gençlerin ($\bar{x}=32,57\pm8,52$) hem öğrenci hem de çalışan gençlerden ($\bar{x}=37,00\pm4,52$) düşük puan aldığı,

Araştırmaya katılan gençlerin sahip oldukları kardeş sayısı ile yılmama ve sürdürme çabası alt boyutu arasında anlamlı bir farklılık bulunduğu ($p<0,05$), artan kardeş sayısının öz yeterlilik düzeyini negatif düzeyde etkilediği saptanmıştır.

Gençlik merkezi etkileşimleri ile ilgili değişkenler dikkate alındığında;

Gençlerin üye oldukları gençlik merkezi ile GÖÖ toplam puanı, yılmama alt boyutu ve sürdürme çabası alt boyutu arasında anlamlı bir farklılık bulunduğu,

Araştırmaya katılan gençlerin gençlik merkezi etkinliklerine katılım düzeyleri ile GÖÖ toplam puanı, başlama ve yılmama alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık bulunduğu ($p<0,05$), GÖÖ toplam puanında gruplar arasındaki farklılığın etkinliklerin planlanması ve yürütülmesinde gönüllü olarak rol alan gençlerin puanlarının (mean rank=106,28) etkinliklere katılmayanlara göre (mean rank=85,38) yüksek olmasından kaynaklandığı, başlama alt boyutunda gruplar arasındaki farklılığın etkinliklerin planlanması ve yürütülmesinde gönüllü olarak rol alan gençlerin puanlarının (mean rank=105,24) etkinliklere katılmayanlara göre (mean rank=86,35) yüksek olmasından kaynaklandığı, yılmama alt boyutunda gruplar arasındaki farklılığın etkinliklerin planlanması ve yürütülmesinde gönüllü olarak rol alan gençlerin puanlarının (mean rank=106,15) etkinliklere katılmayanlara göre (mean rank=85,51); etkinliklere katılan gençlerin puanlarının (mean rank=165,08) etkinliklere katılmayanlara (mean rank=140,80) göre yüksek olmasından kaynaklandığı,

Araştırmaya katılan gençlerin gençlik merkezine gitme sıklıkları ile sürdürme çabası alt boyutu arasında anlamlı bir farklılık bulunduğu ($p<0,05$), gençlik merkezine daha sık giden gençlerin yüksek puan aldığı,

Araştırma kapsamındaki gençlerin gençlik merkezi üyelik süreleri ile GÖÖ toplam puanları ve alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık bulunduğu ($p<0,05$), üyelik süresinin artmasının öz yeterlilik düzeyine katkı sunduğu,

Araştırma kapsamındaki gençlerin gençlik merkezlerine üye olmalarındaki neden ile GÖÖ toplam puanları ve alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık bulunduğu ($p<0,05$), topluma faydalı olmak, kendini geliştirmek amacıyla gençlik merkezlerine üye olan gençlerin öz yeterlilik düzeylerinin anlamlı düzeyde yüksek olduğu,

Araştırmaya katılan gençlerin faaliyetlerden kazanımları ile GÖÖ toplam puanları ve alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık bulunduğu ($p<0,05$), ölçek toplam puanında ve alt boyutlarında ortak olarak topluma fayda sağlayan, kendini geliştiren, bilgi ve becerilerini artıran gençlerin öz yeterlilik düzeylerinin yüksek olduğu saptanmıştır.

Gençlik dönemi hakkında daha doğru fikir sahibi olabilmek amacıyla ön yargılı davranmadan bu dönemin ne tamamen sorunlu, olumsuz davranış kalıplarının hâkim olduğunu ne de tamamen dinamik, yenilikçi, akılcı davranış ve düşüncelerin hâkim olduğunu düşünmemek gerekir. Bu döneme sadece çocukluktan yetişkinliğe doğru giderken bir geçiş dönemi veya geleceğin teminatı olan nesillerin yetişmesi olarak da görmemek gerekir. Zamanın, çevrenin, yaşam koşullarının, ihtiyaçların devamlı değiştiğini göz önüne aldığımızda gençlik dönemi hakkındaki düşüncelerimizin de sabit kalması düşünülemez. Bu noktada biyolojik, psikolojik, sosyal, kültürel birçok etkenden etkilenerек oluşan çok boyutlu bir dönemden bahsetmemiz gerekmektedir. Standartlaşmış, durağan bir gençlik tanımı yapılamayacağı gibi tek bir genç profili

olduğunu düşünerek hareket etmekte yanlış olacaktır. Her bir genç birey kendine has, biriciktir ve her birinin kendisine özel ihtiyaçları, beklentileri bulunmaktadır.

Bu bağlamda değerlendirildiğinde gençlik politikalarının, gençlik çalışmalarının planlanma aşamasında gençlerin katılımını en üst seviyeye çıkarmak ve bu katkının sürekliliğini sağlamak, farklı özelliklere sahip gençlerin farklı ihtiyaçlarını dikkate almak, ana vurgunun gençler olduğunu, gençlerin bu sürecin öznesi olduğunu düşünerek hareket etmek, gençleri birey olarak düşünerek yetişkinlerle eşit imkânlarla sahip olmalarını sağlamak, her bir gencin farklılıklarına rağmen eşit muamele görmesi ve her alanda güçlenmesini amaçlamak önemlidir. Gençlerin gelişimi için her alanda programlar üretilmelidir ve aynı zamanda programların birbirleriyle uyumlu olması sağlanmalıdır.

Gençlik merkezleri gençlere ulaşma ve hizmet sunma noktasında sosyal hizmet bağlamında değerlendirilmesi gereken yapılar arasındadır. Ülkemizdeki okul sosyal hizmeti uygulama eksiklikleri gençlik merkezlerine daha fazla sayıda istihdam edilecek sosyal çalışmacı, psikolog vb meslek elemanları ile giderilmesinin yarar sağlayacağı düşünülmektedir. Meslek elemanlarının gençlere sunacağı hizmetler gençlerin gelişimlerine, iyilik haline destek sunacaktır.

İlerde yürütülecek araştırmaların farklı il ve bölgelerde tekrarlanmasının, gençlerin genel öz yeterliliklerini etkileyebileceği düşünülen farklı değişiklikler ile ele alınmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu değişkenlerin ilgili literatür taraması sonucunda stresle başa çıkma, problemlere çözüm üretme, iyi oluş, benlik saygısı gibi konuları içermesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Literatür tarama sürecinde, araştırmanın bazı değişkenleriyle ilgili yeterli araştırmaya rastlanmamıştır. Yeni araştırmalarda değişkenlerin farklılaştırılmasının literatüre katkı sunacağı düşünülmektedir. Gençlerin yetenekleri ve performansları hakkında bilgi sahibi olmak ve bu konuda gelişimi destekleyici çalışmalar yapılabilmesi amacıyla gençlerin belirli görevler karşısındaki öz yeterlilik düzeyleri farklı ölçekler kullanılarak araştırılıp daha kapsamlı çalışmaların yürütülmesi, gençlerin öz

yeterlilik düzeyleri hakkında daha fazla bilgiye ulaşmak amacıyla farklı araştırma desenleri kullanılarak gerçekleştirilecek araştırmalar literatüre katkı sağlayacaktır.

Aile ve hizmet-içi eğitimleri aracılığıyla gençlik merkezi çalışanları, gençler, aileler öz yeterlilik inancının önemi ve gelişmesi hakkında bilinçlendirilmelidir.

Gençlerin fikirlerine daha fazla önem verilerek onların ihtiyaçları ve beklentileri doğrultusunda özelleştirilmiş çalışmaların yürütülmesi, gerçekleştirilecek etkinliklere, çalışmalara gençlerin sürecin en başından itibaren aktif bir şekilde dâhil edilmesi, dezavantajlı gençlere yönelik faaliyetlerin nitelik ve nicelik olarak geliştirilmesi, gençlik merkezlerinde gerçekleşen etkinliklere katılım ve ulaşım noktasında zorluk yaşayan gençlerin desteklenmesi, gençlerin ilgi alanlarını keşfetmelerine yönelik faaliyetlerin artırılması gençlik merkezlerin hizmetlerin etkinliğini artıracığı düşünülmektedir.

Gençlerin serbest zamanlarında gerçekleştirecekleri faaliyetler, mesleki ve akademik çakılmalar ile planlanmalıdır. Biyo-psiko-sosyal gelişimlerdeki etkisi göz önüne alındığında gencin veya velinin inisiyatifine bırakılmamalıdır. Serbest zamanları verimli değerlendirebilmek amacıyla gençlere uygun şartların sağlanması gerekmektedir. Gençler bu zaman dilimlerini etkin bir şekilde geçirdiğinde çeteleşme, madde bağımlılığı, suça itilme gibi birçok sorunun çözümü konusunda yarar sağlamaktadır. Gençlere yönelik çalışmalarda öz yeterliliğin önemi konusunda farkındalık geliştirme amacıyla bilgilendirici seminerler, gelişimsel müdahale programları düzenlenmesi ve artırılmasının öz yeterlilik algısının gelişmesinde yararlı olacağı düşünülmektedir. Müdahale programı, grup çalışması, bireysel çalışmalar gibi çeşitli mesleki çalışmalara katılan bireylerin öz yeterlilik düzeylerinin, herhangi bir programa katılmamış bireylerle kıyaslandığında daha yüksek olduğunu belirten çalışmalar bulunmaktadır (Özpulat, 2015; Sarı, 2014 ve Yılmaz Bingöl, 2015). Dezavantajlı olan gruplara öncelik verilecek şekilde çeşitli özelliklere sahip gençlik gruplarıyla, ebeveynlerle yapılacak olan bu tarz çalışmaların yaygınlaştırılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

ÖZET

Gençlik ve Spor Bakanlığına Bağlı Gençlik Merkezi Üyelerinin Öz Yeterlilik Düzeylerinin İncelenmesi; Ankara İli Örneği

Gençlerin, yaşamları ilerlerken kendilerine yeten bireyler olabilmek için bedensel, duygusal, bilişsel, tinsel ve sosyal yönleri kapsayan gelişimlerini en üst seviyede gerçekleştirmesi önemlidir. Öz yeterlilik gelişim üzerinde etkili ve önemli güçlendirme kaynağıdır. Öz yeterlilik hem bireyin durumu hakkında fikir sahibi olması hem de zorluklarla başa çıkamadığında yardım kaynaklarını kullanabilmesini gerektirir. Sosyal hizmet mesleği ve disiplini bireyin güçlenmesi, kendine yeten bir birey haline gelmesi önemsenir. Gençlik merkezleri gibi kurumlarda gençlerin katıldığı gelişimi teşvik eden çeşitli faaliyetlerin gençlerin öz yeterlilik düzeylerine etkisinin ortaya konulmasının, sosyal hizmet alanı ve mesleğine katkı sağlamasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Bu tez çalışmanın konusu Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesindeki gençlik merkezlerinden yararlanan gençlerin genel öz yeterlilik düzeylerinin incelenmesidir. Bu doğrultuda, araştırmanın kapsamını; Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı gençlik merkezlerinden yararlanan gençlerin, sosyo-demografik özellikleri ile genel öz yeterlilik düzeyleri oluşturmaktadır. Bu çalışmanın temel amacı, Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesindeki gençlik merkezlerinde faaliyetlere katılan üyelerin öz yeterlilik düzeylerinin ortaya konulmasıdır.

Nicel araştırma yönteminden ilişkisel tarama modeli ile yürütülen bu tez çalışmasında; kolayda örnekleme yöntemi ile belirlenmiş gençlik merkezi üyesi olan 406 gence, tanıtıcı sosyo-demografik bilgi formu ve Genel Özyeterlilik Ölçeği uygulanmıştır. Ardından bir araya getirilen veriler SPSS 25 paket programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Verilerin homojen dağılıp dağılmadığı test edilerek homojen dağılan verilerin analizinde parametrik testler, homojen dağılmayan verilerin analizinde non-parametrik testler kullanılmıştır.

Analizler sonucunda, Genel Özyeterlilik Ölçeği toplam ve alt boyut puanlarına bakıldığında, gençlik merkezi üyesi gençlerin cinsiyet, çalışma durumu, kardeş sayısı, üye olunan gençlik merkezi, faaliyetlere katılım düzeyi, gençlik merkezine gitme sıklığı, üyelik süresi, üye olma nedeni, faaliyetler sonucunda elde edilen kazanım değişkenlerine ilişkin ortalamaların anlamlı şekilde farklılaştığı saptanmıştır. Araştırma, literatürdeki paralel çalışmalar ile tartışıldıktan sonra öneriler ile sonlandırılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Genç, Gençlik Merkezi, Öz yeterlilik, Psikolojik Dayanıklılık, Sosyal Hizmet.

SUMMARY

Examination of Self-Efficacy Levels of Youth Center Members Affiliated to the Ministry of Youth and Sports; Example of Ankara Province

It is important for young people to realize their development that includes physical, emotional, cognitive, spiritual and social aspects at the highest level in order to become self-efficient individuals as their lives progress. Self-efficacy is an effective and important source of empowerment on development. Self-efficacy requires both the capability of insight into one's situation and the availability of sources of help when one is not capable of handling challenges. In the social work profession and discipline, it is important to strengthen the individual and become a self-sufficient individual. It is considered important to contribute to social work discipline and professional knowledge by revealing the effects of activities in institutions such as youth centers on the self-efficacy level of young people.

The subject of this thesis is to examine the general self-efficacy levels of young people who benefit from youth centers. The scope of the research will be the socio-demographic characteristics and general self-efficacy levels of the youth who benefit from the youth centers. The main purpose of this study is to reveal the self-efficacy levels of the members participating in activities in youth centers.

In this thesis study carried out with the relational screening model from the quantitative research method; Introductory socio-demographic information form and General Self-Efficacy Scale were applied to 406 young people who were youth center members determined by convenience sampling method. Then, the collected data were analyzed using the SPSS 25 software. By testing whether the data is homogeneously distributed, parametric tests were used in the analysis of homogeneously distributed datas, and non-parametric tests were used in the analysis of non-homogeneously distributed datas.

After analysis, when the total and sub-dimension scores of the General Self-Efficacy Scale are examined, it was determined that the averages of the variables of the gender, working status, number of siblings, the youth center that are a member of, the level of participation in the activities, the frequency of going to the youth center, the duration of membership, the reason for membership differed significantly. The research was concluded with advices after discussing it with parallel studies in the literature.

Keywords: Psychological Resilience, Self-Efficacy, Social Work, Youth, Youth Center.

KAYNAKLAR

ABRAM KM, DULCAN MK, MCCLELLAND GM, MERICLE AA, TEPLİN LA (2002). Psychiatric disorders in youth in juvenile detention. *Archives of General Psychiatry*, **59**(12): 1133-1143.

ACAR H (2008). Türkiye'nin ulusal gençlik politikası nasıl yapılandırılmalıdır? *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, **5**(1): 1-20.

ADAMS CH, SHERER M (1983). Construct validation of the self-efficacy scale. *Psychological Reports*, **53**: 899-902.

ADIGÜZEL İB (2013). Erasmus programına katılan gençlerin Türkiye'deki ve gittikleri ülkelerdeki gençlere ve gençlik hizmetlerine ilişkin görüşleri. Yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

ALİGÜL B, MUMCU H, MUMCU N, ÖZLEYEN A (2019). Investigation of perceived service quality of youth centers. *International Journal of Recreation and Sports Science*, **3**(1):5-15.

ADIGÜZEL O, GÜL İ (2015). Sağlık kurumları yöneticiliği lisans bölümü öğrencilerinin öz yeterlilik düzeylerinin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, **8**(36): 864-868.

ALLEN JP, BELL K, KUPERMİNC GP, MOORE CM (1998). Attachment and adolescent psychosocial functioning. *Child Development*, **69**: 1406 – 1419.

ALPAY A (2010). Genel öz yeterlilik ölçeği'nin GÖYÖ Türkçeye uyarlama çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, **11**(2): 33-46.

ANDERSON KS, SANDMANN L (2009). Toward a model of empowering practices in youth-adult partnerships. *Journal of Extension*, **47**: 1–8.

ANDERSON RE, BABİN BJ, BLACK WC, HAİR JF, TATHAM RL (2013). *Multivariate Data Analysis*. Pearson Education Limited.

ARIKAN VB, GÜRER B, ÜNAL S (2020). Doğa sporları yapan bireylerin genel öz yeterliliklerinin problem çözme becerisine etkisi. *Spormetre The Journal of Physical Education and Sport Sciences*, **18**(2): 13-26.

ARSEVEN, A (2016). Öz yeterlilik: bir Kavram Analizi. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, **11**: 63-80.

ARSLAN A (2019). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin sosyal kaygıları ve genel özyeterlik algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *International e-Journal of Educational Studies (IEJES)*, 3 (6): 78-96.

ARSLAN G (2012). Ortaöğretimde öğrenim gören ergenlerde görülen problem davranışların aile sorunları ve aile yapısı açısından incelenmesi. Yüksek lisans tezi. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.

ARSLAN, A, ILIMAN E, ASLAN R (2019). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin konuşma kaygıları ve öz-yeterlik algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası İnsan Çalışmaları Dergisi*, 2(4): 124-147.

ARTHUR MW, BERGLUND ML, CATALANO RF, HAWKINS JD, POLLARD JD (2002). Prevention science and positive youth development: competitive or cooperative frameworks?. *Journal of Adolescent Health*, 31: 230-9.

ATASOY AR, BAYRAKTAR P, ÜNLÜLEBLEBİCİ B, YILDIZ TR (2013). Gençlik araştırmaları üzerine bir karar destek sistemi önerisi: gençlik veri tabanı. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 1(1): 210-223.

AVCI M (2006). Ergenlikte toplumsal uyum sorunları. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1): 39- 64.

AYCAN A, POLAT E, SÖNMEZOĞLU U(2016). Gençlik merkezi üyeleri ve bazı değişkenlere göre serbest zaman tatmin düzeyleri. *International Journal of Sport Culture and Science*, 2 (1):219-229.

BALL J, MECK D (1985). Ergenlerle Grup Danışmanlığı Bakımından Gelişim Kuramlarının Doğurguları F. Akkoyun (Çev.). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 18(1): 45-51.

BALTACI A (2019). Nitel Araştırma Süreci: Nitel Bir Araştırma Nasıl Yapılır. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2): 368-388.

BANDURA A (1988). Organisational Applications of Social Cognitive Theory. *Australian Journal of Management*, 13(2): 275-302.

BANDURA A (1989a). Human agency in social cognitive theory. *American psychologist*, 44(9): 1175-1184.

BANDURA A (1989b). Social cognitive theory. *Annals of Child Development*, 6: 1-60.

BANDURA A (1994). Self-Efficacy. *Encyclopedia of Human Behaviour*, 4: 71-81.

BANDURA A (2001). Social cognitive theory: an angetic perspective. *Annual Review of Psychology*, **54**(1): 1-26.

BANDURA A (2006). Toward a psychology of human agency. *Perspectives on Psychological Science*, **1**: 164–180.

BANDURA A, BARBARANELLİ C, CAPRARA GV, PASTORELLİ C (1999). Self-efficacy Pathways to Childhood Depression. *Journal of Presonality and Social Psychology*, **76**(2): 258-269.

BAYHAN V (2002). Genç Kimliği Üniversite Gençliğinin Sosyolojik Profili (İnönü Üniversitesi Uygulaması). İnönü Üniversitesi Yayınları, Malatya.

BERG M, COMAN E, SCHENSUL J (2009). Youth action research for prevention: a multi-level intervention designed to increase efficacy and empowerment among urban youth. *American Journal of Community Psychology*, **43**: 345–359.

BERGLUND ML, CATALANO RF, HAWKİNS JD, LONCZAK HS, RYAN JAM (2002). Positive youth development in the United States: research findings on evaluations of positive youth development programs. *Prevention & Treatment*, **5**(1): 1-111.

BİLGİN H (2014). Gençlik merkezinde yürütülen kurslara katılan gençlerin iletişim becerisi ve sosyal becerilerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi (Ankara ili Yenimahalle örneği). Yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

BİRSEN KN (2019). Hemşirelik öğrencilerinde üstbilişsel farkındalık, mesleki öz-yeterlilik algısı ve ilişkili faktörler. Yüksek lisans tezi. İstanbul Arel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul

BLUM RW (1998). Healthy youth development as a model for youth health promotion. *Journal of Adolescent Health*, **22**: 368-75

BORENSTEIN H, DAOUD N, HAMILTON-WRIGHT S, MATHESON FI, O'CAMPO P, PEDERSEN C (2015). Where Did She Go? The Transformation of Self-Esteem, Self-Identity, and Mental Well-Being among Women Who Have Experienced Intimate Partner Violence. *Women's Health Issues*, **25**(5): 561–569.

BOZKURT Ö (2020). Sınıf öğretmenlerinin fen öğretimine yönelik öz-yeterlilik inançlarının incelenmesi ve kaynak etkilerinin modellenmesi. Yüksek lisans tezi. Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.

BOZKURT KARALI MN (2019). Aile danışmanlarının danışmanlık süreçleri, becerileri, karşılaştıkları sorunlar ve öz-yeterlilik düzeylerinin belirlenmesi. Yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

BRİTNER SL, PAJARES F (2006). Sources of science self-efficacy beliefs of middle school students. *Journal of Research in Science Teaching*, **43**(5): 485-499.

BROWN JR, LARSON RW, WOOD D (2009). How adolescents come to see themselves as more responsible through participation in youth programs. *Child Development*, **80**(1): 295-309.

BROWNE C (1995). Empowerment in Social Work Practice with Older Women. *Social Work*, **40**(3): 358-364.

BUSCH NB, VALENTINE D (2000). Empowerment Practice: A Focus on Battered Women. *Affilia*, **15**(1): 82-95.

BUSTER MC, DE WIT MA, FASSAERT TJ, KLAZİNGA, NS, LAURİKS S, VAN WİFFEREN R (2014). The use of the dutch self-sufficiency matrix (SSM-D) to inform allocation decisions to public mental health care for homeless people. *Community Mental Health Journal*, **50**(7): 870-878.

BULUT I (1999). Aile Tedavisi ve Sosyal Grup Çalışması (içinde) Prof. Dr. Sema Kut'a Armağan: Yaşam Boyu Sosyal Hizmet, Ankara, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Yayın No:00: 152-161.

BUZ S, GENÇ B (2019). Sosyal hizmet uzmanları için psikolojik dayanıklılığın önemi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, **30**(2): 623-642.

CRAWFORD C, CRİBB J (2012). Gap year takers: uptake, trends and long term outcomes. Institute for Fiscal Studies Through the Centre for Analysis of Youth Transitions (CAYT). Research Report: DFE-RR252. United Kingdom.

CASPI A, HARRINGTON H, MILNE BJ, MOFFİTT TE (2002). Males on the life-course-persistent and adolescent-limited antisocial pathways: follow-up at age 26 years. *Development and Psychopathology*, **14**: 179-207.

CERTEL E (2010). Gençlik ve sosyal gelişim: gençlik örgütlerine katılan gençlerle bir araştırma. Yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

CESUR S, ÖZALP TÜRETGEN İ (2007). Öz etkinlik ölçeği'nin psikometrik özellikleri- II. *Öneri Dergisi*, **7**(28): 337-343.

CHEN G, EDEN D, GULLY SM (2004). General self-efficacy and self-esteem: toward theoretical and empirical distinction between correlated self-evaluations. *Journal of Organizational Behavior*, **25**: 375-395.

CİCOGNANİ E (2011). Coping strategies with minor stressors in adolescence: relationships with social support, self-efficacy, and psychological well-being. *Journal of Applied Social Psychology*, **41**(3): 559-578.

CONNOR JP, GEORGE SM, GULLO MJ, KELLY AB, YOUNG RM (2011). Cognition and behavior: a prospective study of alcohol expectancies and self-efficacy as predictors of young adolescent alcohol misuse. *Alcohol and Alcoholism*, **46**(2): 161–169.

CONWAY TL, MARSHALL SJ, MCKENZIE TL, SALLIS JF (2000). Leisure-Time Physical Activity in School Environments: An Observational Study Using Soplax. *Preventive Medicine*, **30**: 70-77.

COŞKUN AB (2018). Ergenlerin öz yeterlilik düzeyleri ile öz bakım gücü arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek lisans tezi. Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Mersin.

ÇAPA AYDIN Y, TEMLİ Y, TARKIN A, UZUNTİRYAKI E, (2013). Öz Yeterlik Kaynakları Ölçeği'nin Türkçeye Uyarlanması. *İlköğretim Online*, **12** (3): 749-758.

ÇETİN B (2008). Fen bilgisi öğretimi dersinin sınıf öğretmenliği anabilim dalı 3.sınıf öğrencilerinin fen öğretimindeki öz-yeterlik inançlarına etkisi, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, **10**(2): 55-71.

ÇOK F, ERKAN ATİK Z, GÜNEY KARAMAN N, SUNA HE (2013). Gençlere Yönelik Tutum Ölçeği'nin Geliştirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, **38**(170): 347-360

ÇUBUKÇU Z, GİRMEN P (2007). Öğretmen adaylarının sosyal öz-yeterlik algılarının belirlenmesi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, **1**(8): 57-74.

DAMON W (2004). What is positive youth development? *Annals of The American Academy of Political and Social Sciences*, **591**(1): 13-24.

DEALE A, HANKINS M, HYDE J, MARTEAU TM (2008). Interventions to increase self-efficacy in the context of addiction behaviours: a systematic literature review. *Journal of Health Psychology*, **13**(5): 607–623.

DEMİRCİOĞLU H, IŞIK E (2020). Üniversite öğrencilerinin öz yeterlik algılarının incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, **49**(1): 163-184.

DİJK JP, GECKOVA SA, REIJNEVEL D, VESELSKA AM (2011). Self-efficacy, affectivity and smoking behavior in adolescence. *European Addiction Research*, **17**(4): 55–64.

DİVAN Z, ERBİL N, ÖNDER P (2006). Ergenlerin benlik saygısına ailelerin tutum ve davranışlarının etkisi. *Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*, **3**(10): 7-15.

DOUGLAS AK, GYAMFI P, MEDİN E (2007). Youth and youth coordinators perspectives on youth involvement in systems of care. *The Journal Of Behavioral Health Services & Research*, **34**(4): 382-394.

DUYAN V (2012). Sosyal Hizmet: Temelleri, Yaklaşımları, Müdahale Yöntemleri. Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Yayın No: 20. Ankara.

ERBAY E (2019). Güç ve güçlendirme kavramları bağlamında sosyal hizmet uygulaması. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, **19**(42): 41-64.

ERBAY E, TUNCAY T (2006). Sosyal hizmetin temel hedefi: sosyal adalet güçlendirmeye retorikten pratiğe. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, **17**(1): 53-69.

EVANS EN (1992). Liberation theology, empowerment theory and social work practice with the oppressed. *International Social Work*, **35**: 135-147.

GEDİZ S (2012). Kamu hizmeti olarak rekreasyon etkinlikleri kapsamında “gençlik hizmetleri ve spor il müdürlükleri batı akdeniz bölgesi gençlik merkezleri analizi”. Yüksek lisans tezi. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.

GİEBELHAUSEN M, GOLDSMİTH RE, PİLLAI KG (2011). Negative moderating effect of general self-efficacy on the relationship between need for cognition and cognitive effort. *Psychological Reports*, **109**(1):127-136.

GİLLİGAN R (2017). Resilience Theory and Social Work Practice *Social work treatment: interlocking theoretical approaches* Ed: Turner, F.J. Oxford University Press, New York: 441-451.

GÖKÇE H (2015). Rekreasyonel etkinliklerin Üniversiteye giriş sınavına hazırlanan öğrencilerin öz yeterlik, sınav kaygısı ve serbest zaman doyum düzeyleri üzerine etkisi. Doktora tezi. Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

GÜNER A (2016). Engelli bireylerin öz-yeterlilik ve öfke düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek lisans tezi. Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

GÜNEŞ F (2018). Genç yetişkinlerde güvengenlik ve utangaçlık: aile aidiyet duygusunun ve duygu-düzenlemede öz-yeterlilik algısının belirleyici etkisi. Yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

GÜRSERES G, ÖZER MS, ŞİMŞEK, Z, YENTÜR DONİ N (2009). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin öz-etkililik yeterlik düzeyleri. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, **4**(12): 21-34.

HESSLİNG JK, JERUSALEM M (2009). Mental health promotion in schools by strengthening self-efficacy. *Health Education*, **109**(4):329–341.

HILL J (2002). Biological, psychological and social processes in the conduct disorders. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, **43**(1): 133-164.

HOREJSI CJ, SHEFOR BW (2012). Sosyal Hizmet Uygulaması Temel Teknikler ve İlkeler. Boston: Pearson, 2012. (Türkçe Çeviri: Ed. Durdu Baran Çiftçi, Ankara).

IŞIK İ (2001). Özyeterlilik inancı: yönetici rolleri açısından bir inceleme. Doktora tezi. Marmara Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı, İstanbul.

IFSW (2014). Erişim adresi: [<https://www.ifsw.org/what-is-social-work/global-definition-of-social-work/>]. Erişim tarihi: 09.04.2020.

İKİZ FE, YÖRÜK C (2013). Öğretmen adaylarının öz-yeterlilik düzeyleri ile aile işlevlerinin incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, **6**(1): 228-248.

İL S, TUNCAY T (2006). Sosyal hizmette baskı karşıtı uygulama sosyal adalet paradigması temelinde bir özgürleşme pratiği. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, **17**(2): 59-71.

İLHAN İÖ, YILDIRIM F (2010) Genel Özyeterlilik Ölçeği Türkçe Formunun Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, **21**(4): 301-8.

JENNINGS L, PARRA-MEDINA D, MESSIAS D, MCLOUGHLIN K (2006). Toward a critical social theory of youth empowerment. *Journal of Community Practice*, **14**: 31-35.

JESSOR R, VAN DEN BOS J, VANDERRYJN J, COSTA FM, TURBİN MS (1995). Protective factors in adolescent problembehavior: moderator effects and developmental change. *Developmental Psychology*, **31**: 923-933.

KALAYCI KIRLIOĞLU Hİ (2019). Sosyal hizmet uygulamasında mesleki uygunluk, genel öz yeterlilik ve mesleki doyum ilişkisi. Doktora tezi. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.

KIRST-ASHMAN KK, ZASTROW C (2013). İnsan Davranışı ve Sosyal Çevre Yetişkinlik Yaşlılık. Australia: Cengage Learning/Brooks/Cole, 2013(Türkçe Çeviri: S. Erdem Türközü- Büşra Alparslan, Ankara).

KIZILCI S, MERT H, KÜÇÜKGÜÇLÜ Ö, YARDIMCI T (2015). Hemşirelik fakültesi öğrencilerinin öz etkililik düzeyinin cinsiyet açısından incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, **8**(2): 95-100.

KLASSEN RM, USHER EL (2010). Self-efficacy in educational settings: recent research and emerging directions. In: *The Decade Ahead: Theoretical Perspectives on Motivation and Achievement*. Vol. 16, Ed: Karabenick S, Urdan TC. Bingley, UK: Emerald Books, s:1-33,ErişimAdresi: [https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=aJfK6PT7Xp4C&oi=fnd&pg=PP1&ots=k1fTCVg4lu&sig=rVZpsNaSJ-LNeHIWHTLGOY2cQY&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false]. Erişim Tarihi: 16/04/2020.

KOÇ M (2004). Gelişim psikolojisi açısından ergenlik dönemi ve genel özellikleri. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, **17**(2): 231-256.

KORKMAZ FC (2019). Olumlu gençlik gelişimi: genç denizli kulüpleri örneği. Yüksek lisans tezi. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.

KORKMAZ İ (2009). Sosyal Öğrenme Kuramı. *Eğitim Psikolojisi Gelişim-Öğrenme-Öğretim*. Ed: B, Yeşilyaprak. Ankara: Pegem Akademi: 218-238.

KÖROĞLU N (2018). Psikoloji öğrencilerinde depresyonun yordayıcısı olarak öz yeterlik ve beden algısı. Yüksek lisans tezi. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

KÖSEMEN S, UYSAL İ (2013). Öğretmen adaylarının genel öz-yeterlik inançlarının incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, **2**(2): 217-226.

KURBANOĞLU SS (2004). Özyeterlilik inancı ve bilgi profesyonelleri için önemi. *Bilgi Dünyası*, **5**(2): 137-152.

LAURİTZEN P (2006). Defining youth work. Erişim adresi: [<https://www.nonformality.org/2006/06/defining-youth-work/>]. Erişim tarihi: 24.04.2020.

LUSZCZYNSKA A, GUTİERREZ DONA B, SCHWARZER R (2005). General self-efficacy in various domains of human functioning: Evidence from five countries. *International Journal of Psychology*, **40**(2): 80-89.

MATOS M, SİMÕES C, SOCIAL E (2012). Risk behaviors in adolescents with special needs: are social and emotional competences important?. *Procedia- Social and Behavioral Sciences*, **69**: 2219–2227.

MORTON MH, MONTGOMERY P (2012). Empowerment-based non-formal education for Arab youth: A pilot randomized trial. *Children and Youth Services Review*, **34**: 417–425.

MORTON MH, MONTGOMERY P (2013). Youth empowerment programs for improving adolescents' self-efficacy and self-esteem: a systematic review. *Research on Social Work Practice*, **23**(1): 22-33.

OLSON-MERİCHKO JA (2006). Youth leadership program evaluation: Implications for implementation (Dissertation). Indiana University of Pennsylvania, Indiana, PA.

ÖZGER Ç (2019). Üniversite öğrencilerin kimlik tanımı-yaşam doyumu ve bilişsel-davranışsal öz yeterlilik. Yüksek lisans tezi. Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

ÖZPULAT F (2015). Motivasyonel görüşmenin hipertansif bireylerin özyeterlilik algısına ve ilaç tedavisi uyumuna etkisi. Doktora tezi. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

PAJARES F, (2002). Gender and perceived self-efficacy in self-regulated learning. *Theory into practice*, **41**(2):116-125.

PAJARES F (2003). Self-efficacy beliefs, motivation, and achievement in writing: A review of literature. *Reading and Writing Quarterly*, 19: 139-158.

PAJARES F, SCHUNK DH (2001). Self-beliefs and school success: self-efficacy, self-concept and school achievement. *Perception*. Ed: R. Riding and S. Royner. London: Ablex Publishing: 239-266.

PARK N (2004). Character strengths and positive youth development. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, **591**(1): 40-54.

RANKIN BH, QUANE JM (2006). Does it pay to participate? Neighborhood-based organizations and the social development of urban adolescents, *Children and Youth Services Review*, **28** (10): 1229-1250.

ROTTER JB (1966). Generalized expectancies for internal versus external control of reinforcement. *Psychological Monographs: General and Applied*, **80**(1): 1-28.

RUTTER M (1987). Psychosocial resilience and protective mechanisms. *American Journal of Orthopsychiatry*, **57**(3): 316-331.

SAKIZ G (2013). Başarıda anahtar kelime: öz-yeterlilik. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, **26**(1):185-209.

SARI SV (2014). Sosyal bilişsel öğrenme teorisine dayalı grup müdahalesinin üniversite öğrencilerinin kariyer araştırma öz yeterliklerine etkisi. Yüksek lisans tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

SATIR V (1988). İnsan Yaratmak. Science and behavior books. (Türkçe Çeviri: Selim Yeniçeri, Beyaz Yayınları, İstanbul).

SHERER M (1982). The self efficacy scale: Construction and validation. *Psychological Reports*, **51**: 663-671.

SILVERMAN WK, ORTIZ CD, VISWESVARAN C, BURNS B J, KOLKO DJ, PUTNAM FW, AMAYA-JACKSON L (2008). Evidence based psychosocial treatments for children and adolescents exposed to traumatic events. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, **37**: 156–183.

ŞAHİN F (2001). Sosyal hizmette güçler perspektifi ve çözüm odaklı mülakat. *Aile ve Toplum Dergisi*, 1(4): 59-71.

T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı e-genc sistemi. Erişim Adresi: [<https://e-genc.gsb.gov.tr/EGenc/Kurum/KurumList?kurumTipEnum=GenclikMerkezi>]. Erişim Tarihi: 21/12/2020.

T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı Gençlik Merkezleri Daire Başkanlığı. Erişim Adresi: [<https://ghgm.gsb.gov.tr/Sayfalar/3277/3187/genclik-merkezleri-dairesi.aspx>]. Erişim Tarihi: 29/03/2020.

T.C. Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi. Resmî Gazetede yayımlandığı tarih ve sayı 10/7/2018 – 30474.

T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı Gençlik Merkezleri Yönetmeliği. Resmî Gazetede yayımlandığı tarih ve sayı 13/07/2003-25167.

T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı (2013). Ulusal gençlik ve spor politikası belgesi. Erişim Adresi: [https://www.gsb.gov.tr/public/edit/files/Mevzuat/ulusal_genclik_ve_spor_politikasi.pdf]. Erişim Tarihi: 29/03/2020.

T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı (2019). Gençlik ve Spor Bakanlığı faaliyet raporu. Erişim Adresi: [https://gsb.gov.tr/public/edit/files/strateji/faaliyet_raporu_1temmuz.pdf]. Erişim Tarihi: 21/12/2020.

TEATER B (2014). Sosyal Hizmet Kuram ve Yöntemleri: Uygulama İçin Bir Giriş. United Kingdom: Milton Keynes, Open University Press, 2014 (Türkçe Çeviri: Ed. Abdullah Karatay, Ankara).

THYER BA (2017). Social Learning Theory and Social Work Treatment *Social work treatment: interlocking theoretical approaches* Ed: Turner, F.J. Oxford University Press, New York: 471-481.

TSAİ MJ, TSAİ CC (2010). Junior high school students' Internet usage and self-efficacy: a re-examination of the gender gap. *Computers and Education*, 54(4): 1182–1192.

TSCHANNEN MORAN M, WOOLFOL HOY A (2001). Teacher efficacy: capturing an elusive construct. *Teaching and Teacher Education*, 17: 783-805.

TÜİK (2018). İstatistiklerle Gençlik Raporu. Erişim Adresi: [<https://www.bik.gov.tr/tuikin-istatistiklerle-genclik-2018-raporu-aciklandi/>]. Erişim Tarihi: 29/03/2020.

Türkiye'nin gençlik raporu (2016). Sosyal ekonomik kültürel araştırmalar merkezi. ErişimAdresi:[http://tgsp.org.tr/Uploads/Document/SEKAM_Turkiye_Genclik_Raporu.pdf]. Erişim Tarihi: 08/04/2020.

TÜRKMEN E (2009). İş karakteristikleri ve algılanan örgütsel destek kavramlarının özyeterlilik inancı ile ilişkisi ve özyeterlilik inancının çalışan performansı üzerine etkisi. Yüksek lisans tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul

USLUCA A (2019). Ergenlik dönemindeki bireylerin madde kullanım eğilimleri ile öz yeterlilik inançları ilişkisinin incelenmesi. Yüksek lisans tezi. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

WHO (2003). Promoting the health of young people in custody. Erişim Adresi: [http://www.euro.who.int/data/assets/pdf_file/0006/99015/e81703.pdf]. Erişim Tarihi: 29/03/2020.

WHO (2015). World report on ageing and health. Erişim Adresi: [<https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/186463/9789240694811eng.pdf?sequence=1>]. Erişim Tarihi: 29/03/2020.

WONG N, ZIMMERMAN M, PARKER E (2010). A typology of youth participation and empowerment for child and adolescent health promotion. *American Journal of Community Psychology*, **46**: 100–114.

YETKİN A, YİĞİTBAŞ Ç (2003). Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Öz-Etkililik-Yeterlilik Düzeyinin Değerlendirilmesi. *C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, **7**(1): 6-13.

YILDIZ H (2017). Öğrencilerin okul dışı vakitlerinin değerlendirilmesinde ailelerin rolü ve okul sosyal hizmeti. Yüksek lisans tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

YILMAZ Ö (2019). Gençlik merkezi faaliyetleri ve üyelerin gençlik merkezlerini kullanım düzeylerinin incelenmesi. Yüksek lisans tezi. Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kırıkkale.

YILMAZ BİNGÖL T (2015). Çözüm odaklı kısa süreli yaklaşıma dayalı grup rehberliği programının öz- yeterlik inancına etkisi. Doktora tezi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.

YOLCUOĞLU İS (2012). Türkiye’de sosyal politika ve sosyal hizmetlerin geliştirilmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, **23**(2): 145-158.

Youth partnership. “History of youth work”. Erişim adresi: [<https://pjp-eu.coe.int/en/web/youth-partnership/history-of-youth-work>]. Erişim tarihi: 24.03.2020.

ZIMMERMAN MA (1990). Taking aim on Empowerment Research: on the Distinction between Individual and Psychological Conceptions. *American Journal of Community Psychology*, **18**: 169-177.

EKLER

Ek-1. Etik Kurul İzni

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ALT ETİK KURULU
KARAR ÖRNEĞİ

Karar Tarihi :09/07/2020
Toplantı Sayısı :13
Karar Sayısı :185

185- Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencilerinden **Hilal Ulutepe**'nin "Gençlik ve Spor Bakanlığı'na Bağlı gençlik Merkezi Üyelerinin Öz-Yeterlilik Düzeylerinin İncelenmesi; Ankara İli Örneği" başlıklı tezi ile ilgili 30/06/2020 tarihli "İnsan Üzerinde Yapılan Klinik Dışı Araştırmalar Başvuru Formu" Etik Kurulumuzca incelenmiştir.

Yapılan görüşmeler ve incelemeler sonucunda, **Hilal Ulutepe**'nin "Gençlik ve Spor Bakanlığı'na Bağlı gençlik Merkezi Üyelerinin Öz-Yeterlilik Düzeylerinin İncelenmesi; Ankara İli Örneği" başlıklı tezi ile ilgili COVID-19 salgını nedeniyle; çalışma takviminiz de dahil araştırmanızda oluşabilecek tüm değişikliklerin Etik Kurulumuza yazılı olarak bildirilmesi, araştırma protokolüne uyulması ve etik onay tarihinden itibaren geçerli olması koşuluyla uygulanmasının etik açıdan uygun olduğuna oybirliği ile karar verildi.

ASLININ AYNIYDIR
09/07/2020

Prof.Dr.Muharrem ÖZEN
Ankara Üniversitesi
Etik Kurulu Başkanı

Ek-2. Bilgilendirilmiş Onam Formu

KATILIMCILAR İÇİN AYDINLATILMIŞ ONAM FORMU

Değerli Katılımcı;

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı'nda "Gençlik ve Spor Bakanlığına Bağlı Gençlik Merkezi Üyelerinin Özyeterlilik Düzeylerinin İncelenmesi; Ankara İli Örneği" konulu yüksek lisans tezi hazırlamaktayım. Bu çalışmayı gerçekleştirebilmek için Ankara Üniversitesi Etik Kurulu'ndan ve Gençlik ve Spor Bakanlığı'ndan gerekli izinleri aldım.

Bu çalışmanın temel amacı, Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı gençlik merkezlerinde faaliyetlere katılan üyelerin özyeterlilik düzeylerini sosyal hizmet bakış açısıyla ele almaktır.

Bu çalışma kapsamında sizlere demografik özellikleriniz, algıladığınız özyeterlilik düzeylerinize ilişkin bazı sorular sorulacaktır.

Vereceğiniz tüm cevaplar kesinlikle gizli tutulacak ve sadece yukarıda belirtilen yüksek lisans tezi kapsamında kullanılacaktır. Kimliğinizi belirten herhangi bir soru yer almamaktadır. Katılıp katılmamayı seçme hakkına sahipsiniz. Ancak sizin bu çalışmaya katılmanız ve düşüncelerinizi paylaşmanız gençlere yönelik geliştirilen ve geliştirilecek olan projelerin değerlendirilmesine dair yürütülecek çalışmalar açısından son derece önemlidir. Çalışmaya katıldıktan sonra istediğiniz anda vazgeçebilirsiniz, katılmamanız veya vazgeçmeniz size hiçbir sorumluluk getirmeyecektir. Herhangi bir rahatsızlık hissederseniz çalışmadan vazgeçebilirsiniz.

Aşağıda iletişim bilgilerim yer almaktadır. İsterseniz çalışmanın sonuçlarını öğrenmek için benim ile iletişim kurabilirsiniz. Bu çalışma yaklaşık 10-15 dakikanızı alacaktır. Şimdiden çalışmada yer aldığınız ve katkı verdiğiniz için teşekkür ederim.

Katılımcının Beyanı

Araştırmacı tarafından bilgilendirildim. Bana verilen bu bilgiler temelinde, bu çalışmada kendi rızamla yer alıyorum ve istediğim herhangi bir anda, hiçbir açıklama yapmaksızın verilerimin araştırmaya dâhil edilmesinden vazgeçebileceğimi beyan ediyorum.

Ad-Soyadı:

Tarih:

İmza:

Araştırmacı:

Hilal ULUTEPE

Ek-3. Sosyo-Demografik Bilgi Formu

SOSYO-DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

Değerli Katılımcı;

Katılımınızı beklediğimiz çalışma Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı yüksek lisans tezi kapsamında kullanılacaktır.

Çalışmaya katılım gönüllülük ve gizlilik esasına dayalıdır. Çalışma sonunda elde edilen bilgiler yalnızca bilimsel amaçla kullanılacak ve bilginiz paylaşılmayacaktır. Bu nedenle sorulara olabildiğince açık ve doğru yanıtlar vermeniz bizim için büyük önem taşımaktadır. Lütfen soruyu okuduktan sonra sizin için uygun olan seçeneği işaretleyiniz.

Çalışmaya destek verdiğiniz için teşekkür ederiz.

1.Yaşınız:

2.Cinsiyetiniz:

- a) Erkek
- b) Kadın

3.Eğitim düzeyiniz:

- a) İlkokul mezunu
- b) Ortaokul mezunu
- c) Lise mezunu
- d) Ön lisans/Lisans mezunu
- e) Lisansüstü mezunu

4.Doğum yeriniz:

- a) Köy
- b) İlçe
- c) Şehir
- d) Büyükşehir
- e) Metropol (Ankara, İstanbul, İzmir)

5.En uzun süre yaşadığınız yerleşim yeri ne büyüklüktedir?

- a) Köy
- b) İlçe
- c) Şehir
- d) Büyükşehir
- e) Metropol (Ankara, İstanbul, İzmir)

6.Şu an ne yapıyorsunuz? (Birden fazla duruma uygunsanız, lütfen uygun seçenekleri işaretleyin)

- a) Öğrenciyim
- b) Çalışıyorum

- c) Kendi isteğimle çalışmıyorum
- d) İş arıyorum
- e) Diğer (Lütfen açıklayınız): _____

7. Algıladığınız gelir seviyeniz ne düzeydedir?

- a) Çok düşük
- b) Düşük
- c) Orta
- d) Yüksek
- e) Çok yüksek

8. Anne-babanız birlikte mi yaşıyorlar?

- a) Evet
- b) Boşandılar
- c) Ayrı yaşıyorlar
- d) Annem hayatta değil
- e) Babam hayatta değil
- f) Diğer (Lütfen açıklayınız): _____

Annenizin;

9. Doğum Tarihi (Yıl): _____

10. Eğitim Durumu:

- a) Okur-Yazar değil
- b) İlkokul mezunu
- c) Ortaokul mezunu
- d) Lise Mezunu
- e) Ön lisans/Lisans mezunu
- f) Lisansüstü mezunu
- g) Diğer (lütfen belirtiniz) _____

11. Mesleği: _____

12. Anneniz şu an çalışıyor mu?

- a) İşsiz
- b) Kendi isteğiyle çalışmıyor
- c) Emekli
- d) Çalışıyor
- e) Diğer (lütfen açıklayınız) _____

Babanızın;

13. Doğum Tarihi (Yıl): _____

14. Eğitim Durumu:

- a) Okur-Yazar değil
- b) İlkokul mezunu

- c) Ortaokul mezunu
- d) Lise Mezunu
- e) Ön lisans/Lisans mezunu
- f) Lisansüstü mezunu
- g) Diğer (lütfen belirtiniz) _____

15.Mesleği: _____

16.Babanız şu an çalışıyor mu?

- a) İşsiz
- b) Kendi isteğiyle çalışmıyor
- c) Emekli
- d) Çalışıyor
- e) Diğer (lütfen açıklayınız) _____

17.Kardeşiniz var mı?

- a) Yok
- b) 1 tane
- c) 2 tane
- d) 3 tane
- e) 4 veya 4'den fazla

18.Şu an nerede yaşıyorsunuz?

- a) Ailemle birlikte
- b) Arkadaşlarımla evde
- c) Yurtta
- d) Kendi başıma evde
- e) Akrabalarımla (Yakınlık düzeyini belirtiniz): _____
- f) Diğer (Lütfen açıklayınız): _____

19.Hangi gençlik merkezine üyesiniz?

- a) Ankara Altındağ Gençlik Merkezi
- b) Ankara Beypazarı Gençlik Merkezi
- c) Ankara Ceren Damar Şenel Gençlik Merkezi
- d) Ankara Çankaya Gençlik Merkezi
- e) Ankara Gölbaşı Gençlik Merkezi
- f) Ankara Keçiören Gençlik Merkezi
- g) Ankara Polatlı Gençlik Merkezi
- h) Ankara Pursaklar Gençlik Merkezi
- i) Ankara Sincan Gençlik Merkezi
- j) Ankara Şehit Ümit Çoban Gençlik Merkezi
- k) Ankara Şereflikoçhisar Gençlik Merkezi
- l) Ankara Ufuktepe Gençlik Merkezi
- m) Ankara Yenimahalle Gençlik Merkezi

20.Üye olduğunuz gençlik merkezinde daha çok hangi faaliyetler yapılmaktadır?
(Birden fazla işaretleyebilirsiniz):

- a) Sanat faaliyetleri
- b) Sportif faaliyetleri
- c) Kültür faaliyetleri
- d) Eğitim ile ilgili faaliyetler
- e) Kurslar
- f) Bilimsel ve teknolojik faaliyetler
- g) Dil eğitimi
- h) Gösteri ve kutlamalar
- i) Yarışmalar
- j) Kampanyalar
- k) Çevre gezileri
- l) Sergiler
- m) Sosyal sorumluluk faaliyetleri
- n) Basın – yayın faaliyetleri

21.Katılım düzeyiniz nedir?

- a) Etkinliklere katılmıyorum.
- b) Gerçekleştirilen etkinliklere katılıyorum.
- c) Etkinliklerin planlanması ve yürütülmesinde gönüllü olarak rol alıyorum.
- d) Diğer (lütfen belirtiniz): _____

22.Gençlik merkezine ne kadar sıklıkla gidiyorsunuz?

- a) Her gün
- b) Haftada birkaç gün
- c) Haftada bir gün
- d) Haftada birkaç saat
- e) Ayda birkaç gün
- f) Ayda bir gün
- g) Ayda birkaç saat
- h) Gitmiyorum
- i) Diğer (lütfen belirtiniz): _____

23.Ne kadar zamandır gençlik merkezi ile bağlantıdasınız?

- a) 1 aydan daha az
- b) 1-6 ay arası
- c) 6 ay- 1 yıl arası
- d) 1-2 yıl arası
- e) 2-5 yıl arası
- f) 5 yıl ve üzeri

24.Gençlik merkezine üye olmanızdaki en önemli neden nedir?

- a) Dışarıda zaman geçirmek için ailemden izin almamı kolaylaştırıyor.
- b) Rahatlamak, eğlenmek, sıkıntılarımdan kurtulmak amacıyla üye oldum.

- c) Beceri edinmek amacıyla üye oldum.
- d) Bilgi edinmek amacıyla üye oldum.
- e) Sosyalleşmek amacıyla üye oldum.
- f) Para harcamayı gerektirmiyor.
- g) Ailem katılmamı istiyor.
- h) Topluma faydalı olmak için üye oldum.
- i) Gezilere ve kamplara katılıyorum.
- j) Diğer (lütfen belirtiniz) _____

25. Gençlik merkezinde gerçekleştirilen faaliyetlere katılmanızdaki en önemli neden nedir?

- a) Eğlenmek, rahatlamak, sıkıntılarımdan kurtulmak için.
- b) Beceri edinmek için
- c) Bilgi edinmek için
- d) Gezilere ve kamplara katılmak için
- e) Boş zamanlarımı değerlendirmek için
- f) Sosyalleşmek için
- g) Kendimi ifade edebilmek için
- h) Diğer (lütfen belirtiniz) _____

26. Gençlik merkezi aracılığıyla en çok hangi tür faaliyetlere katıldınız?

- a) Eğitim
- b) Gezi
- c) Kampanya
- d) Kamp
- e) Spor faaliyetleri
- f) Kültürel faaliyetleri
- g) Gönüllülük faaliyetleri
- h) Hiç faaliyete katılmadım
- i) Diğer (Lütfen belirtiniz) _____

27. Bu etkinlik/ler size nasıl bir fayda sağladı?

- a) Statü
- b) Arkadaş çevrem genişledi
- c) Aile dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağladı
- d) Okul dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağladı
- e) Bilgi düzeyim arttı
- f) Yeteneklerimi geliştirdim
- g) Kendimi geliştirdim
- h) Topluma fayda sağladım
- i) Diğer (lütfen belirtiniz) _____

Soruları cevaplamak üzere vakit ayırdığınız için teşekkür ederim.

Ek-4. Genel Özyeterlilik Ölçeği

GENEL ÖZYETERLİLİK ÖLÇEĞİ

Aşağıda çeşitli konulardaki düşünceleri belirten ifadeler bulunmaktadır. Cümlede geçen ifadenin sizi ne kadar tanımladığını, '1' Hiç, '5' Çok İyi bölmeye üzerinden lütfen, size uygun olan bölmeye işaretleme yaparak belirtiniz.

Sizi ne kadar tanımlıyor?					
	1	2	3	4	5
1.Planlar yaparken, onları hayata geçirebileceğimden eminimdir.					
2.Sorunlarımdan biri, bir işe zamanında başlayamamamdır.					
3.Eğer bir işi ilk denemede yapamazsam, başarana kadar uğraşırım.					
4.Belirlediğim önemli hedeflere ulaşmada, pek başarılı olamam.					
5.Her şeyi yarım bırakırım.					
6.Zorluklarla yüz yüze gelmekten kaçınırım.					
7.Eğer bir iş çok karmaşık görünüyorsa onu denemeye bile girişmem.					
8.Hoşuma gitmeyen bir şey yapmak zorunda kaldığımda onu bitirinceye kadar kendimi zorlarım.					
9.Bir şey yapmaya karar verdiğimde hemen işe girişirim.					
10.Yeni bir şey denerken başlangıçta başarılı olamazsam çabucak vazgeçerim.					
11.Beklenmedik sorunlarla karşılaştığımda kolayca onların üstesinden gelemem.					
12.Bana zor görünen yeni şeyleri öğrenmeye çalışmaktan kaçınırım.					
13.Başarısızlık benim azmimi arttırır.					
14.Yeteneklerime her zaman çok güvenmem.					
15.Kendine güvenen biriyim.					
16.Kolayca pes ederim.					
17.Hayatta karşıma çıkacak sorunların çoğuyla baş edebileceğimi sanmıyorum.					

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı: Hilal ULUTEPE

Doğum Tarihi ve Yeri:

Unvanı: Öğrenci

Öğrenim Durumu: Yüksek Lisans

PROGRAM	BÖLÜM/ANABİLİM DALI	YIL
Yüksek Lisans	Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı	2019-
Lisans	Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü	2014-2018

İş Deneyimi: Gençlik ve Spor Bakanlığı – Sosyal Çalışmacı (2019-)

E-Posta: